✠

AVLI PERSII FLACCI SATI-
ræ cũ interpretatiõe Aelii Antonii Nebrissensis grammatici atq; re gii historiographi.

Adiecta est
insuper in fine operis Phi-
lippi Beroaldi prælectio:
cum poetę vita at-
q; satyræ expo-
sitione. Le-
ge fœli-
citer.

✠

Di° Guillen Peraça

Aelij Antonij Nebris=
sensis grãmatici in. A. Persij flacci satyras interpre=
tatio ad illustrissimũ. Dominũ. D. Ioannẽ de
Stunica cisterciensis militiæ Magistrum
quondam Dalcantara. nũc eiusdem
ordinis Præsulem amplissimũ:
atq; Archiepiscopum His
spaleñ. Romaneq; eccle=
siæ Cardinalem di=
gnissimum.

A Dmonuisti me identidẽ Pater amplissime
vt in. A. Persij flacci satyras cõmentarios:
certis quibusdam a te pręscriptis legib⁹ cõ=
ponerem: vt breues: vt dilucidi: et quod bre
uitati maxime repugnat: vt nihil quod ne=
cessarium esset omitterẽ: tales deniq; qua=
les illi fuissent: quos in opera Vergilij tuo
iussu perscripsimus. Aiebas nãq;: te hui⁹ amarulẽtissimi si=
mul & festiuissimi poetę salibus mirum in modum delecta=
ctari: sed quibusdã in locis pręnimia difficultate atq; trãsla
tionum quę plęrumq; exeunt in ęnigmata inuolucris deter
reri. Addebas pręterea legisse te quorũdam interpretum in
hoc opus enarrationes: perlongas illas quidem & quę nõ=
nunq̃ patientia lectoris abuterentur: sed quę tibi interdum
minime satisfacerent: vtpote in quibus complura desideran
tur. Ego vero tametsi eram occupatus atq; in medio cursus
feruore illius operis: quod de sacrarum litterarũ grammati
ce iampridem parturio: non potui non obsequi imperio tuo
cui veluti mancipium deditissimum omnes diurnas et no=
cturnas: omnes festas et profestas operas etiam sine dimẽ=
so: sine diario: sine mercede vlla debeo. Itaq; experimẽto di=
dici Thalentis illud esse q̃ verissimum necessitatem esse vim

Thales et tali viro digna sñia.

maximã: si cui velis nolis parẽdum est. Nec ignoro quante sit difficultatis poetas interpretari: hunc presertim quẽ tuis auspicijs tuoq3 imperio explicare aggredimur. Quante preterea audacie post tot preclaros viros q̃ in hoc opere insudarunt: aliquid noui afferre. Quibus ego quẽadmodũ concedo eruditionem longe maiorem: atq3 plurimarum rerum cognitionem: ita illud mihi possum meo quodam iure vendicare: quod est grammatici proprium: omnium prope clausularum sensa exprimere: singulas particulas etiã illas que sunt in promptu per alias notiores aut eque notas exponere: orationis partes ordinare: et quod fieri Quintilianus precipit: quoties opus fuerit versus quosdam etiam paraphrasi vertere. Quid quod et viri quidam doctissimi qui post illos priores scripserunt: dum aliud agunt: quosdã locos preter aliorũ opinionem interpretati sunt. vt quod Hermolaus barbarus in septimum librum naturalis historie Plinij exposuit: ast illi tremit omento popa venter. quodq3 Angelus politianus in prima quam vnicam vidimus centuria argumentum illius satyre cuius initium est rem populi tractas. et illud non in festuca lictor quam iactat ineptus illud. preterea presto est mihi manius heres progenies terre. et quod Philippus beroaldus in quibusdam suis annotationibus: qui prior es: cur me in decursu lãpada poscis. et illud in calce operis: inuentus chrysippe tui finitor aceruit: et alij itẽ alia. Nos quoq3 nonnihil de nostro attulimus: ne penitus aliorũ vestigijs insistere videremur. Sed de his hactenus: ne quod Aristo. vetat fieri: extra opera plura sint q̃ opera.

Vale.

Quintilia. | Hermolaus. | Angelus poli. | Philippus beroaldus. | Aristote.

AUli Persij flacci: hic titulus duo que sunt in cuiusque operis indice necessaria tangit: autorem videlicet et libri materiam. autor est. A. Persius flaccus poeta volaterranus: vt Aulus sit pnomen. quod i compendium sicut et alia prenoia coplura autore Prisciano p. A. iter duo puncta debet scribi. Persius) proprij nois loco positum est

A. Persii flacci poetæ volaterrani satyrarum liber. Vnicus incipitur fœliciter.

Lucillius
Plinius secundus.
Valleri flaccus.
Hierony.

Fuit et Persius vir doctissimus sub hac honoris pfatioe a Lucillio poeta pmum: deide a Cicerone et Plinio scdo celebratus. Flaccus) cognomen e Persij quemadmodum et Horatij fuit: et Valerij flacci poete qui argonautica scripsit: dicti sunt autem flacci: qui habebant aures demissas et quasi marcescentes. Poeta) nomen pfessionis est. Vollaterranus) nomen prie: fuit namque ortus volaterris siue oppido Thuscie volturreno: si Hiero. i additamentis chronicorum Eusebij credimus. Ipse tamen i vltima satyra significare videtur se fuisse Lunensem: cum dixit. Lunai portum est opere cognoscere ciues: dixissetque prius: hibernatque meum mare. Natus e sub Tybe. cesare: mortuus sub Nerone: anno etatis. xix. eodem Hierony. autore: scripsit satyras magna cum laude: etiam Quintiliani testimonio: qui oratoriarum institutionum libro decimo his verbis scripsit. Multum et vere laudis Persius vno libro meruit. Martialis quoque poeta de eodem: Sepius i libro memoratur Persius vno: quam leuis in tota Marsus amazonide. Satyrarum liber vnicus.) hec est materia. Sed quamuis autore Quintiliano satyra tota sit nostra. idest latina: habet tamen originem a grecis ex comoedia prisca: in qua floruerunt Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poete: quos Lucillius est imitatus: vt Horatius dicit: mutatis tantum numeris pedibusque facetus: nam comoedie prisce scriptores trimetro iambico vsi sunt. Lucillius vero atque illum imitati Hor. Persius et Iuuenalis carmine hexametro. Illa quoque differentia inter illos est: quod in comoedia prisca iducebantur psone rustice veris noibus sibi inuicem pbra obijcientes: in satyra vero latina poete inuehuntur in psonas partim veras: partim sub alienis noibus: vt his accomodari possit illud Mar. hunc seruare modum nostri didicere libelli: parcere psonis dicere de vitijs. Dicta est aut satyra a satyris i quorum habitu iocantes rustici iduebantur hmoi se carminibus lacessentes.

Tiberius cesar.
Nero.
Quintili.
Horatius.
Iuuenal.
Martial.

Epigramma.

NEc fonte labra. Carmen est trimetrũ iambicũ hipponacticũ: siue galliãbon: siue choliambon: siue cilliambon: siue scazon: habet enim in sexto loco spõdeũ: cũ archilochium habeat iambũ semper. recipit et alios pedes eorũdẽ temporũ sed non earũdem syllabarũ. In hoc igitur epigrãmate quod proemij loco ponitur ostendit se nõ eo mõ factũ poetã: quo cęteri qui finxerũt se deductos ab aliqua musarũ ad fontes illis sacros: aut somniasse tale qdã quale Ennius poeta: sꝫ dicit se suo labore: ꝛ studio mediocriter eruditũ scripsisse carmina: lucri gr̃a aut fauoris apd̃ principes cõciliãdi: dicit itaqꝫ. Nec ego ꝓlui labra) idest laui ꝛ intinxi: hoc est degustaui. In fonte caballino) idest pegasęo: hoc est quem ictu vngulę effodit pegasus equus ille alatus: cũ volans in helicone tandẽ monte cõstitisset: hoc enim Hesiodus poeta de se finxit: quod cũ pecudes in vallibus ascreis pasceret: meruit colloqo musarũ frui: atqꝫ ita deductũ ad hippocrenen: idest fontem illũ caballinũ repẽte factũ esse poetã. Caballino autẽ dixit ꝛ nõ equino: quia satyrę: qđ annotauit Persij ignotus interpres: humiliora ṽba cõueniũt: cuiusmodi est caballus. Iuuenalis. ad quę gorgonei delapsa est penna caballi: ꝛ Horatius. circũuectari caballo. Nec memini) subaudi me. Somniasse in monte parnasso) phocidis regionis est hic mons: qui atticã a boeotia disterminat dicẽte Ouidio. j meta. Separat aonios actęis phocis ab oris: est autẽ sacer Apollini: ꝛ musis poetarũ prẽsidibus. Bicipiti) idest in duos colles assurgenti. Ouidius vbi supra: Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus/ noĩe parnassus. Somniasse autẽ dicit: alludẽs ad illud ꝙ Ennius poeta scribit in principio suoꝝ annaliũ: animã homeri ex pythagorę palingenesia: idest regeneratione: in suũ corpus fuisse trãs-

Epigramma vice proemii.

Proludẽdo docet satyrã se scribere posse.

NEc fonte labra prolui caballino.
Nec in bicipiti somniasse parnasso
Memini: vt repente sic poeta prodire.

Ennius.

Hesiodus poeta.

Iuuenal.

Horatius.

Ouidius.

Auli Persij flacci: hic titul⁹ duo q̄ sunt in cuiuscꝫ opis indice necessaria tāgit: autorē videlicet et libri materiā. autor est. A. Persi⁹ flacc⁹ poeta volaterran⁹: vt Aul⁹ sit p̄nomē. qḋ i cōpēdiū sicut ⁊ alia p̄enoīa cōplura autore Prisciano p. A. iter duo pūcta debet scribi. Persi⁹) ꝓprij noīs loco positū ē ⁊ fuit ⁊ Persi⁹ vir doctissimus sub

A. Persii flacci poetæ volaterrani satyrarū liber. Vnicus incipitur fœliciter.

Lucillius. Plinius secundus. Valleri⁹ flaccus. Hierony.

hac honoris p̄fatiōe a Lucillio poeta p̄mū: deīde a Cicerone ⁊ Plinio scđo celebrat⁹. Flacc⁹) cognomē ē Persij quēadmodū ⁊ Horatij fuit: ⁊ Valerij flacci poetę q̄ argonauticā scripsit: dicti sunt autē flacci: q̄ habebāt aures demissas ⁊ quasi marcescētes. Poeta) nomē ꝓfessionis est. Vollaterran⁹) nomē p̄rię: fuit nācꝫ ort⁹ volaterris siue oppido Thuscię volturreno: si Hiero. i additamētis chronicoꝝ Eusebij credim⁹. Ipe tn̄ i vltima satyra significare videt̄ se fuisse Lunēsē: cū dixit. Lunai portum est operę cognoscere ciues: dixissetcꝫ pri⁹: hibernatcꝫ meū mare. Nat⁹ ē sub Tybe. cęsare: mortu⁹ sub Nerone: anno ętatis. xix. eodē Hierony. autore: scripsit satyras magna cū laude: etiā Quintiliani testimonio: q̄ oratoriarū institutionū libro decimo his v̄bis scripsit. Multū ⁊ verę laudis Persi⁹ vno libro meruit. Martialis quocꝫ poeta de eodē: Sępi⁹ i libro memorat̄ Persi⁹ vno: quā leuis in tota Marsus amazonide. Satyrarū liber vnic⁹.) hęc est materia. Sed quāuis autore Quintiliano satyra tota sit nostra. idest latina: habet tamē originē a grecis ex comoedia p̀sca: in qua floruerūt Eupolis atcꝫ Cratin⁹ Aristophanescꝫ poetę: q̄s Lucilli⁹ est imitat⁹: vt Horat̄. dicit: mutatis tm̄ nūeris pedibuscꝫ facet⁹: nā comoedię p̀scę scriptores trimetro iābico vsi sunt. Lucilli⁹ v̄o atcꝫ illū imitati Hor. Persi⁹ ⁊ Iuuenalis carmine hexametro. Illa q̄cꝫ differētia inter illos est: q̄ in comoedia p̀sca iducebāt̄ p̄sonę rusticę veris noīb⁹ sibi inuicē ꝓbra obijciētes: in satyra v̄o latina poetę inuehūt̄ in p̄sonas partim v̄as: partim sub alienis noīb⁹: vt his accōmodari possit illḋ Mar. hūc suare modū nr̄i didicere libelli: parcere p̄sonis dicere deuitijs. Dicta est aūt satyra a satyris i q̄ꝝ habitu iocātes rustici iduebāt̄ hmōi se carminib⁹ lacessētes.

Tiberius cesar. Nero. Quintili. Horati⁹. Iuuenal̄. Martial̄.

Epigramma.

NEc fonte labra. Carmen est trimetrũ iambicũ hipponacticũ: siue galliãbon: siue choliambon: siue cilliambon: siue scazon: habet enim in sexto loco spõdeũ: cũ archilochium habeat iambũ semper. recipit et alios pedes eorũdẽ temporũ sed non earũdem syllabarũ. In hoc igitur epigrãmate quod proemij loco ponitur oñdit se nõ eo mõ factũ poetã: quo cęteri qui finxerũt se deductos ab aliqua musarũ ad fontes illis sacros: aut somniasse tale qdã quale Ennius poeta: sʒ dicit se suo labore: & studio mediocriter eruditũ scripsisse carmina: lucri grã aut fauoris apd principes cõciliãdi: dicit itaqʒ. Nec ego ꝓlui labra) idest laui & intinxi: hoc est degustaui. In fonte caballino) idest pegaseo: hoc est quem ictu vngulę effodit pegasus equus ille alatus: cũ volans in helicone tandẽ monte cõstitisset: hoc enim Hesiodus poeta de se finxit: quod cũ pecudes in vallibus ascreis pasceret: meruit colloqo musarũ frui: atqʒ ita deductũ ad hippocrenen: idest fontem illũ caballinũ repẽte factũ esse poetã. Caballino autẽ dixit & nõ equino: quia satyrę: qd annotauit Persij ignotus interpres: humiliora ṽba cõueniũt: cuiusmodi est caballus. Iuuenalis. ad quę gorgonei delapsa est penna caballi: & Horatius. circũuectari caballo. Nec memini) subaudi me. Somniasse in monte parnasso) phocidis regionis est hic mons: qui atticã a boeotia disterminat dicẽte Ouidio. i meta. Separat aonios actęis phocis ab oris: est autẽ sacer Apollini: & musis poetarũ pręsidibus. Bicipiti) idest in duos colles assurgenti. Ouidius vbi supra: Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus/ noie parnassus. Somniasse autẽ dicit: alludẽs ad illud ꝙ Ennius poeta scribit in principio suorum annaliũ: animã homeri ex pythagorę palingenesia: idest regeneratione: in suũ corpus fuisse trãs

Ennius.

Hesiodus poeta.

Iuuenal.

Horatius.

Ouidius.

Epigramma vice proemii.

Proludẽdo docet satyrã se scribere posse.

NEc fonte labra prolui caballino.
Nec in bicipiti somniasse parnasso
Memini: vt repente sic poeta prodire.

missam:atq; ita factū poetā. (Ut sic) videlicet bibēdo ex fonte pegaseo:aut somniando. (Prodirem poeta repente) idest euaderē poeta nō adhibita eruditiōe & doctrina:sed sola numinis inspiratione:aut pythagorea regeneratione. Heliconiadasq;) sensus est ego relinquo heliconiadas:idest musas et poetarū fictiones:illis q̄ glie cupiditate ducti scribūt:ego vero qui nō sum penitus litterarū sacris initiatus : affero meū carmē.&c.dicit igitur.

Heliconiadasq; pallidamq; pyrenen
Illis relinquo : quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces. ipse semipaganus

Ego relinquo heliconiadas).i. musas: quib⁹ helicon boeotię mōs cōsecrat⁹ est: a quo & ipsę heliconiades in forma patronymica sunt cognominatę. Pallidāq; pirenē) scilicet fontem acrocorinthi:idest qui est in arce corinthiorum:quā ab effectu pallidā dixit:quia studiosos poetas pallidos esse oportet:q̄d vero pirene musis peculiariter sacra sit nusquā legi: nisi q̄ oēs fontes musis nymphisq; sacri sunt: quos poetę solēt plerūq; inuocare vt Vergili⁹ in buccolicis. extremū hunc arethusa mihi cōcede laborē. Aduertendū tamen est versum hūc claudicare:q̄ vt stare possit addēda est q̄ particula post duos tribracos:vt dicam⁹. heliconiadasq; pallidāq; pirenēq;. eadē ratione cōpletiua ponitur qua apō vergiliū. O qui rex hominūq; deorūq;. & illud eiusdē dixitq; et prelia voce diremit. Illis quorū imagines)idest statuas que poetis insignib⁹ in loco publico proponi consueuerunt. Hedere) q̄ baccho poetarū deo presidi cōsecratę sunt : atq; proinde illis poetę coronabantur. Vergilius in buccolicis. pastores hedera nascentē ornate poetā. (sequaces autem hederas appellat.i.serpentes. Vergili.inter victrices hederas tibi serpere lauros. Lambūt) idest leuiter tangunt. Sic vergili⁹.ii. eneid. Lambere flāma comas. Ipse semipaganus)idest nō dū omnino musarū sacris initiatū. Nam pagan⁹ proprie is dicitur qui nō est sacramento militię adictus: vt oēs homo aut miles sit aut pagan⁹. Iuuenalis. cuius falsum pducere

Hedere bacco poetarū deo cōsecratę sunt.

Iuuenal'.

teste cotra paganu possis:qua vera loquete cotra fortuna ar-mati. Iure cosult9 quoqz in lib. digesto2. xix. si ignora3s qs mi liti quasi pagano locauerit. atqz i hac significatioe ppe semp apd autores repies. xpiani quoqz q militare xpo dicunt: cete ros mortales paganos appellat: quasi no initiatos religioni nre siue mi litie. Vn-de hiero. in qdam epla ad Helio-dorum scri bens: recor dare iquit

Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit psittaco suum chære:
Picasqz docuit nostra verba conari:
Magister artis ingeniiqz largitor
Venter: negatas artifex sequi voces.

frater tyrocinii tui die: quo christo in baptismate consepultus in sacramenti verba iurasti: et nuc donatiuum quod militatu-rus acceperas: hostilia castra suspirant. Ad sacra vatum car men affero nostrum). i. ad sacra poetica quauis ego ipse sim semipaganus. conferebant vero carmina sua poete in ede appollinis et musaru: qua Augustus: vt autor est Suetoni9 in palatio dedicauit: de qua Hora. scripta palatinus quecu-qz recepit appollo. Quis expediuit) ea ratione significat se fa ctum poetam: qua psittacus et pica compelluntur ad imitan-das voces humanas: vt redeat ad illud vnde incoepit: nec fonte labra prolui caballino. 7c. dicit igitur. Quis expediuit) idest expeditum fecit. Psittaco) aui note humane vocis imi tatrici. suum chere. i. ingenitum et naturale. Sunt vero que-dam littere quas psittaci nequeunt exprimere: duas vero fa cillime. chi. 7. r. Na qz 7 Martialis in disticho cuius index est psittacus scribit. Psittacus a vobis alio2 nomina disca. hoc didici per me dicere cesar aue: ad chere grecu referendu est: nisi forte ideo dicit vt principi blandiat. Et docuit picas) aues ite humane vocis imitatrices. Mart. pica loquax certa dnm te voce saluto. si me no videas esse negabis aue. Conari). i. imi tari. Nra vba). i. humana. Magister artis) respodet qstioni. Venter) inquit subaudi esuriens. Magister artis) idest qui in-uenit et docet omes artes. Vergi. j. geor. labor omnia vincit

Augustus
Suetoni9
Horatius
Martial.
Martial.

quia a po ... -rum ... quian ... tasinuen artem

improbus et duris vrgēs in rebus egestas. Et largitor inge nij.i.q facit homines ingeniosos.vēter dico. Artifex seq).i.ad sequendū. Voces negatas) subaudi a natura. simile est illud Iuuenalis si natura negat facit indignatio versus. Quod si) ex pdictis infert: qd spe lucri pposita: etiā ineptissimi qq car mina egre gia compo nent. dicit itaqz. Qd. p sed. Si spes nūmi dolosi) .i.q sui cupidi tate homi nes dolo sos facit: se cundū illud. Vergilij.iij.eneidos. qd nō mortalia pectora co gis auri sacra fames. Refulserit).i. fuerit proposita quod ad auri splendorē est referendum. Credas).i.tu credere possis. Coruos poetas) aues itē sermonis humani imitatrices: vn de Martialis coruum salutatorē cognominat. Et picas poe tidas) a poetes.e.quod est masculinū poetis.idis. erit foemi ninum: sicut a pphetes. e. prophetis.idis. Cātare) subaudi posse. Mellos pegaseium).i.carmen poeticū: qr vt diximus pegasus equus alatus fontem illū hippocrenē musis sacrū ictu pedis elicuit. Angelus politianus codices vetustos ostē dit in quibus pro mellos carmen erat scriptū: idqz ratio car minis iābici hipponactici exigebat. Sed Hermolaus bar barus non minoris auctoritatis vir Homeri carmen affert ex hymnis illius: in quo mellos primam producit. Quare lectio cōmunis defendēda est & mellos per duplex.l. sribēdū. vel ita legendum. Cantare pegaseium mellos credas.

Iuuenal. Vergili9. Martial. Angelus polician9. hermola9.

Quod si dolosi spes refulserit nummi:
Coruos poetas: & poetidas picas
Cantare credas pegaseium mellos.

Satyra prima.

Prima poetarū mores & tempora monstrat.

O Curas hoīm: o quātū est ī reb9 inane.
Quis leget hæc? min tu istud ais? ne mo hærcule nemo.

O Curas hominū.cū poetę satyrici sit hominū peruersos mores insectari: ab eo in quo poetę ipsi maxime pec cāt: initiū facit: ostēdēs eos magis ex vulgi opinione quā ex re ipsa laudē quęrere. Principio igitur inducit Persi9 quē.

piā examicis dehortātem illū atq deterrentē a satyra scribē da: ex eo qd nemo illi⁹ opera leget. dicit igitur amic⁹ ille. O curas hominū) idest o inanes hominū cogitatiōes: ⁊ est ab soluta cōstructio: habetq vim admiratiōis simul ⁊ indigna tionis. sic infra o mores. vsq adeo ne scire tuum nihil est. O quātū inane) idest vanitatis. Est in reb⁹) scilicet humanis ⁊ ē quā

Vel duo. vł nemo? turpe & miserabile. Quare?
Ne mihi polydamas & troades labeonem
Prętulerint? nugę. non si quid turbida roma

similimū ei qd scribit concionator noster. vanitas vanitatū et oia vanitas. ⁊c̄. Quis leget hęc) subaudi q̄ scribis o Persi. q. d. cum autores ea gratia scribant vt ab alijs scripta sua legātur: vanū autē sit quod finē suū nō consequitur frustra scribis. Min tu istud ais) respondet Persius. Min inquit) pro mihi ne o amice. Ais istud?) q. d. id mihi exploratum est. sic enim de re manifesta loq̄ solem⁹. Nemo hercule nemo) subaudi leget vel duo vel. tres voluit dicere: sed quia multum erat tres legere: suppressit. Nemo?) subaudi inq̄s leget tua carmina o persi: legēdū est interrogatiue. Turpe ⁊ miserabile) nā laborare in eo opere qd nemo aut pauci legant: turpe est ⁊ ignominiosum ⁊ miserabile. i. cui⁹ infœlicitati sit miserendū vt turpitudo referat̄ ad culpā: infœlicitas ad fortunā. Quare) verba sunt persij ad monitorē suū. quare inquit est turpe ⁊ miserabile carmina mea a nemine aut a paucis legi? an idcirco est turpe hoc ⁊ miserabile qd Polydamas et troades p̄laturi sunt meis carminibus labeonis opera? (ne polydamas) inquit: hic troianus fuit vir nobilis ab homero in iliade celebrat⁹: per quē videtur poeta intelligere neronē: sicut per troades romanos: quoꝝ nobilitas a troianis habet originē sic Juuenalis. iubet a p̄cone vocari ipos troiugenas. Sed aduertēdū q genere muliebri appellauit illos troadas quasi fœminas potius q̄ viros: sic Vergili⁹ o vere phrigię: neq em phriges. Prętulerint mihi labeonē.) poetā nescio quē q̄ tunc erat in manib⁹ atq ore romanoꝝ. Nugę) subau

Juuenal. Nugę nihil agēdo qm qui nugatur nihil agit.

di sunt hec oia. dicunt aut nuge a nihil agedo: nugas igitur agit qui ex iudicio multitudinis imperite carmina sua velit estimari: quare ad seipsum: oia refereda esse dicit: vt eni Seneca in epistolis ait: no est q te gloria publicadi ingenij pducat in mediu vt recitare istis velis. Cui ergo inquis ista didici: non est q timeas ne opera perdideris: si tibi didicisti. Democritus ait vn9 mihi p populo est: et populus p vno: et q sequuntur.

Eleuet: accedas: examē ve improbum in illa
Castigēs trutina: nec te quæsiueris extra,
Nā romæ est quis nō? At si fas dicere: sed fas.
Tūc cū ad caniciē & nostrū istud viuere triste

Si roma turbida) i. que in iudicando de reb9 claritate rationis non vtitur. Eleuet quid) i. extollat et laudib9 in celu efferat. No accedas) i laudib9 illi9 no cosentias atq econtrario si depmat qd: no te moueat et pturbet. No castiges examē) examē est i stathera filu illd quo ostedit: qn ea q appedutur in bilancib9 sunt equalia: hic aut p examē improbu corruptu romanor iudiciu significat: vt sit sensus: no castiges. i. bn castigare no poteris. Examen iprobu) i. corruptu iudiciu. In illa trutina) scz romanor: i qua no bn res neq p meritis estimat Verg. i viro bono. iusto trutine se examine pēsat: ne qd hiet: neu qs pturbet agul9 eqs ptib9 vt coeat: ne qd delirēt amussis. Nec te qsiueris extra) subaudi teipm: ac si dicat: teipm cosule: teipm iudica: et sola recte factoru cosciētia fruere. Na rome est qs no: debere quecq ppli iudiciu spectare dixit cui9 subdit causā dicēs. Na rome est qs: no subaudi asin9: qd est aial stolidu: ac si dicat inept9 iudex: sed q2 nimis pcaciter diceret subticuit redditur9 tn istra cu dicet auriculas asini qs no habet? At si fas dicere) i. ta infami appellatioe illos notare. Sz fas) subaudi est sic illos appellare. Tuc cu ad caniciē) excusabiles essent romani: si p etatē errarēt tn in iudicādo tu etiā scribēdo: nuc vero etiā senes code ignorātie morbo tenēt: vt merito debeat asini appellari. Cu aspexi inqt) i. cotēplor et coverto me. Ad caniciē) i. ad senes canos. Et nrm istd viuere

Quid sit examen.

Vergili9.

triste).i.ad hãc vitã nostrã tristẽ:hoc est ad hoies quosdã graues & seueros. Et ad ea quecũq facim⁹).i.facere debemus. Relictis nucib⁹.)qui ludus puerorũ est vt ludãt nucib⁹ par et impar. Tũc enim vt ait Horati⁹.seria querere debem⁹.nã edificare casas:plostello adiũgere mures: ludere par impar: equitare in arũdine lõga: si quẽ barbatum delectat amẽtia ꝓfat. Horatius

Aspexi: & nucib⁹ facimus quecũq; relictis:
Cũ sapimus patruos:tũc tũc ignoscite. nolo.
Quid faciã? sed sũ petulãti splene cachinno.
Scribim⁹ ĩclusi:numeros ille : hic pede liber:
Grãde aliqd qđ pulmo animæ ꝑlarg⁹ ãhelet

Cum sapimus patruos).i.sapiẽtiã patruoꝝ referim⁹.nã pueri apud patruos educabãtur. Horati⁹ metuentes patrue verbera lingue.& alubi: ne sis patru⁹ mihi. Tunctunc tunc)ter dixit vt indignationẽ exprimeret:sed turpitudinẽ suppressit: intelligendũ tamẽ est sum⁹ asinis stolidiores:& ineptiores iudices. Ignoscite subaudi mihi si turpitudinẽ vestrã retexero. Nolo)subaudi retegere.& sunt ṽba dubitãtis loquatur ne an sileat. & ideo subdit. Quid faciã?)sed tandẽ eligit alterã partẽ deliberationis: hoc est romanoꝝ mores atq corrupta rerũ detegere iudicia: vt inde sibi risum excutiat dicẽs. Sed sum cachinno).i.ridibũdus:nã cachinnari est solute atq immodice ridere : vnde cachinnones dicti. Petulanti splene)idest lasciuo & in risum prurienti. Nam vt scribit Plinius naturalis histo. li.xi. splẽ siue lyẽ risus atq iocorũ sedes est. Scribim⁹ inclusi) in quo romani min⁹ sapiant: illud videlicet est quod scriptores parant atq componunt se iudicio vulgi: vt inanẽ fauoris aurã inde aucupẽtur:adulatores vero adulationi subseruiũt: atq ita ex equo vtriq peccãt:quare in vtrosq poeta inuehitur:dicit igitur. Nos inclusi).i.a turba remoti. Scribim⁹ aliqd grãde).i.stilo grãdiloquo & turgido.per parẽthesim vero partes ꝓplexis explicauit dicẽs / ille numeros.i.versus q numeris syllabarũ & temporũ cõstãt. Hic pede liber).i.solut⁹ lege carminis.q.d.in ꝓsa orone. Quod pulmo p̄largus.anime).i. Horatius

aeris quē largiter spiret. Anhelet).i.cum anhelitu resonet.sic infra. Tu neq3 anhelāti coquitur dū massa camino folle premis vētos. Scilicet hęc populo) subaudi q̄ sequūtur: nam superiora ad se tantū poterant pertinere: nisi etiā velis & illa recitationis gr̄a parari. vti autē tanto apparatu fauoris plębei gratia cōciliādi nō potest rep̄hensiōe carere: cū p̄sertim ex tā molli et lasciua recitatione auditores i libidinē ex

Scilicet hæc populo. pexus togaq3 recenti
Et natalicia tandem cum sardonyche albus
Sede legēs celsa liquido cū plasmate guttur:
Mobile colluerit patranti fractus ocello.
Hic neq3 more p̄bo videas nec voce serena
Ingentes trepidare titos: cū carmina lumbū
Intrāt: & tremulo scalpūtur vbi ītima versu.

illi9 verbis cōceptā pruriāt. Dicit igit̄. Cū pex9) subaudi poeta aut capillos habens pexos vel pexus.i.pexat9: hoc est veste pexa indut9. Martialis pexat9 pulchre rides mea zoile trita. Et alb9).i.veste alba indut9. Toga recēti) idest noua. Cū sardonyche) lapillo p̄cioso sardiū & onycha representās. Natalicia) idest qua solis natalibus vtebatur: aut die natali sibi dono data. Tandem) ad morā ornatus referri potest. vt Vergili9 tandē progredit̄ magna comitāte caterua. Sede legēs celsa) idest in cathedra recitās sua carmina. Et fractus) idest euirat9 effœminatusq3 voce muliebri. Ocello patrāti) idest in recitatiōe quasi rē venereā perficienti quod in oculis ludibūdis maxime cognoscitur. Cum) prius. Colluerit) idest lauerit. Guttur mobile) idest flexibile ad voces formandas. Plasmate liquido) idest potione liquida ad vocē molliendam flectendamq3 sumpta: dictum est autem plasma a plasmo quod est formo. Hic) idest tunc cum a poeta recitāte talia fiunt. Videas) videre possis. Titos ingentes) ciues romanos sic dictos a tutando rempub. Trepidare) idest pruritu libidinis titillare. Cum carmina) idest quia carmina: nam cum coniunctio est causalis hoc in loco. Intrant lumbum) idest penetrant in ipsam libidinis sedem. Et vbi intis

Martial.

Vergili9.

ma scalpuntur) sumptum est ab iis qui scabiosi cum sint dulcedine scabendi fruuntur. Versu tremulo) idest qui voce tremula et infracta in aures auditoris descendit: aut versu tremulo idest titillatore membrorũ. Tun vetule) in ipsum poetam quasi autorem tanti mali inuehitur: cũ presertim senex sit: dicit igitur. Tũ vetule) pro tune o senex: et respicit ad illud quod

Tun vetule auriculis alienis colligis escas?
Auriculis quibus? & dicas cute perditus ohe
Quid didicisse: nisi hoc fermẽtũ: & q̃ semel int9

supra dixit tunc cum ad caniciẽ. Colligis escas) idest queris materiam et fomẽta libidinis. Auriculis alienis) .i. vt alios incites in libidinem: quod turpius est quam si teipsum incitares. Auriculis quibus) capite cassanti hoc proferẽdum est: quasi dicat: que libentissime huiusmodi illecebras auditure sunt: vel ad illud referendũ est quod infra dicturus est: auriculas asini quis non habet: vt sit auriculis quibus/ vt intelligas illos esse iudices ineptos: quibus talia deferantur. Et perditus cute) idest nimio studio habens cutẽ pallore ac macie deperditam. Dicas ohe) vox bacchãtiũ est: quales se poete nonnunq̃ fingunt: hoc est bacchi numine inflammatos: vt Horatius ohe recenti mens trepidat metu: et Juuenalis: satur est cũ dicit horati9 ohe. Quid didicisse) verba sunt poete qui laudis cupiditate duct9 scribit recitatq̃ carmina sua: et respondet ad ea q̃ Persi9 in illũ iecit. Quid didicisse) subaudi iuuat me: aut prodest mihi. Nisi hoc fermentũ: idest hec mea scientia: q̃ quasi fermentũ in massa panis fecit tumorẽ: ita me cogit in aliquod opus cõponendũ erumpere. Et caprificus) solent caprifici inter saxa edificiorũ nasci: illaq̃ dissipare. Martialis marmora messale findit caprificus: et Juuenalis ad que discutiẽda valent sterilis mala robora fici. Que semel intus innata est) idest intra viscera mea est genita: idest scientia acquisita sine fructu glorie. Exierit) .i. in publicũ prodierit. Nam vt ait Seneca in epistolis: non me vlla res delectabit licet eximia sit et salutaris: quã mihi vni sciturus sum:

Horatius Juuenal. Martial. Juuenal. Seneca.

si cū hac exceptiōe detur sapiētia: vt illā inclusam teneā: enū ciem reijciā. Rupto iecore) idest ruptis pręcordijs quo pacto caprificus cū ex iuncturis erumpit discutit saxa. En pallor) verba sunt Persij in ambitiosum hūc poetā: dicitq; illū nō recte facere: q̃ cū sit senex ob eā causam debeat studijs impallescere.

En pallor seniūq;) idest en poeta pallidus & senex: turpis scilicet causa cur debeat pallere.

Innata est rupto iecore exierit caprificus?
En pallor seniumq;: o mores: vsq; adeo ne
Scire tuū nihil est: nisi te scire hoc sciat alter?
At pulchrū est digito monstrari & dicier hic ē.
Ten cirratorum centum dictata fuisse
Pro nihilo pendas? Ecce inter pocula quęrūt.

O mores) subaudi perditos & corruptos: & est cū exclamatione simul et indignatione proferendū: Martia. dixerat o mores o tempora. Tullius olim sacrilegum strueret cum chatilina nefas. Usq; adeo ne) idest in tātū. Tuū scire) idest tua scientia. Nihil est) idest nihil vtilitatis aut voluptatis affert tibi. Nisi alter sciat te scire hoc) subaudi quod scis: cū potius: quēadmodū ab initio dixit: nō debeat q̄rere se extra se: neq; q̄d alij sentiant curare. At pulchrū est) verba sunt poetę ambitiosi pulchrū inquit est: atq; pinde appetendum. Monstrari digito) subaudi pętereuntiū: sic Horati9 car. quod mōstror digito pętereūtiū. Et dicier pro dici ab omnibus. Hic est) digito me designando hic est inquit ille: qui opus carmine composuit. Et pro nihilo pendas) idest nihil ęstimare debes? Ten) pro te ne. hoc est opus a te compositum. Fuisse dictata) idest quę pueri pęceptoribus reddant. nam cum sit dictare dicere: quę alij excipiant siue notis: siue vt repetant: dictatum erit quod pueris ediscendum a pręceptore propositum est. Iuuenalis: donec peragat dictata magistri omnia. Centum cirratorum) idest puerorum: qui cirros: idest crines ad duo de vigesimum annum nutriebant: qui & capillati et criniti et cincinnati ex eadem causa dicebantur. Ecce inter pocula) eos reprehendit: qui in conuiuijs de poetarū carmi

Martial.
Tullius.
Horatius
Iuuenal.

ribus iudicant: quod syncere non potest fieri: quia vt dicit Horatius: male verum examinat omnis corruptus iudex. Ecce romulidę) idest romani quorum fuit conditor romulus: quemadmodum a cecrope cecropidę athenienses dicti sunt. Saturi) quo tēpore minus bene possunt carmina pēsiculate iudicare. Quę: rūt inter se disputant. Poemata dia).i. diuina: aut de

Horatius male verū examinat ois corruptꝰ iudex.

Romulidæ saturi quid dia poemata narrent.
Hic aliqs cui circa hūeros & iāthina lęna est.
Rancidulum quiddam balba de nare locutꝰ
Phyllidas hypsipylas: vatū & plorabile si qd

rebus diuorum et heroum scripta. Quid narrent. quid dicant et contineant. Hic) idest tunc. Aliquis ex numero conuiuarum. Cui lęna Janthina) idest vestis coloris violacei: nam ion est viola. anthos flos. cuius color vestibus in delicijs nomen dedit: vt ianthinę appellarentur. Martialis coccina famosę donans & ianthina męchę. in sacris litteris vbicunqꝫ color hyacintinus: emenda tu ianthinus. Est circa humeros) idest qui veste violacea est inductus: ac per hoc nobilem fuisse significat. Locutus quiddam rancidulum) idest quod quasi cibus rancidus fastidium alijs mouere possit: vt sit translatio saporis ad vocem. Eliquat. de nare balba) quia emitendo spiritum per nares videtur balbutire. idest gracili et delicata voce profert: sumptum ab ijs qui per colum aut cribrum aliquid secernunt aut colant. Vergilius in moreto. foraminibusqꝫ liquatur emundata ceres. Phyllidas idest elegias factas de phyllide regina thracię quę cum demophontem Thesei filium hospicio primum: deinde thalamo suscepisset: profectus ille Athenas cum se ad constitutum tempus rediturum polliceretur: neqꝫ id pręstitisset: illa morę impatiens vitam laqueo finiuit. Hypsipylas poemata de hypsipyle thoantis filia: quę cum lemni regnaret Jasonem ad colchos proficiscentem hospitio suscepit: atqꝫ illo deinde marito vsa est. qui victor atqꝫ coniugij pristini immemor cum medea in patriam rediit.

Martial.

Vergiliꝰ.

Et si quid) idest si aliquod poema. Uatum) idest poetarum. Est plorabile) idest flebile: significat autem elegum carmen quod de rebus flebilibus est. Et supplantat verba) idest extenuat in modulationē quādā vocis rigorē. supplātare nāq3 est defraudare atq3 diminuere. Palato tenero) .i. molli et effoeminato:

vt vocis lenocinio auditorū aures dimulceat. Assensere viri) .i. couiue assensum pbuere applaudendo poetę recitanti.

Eliquat & tenero supplantat verba palato.
Assensere viri. nunc non cinis ille poetæ
Fœlix? nō leuior cippus nūc imprimit ossa?
Laudant conuiuæ: nunc non e manib9 illis?
Nunc non e tumulo fortunataq3 fauilla
Nascentur violæ? Rides ait: & nimis vncis

Nunc non) verba sunt couiuarū in laudē poetę mortui cui9 carmina sunt recitata: dicentiū vt illius manes queadmodū nos dicere solem9: requiescāt in pace: & ossa molliter iaceāt. Cinis ille poetę) cui9 carmina modo audiuim9. Non est nūc foelix?) ac si dicat est pfecto foelix. Et cippus idest tymba siue tūba sic enim grece & hispane dicit lapis q̄ sepulchro sup imponitur: interdū p loco sepulchri: vt apud Horatiū in primo sermone: mille pedes infrontē: trecētos cippus in agrū hic dabat. Non imprimit nūc ossa leuior? pro leuius: quasi dicat: sic profecto est quod terra nūc est illi leuis: id quod in omnibus fere monumentis sepulchro℞ legim9. H.S.E.S.T.T.L. hoc est. Hic situs est. sit tibi terra leuis. Laudant couiuę: et addūt supicribus. Non nascentur nunc violę) .i flores: vt sit species pro gñe. E manib9 illis) idest ex sepulchro dijs manib9 sacro. Et ex fauilla fortunata) idest ex cinere & ossib9 hois fortunati. ac si dicat deberēt pfecto nasci. qd perinde dictū est quasi florū odor pueniret ad mortui sensum. Iuuenalis dijs maiorū vmbris tenuē & sine pōdere terrā spirātesq3 crocos & in vrna ppetuū ver. i. vernos flores. Rides ait) inducit Persius quēpiā qui poetę illi9 q̄ tantopere laudatur partes tueatur. Ait) ille poetę defensor. Rides) scilicet o Persi. Et indulges nimis)

He sūt litterę sepulchrorum. H. S. E. S. T. T. L.

Iuuenal.

phoenix est rara auis aut cign⁹ niger Juuenalis. rara auis in terris nigroqꝫ simillima cigno: deinde repetit si qd tamen apti⁹ exit. Juuenalis. Rara auis in terris nigroqꝫ similima cigno: deinde repetit: si quid tamē aptius exit. Neqꝫ em̄ fibra est mihi cornea) .i. nō habeo pręcordia adeo dura: vt non tangar laudis

Juuenal.

cupiditate: presertim illa q̄ virtutē sequtur: tāq̄ꝫ vmbra corp⁹: fibra nāqꝫ dicitur q̄ sfantes .i. im

Laudari metuā: neqꝫ em̄ mihi cornea fibra ē
Sed recti finemqꝫ extremumqꝫ esse recuso
Euge tuū: & belle. Nā belle hoc excute totū:
Quid non intus habet? Non est hic ilias acci
Ebria veratro: non si qua elegidia crudi
Dictarunt proceres: non qcquid deniqꝫ lectis

perfect⁹ sanguis per corp⁹ diffunditur: sicut sanguis per venas: spirit⁹ per arterias. sed peculiariter fibrę de iecore dicuntur: vbi sunt cōplures huiusmodi meatus. Sed recuso) idest nego. Euge tuū: ꝛ belle) aduerbia sunt applaudentis alicui poetę: vt infra euge poeta: ꝛ Martial. Effecte grauiter. cito. nequiter. euge beate. Ergo euge tuū: ꝛ belle) idest tuas istas laudes. Nego esse finem recti ꝛ extremū) idest vltimū ꝛ summum bonum ad quod omnes tuos labores referre debeas: ac si dicat nō in eo cōstituere debes fructū vigiliarū tuarum vt ab alijs lauderis: sed vt cōscientia recte facti operis fruaris. Nam excute totū hoc belle) idest examina istas laudes: et est sumptū a saccis: quos excutim⁹ vt sciam⁹ quid intus cōtinent. Quid non intus habet?). q.d. plenū est adulatione atqꝫ misera ambitione. Nō est hic ilias) sensus est in carminibus meis nihil tale est: quod plausus ꝛ vulgi acclamationes expectet: quod alij poetę aucupari solēt. Nō est hic ilias acci) tale quidam quale in poemate accij poetę qđ ilias hoc est de bello troiano inscribitur. Ebria veratro) idest plena helleboro quo se purgabāt: q̄ subtile aliqđ opus scripturi erant: hoc se carneades purgauit cōtra stoicos disputatur⁹. Et non sunt hic elegidia. Si qua elegidia crudi proceres dictarunt) idest elegię: nā elegidion diminutiuū est ex forma greca pro

Martial.

parua elegia. Et proceres crudos appellat/qui ꝓpter nimiũ studiũ laborantes cruditate stomachi nõ bene cibos concoq̃bãt. Et nõ est hic. Quicquid scribitur in citreis lectis) idest in tabellis ex materia citri arboris pręciosę in q̃b⁹ soli proceres solent scribere. Ex citro autẽ tabellas principib⁹ fieri solitas

Scribit̃ in citreis. Calidum scis ponere sumẽ:
Scis comitẽ horridulũ trita donare lacerna:
Et verũ inquis amo: verũ mihi dicito de me:
Qui pote? vis dicam? nugaris: cũ tibi calue

etiã homerus scribit in fabula bellerophontis: quãdo ad lyciorũ regem missus est: in disticho Martial. Cui⁹ lẽma est pugillares citrei. Secta nisi in tenues essem⁹ ligna tabellas: essem⁹ libyci nobile dẽtis opus. Martial. Calidũ scis) sensus est: nõ posse fieri vt hic sciat: qua opinione sit apd̃ alios: cũ munerib⁹ precorruperit clientes et amicos: q̃ verũ illi dicturi erãt. Scis ponere) scʒ in cœna conuiuis. Sumẽ calidũ) qd̃ salebatur ex porcę primiparę papillis: res in maximis delicijs apud Ro. Martial. de sumine esse putes: nondũ sumẽ sic vbere largo effluit ꝛ viuo lacte papilla tumet. Martial. Et scis donare comitẽ horridulũ) idest frigore horrentẽ. Lacerna trita) idest veste lõgo vsu cõsumpta. Et postea q̃ȝ id fecisti. Inquis amo) blãdiẽtis est sicut ꝛ amabo. Martialis dic verũ mihi marce dic amabo nil est qd̃ magis audiã libenter: vero verius ergo quid sit audi: verũ attice non libenter audis: Martial. dicito mihi verũ de me: idest de carminibus meis. Quipote) idest quomodo est possibile dici tibi verum: cum amicos pręcorruperis. Vis dicã) subaudi verum ego qui non sum corruptus tuis muneribus. Nugaris) idest nugas agis: hoc est nihil: nam illud est nugari. Cũ o calue) idest o senex: vt supra tum vetule. Aqualicul⁹ pinguis) idest venter in quem sordes cõfluunt: sed hic pro ventris abdomine ponitur. Extet) idest promineat ꝛ protẽdatur tibi. Sesquipede) idest pede et dimidio: vt sesquimensis: sesquimodi⁹: vnde et sesquialtera ꝓportio arithmeticis dicta: quod aliq̃s numerus contineat aliũ et ei⁹ dimidiũ: vt sex: quattuor et duo.

Plinius. Propenso) idest propendēti: ⁊ alludit ad illud quod Plini⁹ in historia naturali scribit: minus ingeniosos esse quib⁹ venter est pinguis. O iane) sensus est: miseri sunt homines qui sic decipiuntur ab ijs qui illos debuerant veritatis admonere: cum absentes et post tergum ab alijs irrideantur: ianus autem foelix q̄ in occipitio quoq; habet oculos: neq; illi possit illudi. O iane) subaudi te appello foelicē.

Pinguis aqualicul⁹ propēso sesquipede extet.
O iane a tergo quem nulla ciconia pinsit:
Nec man⁹ auriclas imitata est mobilis albas:
Nec lingue quantum sitiat canis appula tātu.
Vos o patricius sanguis quos viuere fas est:
Occipiti cæco posticæ occurrite sannæ.

Quem nulla ciconia) idest manus formata in speciem ciconię. Pinsit) idest tūdit ⁊ percutit: nam pinsere apd̄ antiquissimos erat pistillo frumenta in mortarijs contundere: vt ex ea farina pultes facerent: postea vero pinsere ad panis faciendi rationem translatum est. A tergo) ab occipitio fieri ijs quos illudimus: per quos intelligimus eos qui nō curant quid de se absentibus dicatur. Nec manus mobilis) idest a tergo quoq; agitata. Imitata est auriculas albas) idest asininas quę pilos habēt albos in parte interiori: vnde Ouidius. Ouid. xj. meta. de mida cui apollo aures asininas dedit. villisq; albentib⁹ implet: instabilesq; illas fecit et dat posse moueri. Nec tantum lingue) subaudi exertę profertur tibi a tergo. Quantū canis appula sitit) idest quantū in siti canis appula linguam exerit. Apuliā nāq; siticulosam appellat Horatius. Hora. hoc est inaquosam et aquis carētē. Vos o patricius) sed esto inquit alij versentur in hoc errore: atq; sui ignoratione. o vos sanguis patricius: idest vos romani qui originē a patribus hoc est senatorib⁹ trahitis ⁊ est nominatiu⁹ pro vocatiuo: vt Vergili⁹. Vergi. vj. eñ. Sanguis me⁹ (quos est fas viuere) idest immortales esse. Occurrite sannę postice) idest subsannatiōi quę post tergū vobis fit. Occipiti cęco) quasi dicat. cum in occipitio oculos non habeatis: prouidete ne post tergum hoc

est absentib⁹ vobis detrahatur. Quis populi) v̄ba sunt poe-
tę ambitiosi cōsulentis amicū: quid populus de illo sentiat.
Quis populi sermo est) scilicet de me? Quis enim) respōdet
amic⁹ adulator. Quis enim subaudi esse debet sermo de te:
nisi id quod est scilicet. Carmina) tua. Nunc demum fluere)
facilia esse:

Quis ppli s̄mo est? qs em̄ nisi carmina molli
Nūc demū numero fluere: vt p læue seueros
Effundat iūctura vngues. scit tendere versum
Non secus ac si oculo rubricam dirigat vno.
Siue opus in mores. in luxū. in prādia regū:
Dicere res grandes nostro dat musa poetæ.
Ecce modo heroas sensus afferre videmus:

cū āte hac oim aliorū poetaꝝ fuerint dura. (nunc molli) idest versu facili et suaui: et vt ostēdat carminis ęqualitatē ⁊ pulchram deductionem: vtitur duabus translationibus: altera quę sumpta est a marmorarijs: qui excudunt quadrantq́ȝ lapides ad amussim: ita vt iunctura non appareat ideo dicit. Ut iunctura: idest verborum coagmentatio. Effundat: idest non admittat. Ungues seueros: idest quātūuis rigidos ⁊ acutos. Per lęue: idest per iūcturam in qua nō est rima: aut quicquā hians aut prominēs. Lęue enim per diphthongō planum tersumq́ȝ significat. Scit tendere versum: Altera translatione vtitur sumpta a fabris lignarijs. et sunt v̄ba adulatoris. Jam nō ad ipsum poetā ambitiosum sed ad alios de illo. Nam a secūda persona transiuit ad tertiam. Scit tendere versum: idest dirigere ⁊ ordinare. Nō secus: idest nō aliter. Ac si dirigat rubricā: idest lignū ad rubricę lineā. Uno oculo: id enim fabri lignarij faciunt: vt explorent an materia sit recta. Siue opus: Ordo est: Musa dat nostro poetę dicere res grandes: scilicet in stilo ⁊ in materia. Siue opus: subaudi illi⁹ sit. Jn mores. in luxū: qđ vtrūq́ȝ ad poetā satyricū pertinet. Jn prandia regū: forte ad tragoediam de atreo ⁊ thyeste alludit: de qua infra in quinta satyra si quibus aut progneę: aut si quib⁹ olla thyestę feruebit. Ecce modo: in eos poetas inuehitur: qui cū parua nesciant desert

bere:res magnas & heroicas aggrediūtur:inserentes quędā
Ausoni⁹. greca suo poemati:quēadmodū Ausonius frequenter. Mar
Martial. tialis & Juuenalis raro. Ecce)inquit. Uidem⁹)modo quos
Juuenal. dam poetas. Solitos nugari grece)idest qui grȩca quędam verba & sententias suis carminibus inserunt. aut greci.idest ad morem grecoꝝ. Af ferre sesus heroas)idest sententias carmini heroico

Nugari solitos græce: nec ponere lucum
Artifices: nec rus saturū laudare: vbi corbes;
Et focus. & porci. & fumosa palilia fœno.
Vnde remus: sulcoq; terens dentalia quinti:

conuenientes. Nec artifices)idest peritos. Ponere)idest ad describendū. Lucū.i.siluam aliquā sacram. Nam lucū sem per sequitur cōsecratio:etiā in sacris litteris.
Horati⁹. Horati⁹ in poes tria. purpure⁹ late qui splendeat vn⁹ et alter assuitur pann⁹: cū lucus & ara dianȩ describitur. Nec artifices ponere rus sa turum)idest omnibus refertū quȩ ex agro proueniunt. Ubi) idest in quo rure siue ruris villa. Sūt corbes)exceptorij mes sium & vuarū. Et focus)loc⁹ vbi accēditur ignis. Et porci)al tiles scilicet & cohortales. Et palilia)festa de palis deȩ pasto rū: in quib⁹ vt historici tradūt Roma cōdita est : hoc est quē
Ouidius. admodū dicit Ouidius in quarto fastorū decimo kalendas maias. Fumosa fœno) q̄a pastores in festis deȩ palis: ex fœ no pyras faciebant: illasq; trāsiliebant. Ouidius. moxq; per ardentes stipulȩ crepitātes aceruos traijcias celeri strenua
Tibullus. mēbra pede. & Tibullus ille leuis stipulȩ solēnes pot⁹ acer uos accendit: flāmas trāsilietq; sacras. Unde idest a quo ru re siue pallib⁹: remus fili⁹ martis ex ilia siluia gemellus cū romulo fuit: ac per hoc significat omnē nobilitatē romanam ex pastorib⁹ fuisse propagatā. Et tu o quinti) subaudi fuisti. Hic fuit. L. quintius cincinat⁹: qui dictator. Q. minutiū con sulem in algido mōte obsessum a volcis expediuit: quo nego tio intra. xvj. dies confecto ad rem rusticā redijt. Terens den talia sulco) idest atterēs vomerē arando qui in aratro dētali aptatur: vnde & scran⁹ cognominat⁹ est. quoniā quo tempo

re venit illi nūcius q̄ erat creat⁹ dictator:serebat agrū. Uergili⁹.vj.ēñ.ꝛ te sulco serane serentē.(Cum) idest quo tempore. Uxor) ea cerelia vocabatur. Sidonius apollinaris est autor si te inquit tantū cincinnati dictatoris vita delectat:cereliam ducito quę boues iungat. Trepida.i.festina. Induit dictaturā) idest insignia dictatoris. (ante boues) q̄b⁹ iūctis arabat. Et lictor).i. viator q̄ attulit illi nunctiū dictaturę. Tulit domū tua aratra).i. retulit in domū tuā:cū neq̧ famulū neq̧ seruū haberet. erant autē lictores qui p̄ferebant insignia magistratuū. Euge poeta) cum ironia legendū est.q.d.ego nescio cur debeas poetę nomine gaudere:cū nihil tale describere scias. Est nunc bryseі) eos rep̄hēdit q̄ admirātur poetas antiq̄ssimos eosdē q̧ imitātur:cū recētiores cōtemnāt. Est nūc) subaudi aliq̄s. Quē liber venosus) idest turgid⁹ ꝛ inflat⁹: qđ in carmine vitiosum est. Acci p̄ accij poetę antiq̄ssimi ꝛ qui iā inter obsoletos cōputātur(ꝛ)pete ab inferiorib⁹. Moretur idest detineat.i. sunt q̄ illū admirētur:nā ea quę miramur detinent nos. Bryseі) a baccho q̄ dicit̄ brysę⁹ cognominati. poetę autē in tutela bacchi ꝛ appollinis sunt. Sūt) etiā subaudi quos Pacuui⁹ poeta etiā antiq̄ssim⁹ scriptor tragœdiarū ex brūdusio italię vrbe. Et antiopa verrucosa).i.tragœdia Pacuuij q̄ inscribitur antiopa citaturq̧ a Cicerone in p̄mo de finib⁹.ꝛ a Prisciano:ꝛ Marcello cōplurib⁹ in locis quā verrucosam appellauit.idest asperam et inęqualē : quod ad poematis vituperationem spectat : sicut econtrario molle atq̧ deductū carmen ad laudem. Fuit autem antiopa nictei regis lesbiorum filia: ex qua cum Juppiter zethum ꝛ amphionē procreasset : a lyco eius coniuge atq̧ Thebanorum rege repudiata est : atq̧ in illius locum dirce superinducta. quę cum diu antiopā in

Quā trepida āte boues dictaturā īduit vxor:
Et tua aratra domū lictor tulit. Euge poeta.
Est nunc brysei quem venosus liber acci:
Sunt quos pacuuius: & verrucosa moretur
Antiopa ærumnis cor luctificabile fulta.

Vergili⁹.
sido.apol.
Pacuui⁹.
Cicero.
Priscianus.
Marcell⁹.

suspitionem pellicatus vexasset: tādem a gemellis: quos ex ioue antiopa pepererat in vltionem matris equis indomitis alligata atq; distracta est. Fulta cor luctificabile: idest habēs cor luctuosum fultum & sustentatum. Aerumnis: idest laboribus: quos sub pellice passa est. hic versus aut est Pacuuij. aut ex illi⁹ verbis formatus: a Persio vero nūc interpositus: vt ostendat Pacuuij duriciā vastitatemq; in carmine.

Pacuui⁹.

Hos pueris monit⁹ patres infundere lippos
Cū videas: q̄ris ne vnde hęc sartago loquēdi
Venerit ī linguas? vnde istud dedec⁹? in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia læuis?
Nonne pudet capiti nō posse pericula cano
Pellere: q̄n tepidū hoc optes audire decēter?

Hos pueris: sensus est cū filij patres audiant poetarum veterū carmina laudantes: et ipsi quoq; talia admirantur: talesq; euadere laborant. Cum videas patres lippos: idest in iudicando de authoribus cęcos. Infundere hos monitus: idest instillare talia p̄cepta. Pueris: idest filijs suis. Queris ne? quasi dicat non est necesse quęrere: cū ratio sit in promptu. Hęc sartago loquendi: idest lingue stridor: qualis ex sartagine cum aliquid frigitur sonat. Venerit in linguas: idest in sermonem filiorū. Et istud dedecus: idest ignominiosum & turpe dicēdi genus. In quo trossulus: idest eques roman⁹. hoc est ordo equestris. nam equites aliquando sunt trossuli appellati a trossulo thuscię oppido expugnato. author est Plinius libro trigesimo tertio naturalis hystorię. Leuis: glaber et depilatus. significat autem illos esse viros molles & effœminatos quibus talia placent. Exultat tibi idest applaudit & fauet tibi clamoribus. Per subsellia: in quibus auditores sedent poeta recitante. Iuuenalis. sed cū fregit subsellia versu. Nil ne pudet: sensus est: cum sis senex non pudet te esse incautum & imprudentem: vt nescias quid sequi aut vitare debeas? Nil ne pudet: quasi dicat pudendū est in sene pręsertim: nam in puero veniā meretur hic error. Non posse pellere pericula: idest rem in qua de famę pericu

Plinius.

Iuuenal.

lo agitur. Capiti cano: idest a capite senili. Quin optes: idest q non optes. Audire hoc decenter: idest has adulatorũ et applaudentiũ tibi voces. sunt autẽ applaudendi aduerbia decẽter. euge. belle. et apud Martialẽ sophos. Tepidum decenter: idest laudes frigidas quippe q̃ non respondent meritis tuis vereq; ꝓtuti. Fures ait pedio: supra in poetas: nũc in eos inuehit: q̃ Martial.

Fur es ait pedio. pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis doct⁹ posuisse figuras.
Laudat. bellũ h. bellũ hoc? an romule ceues?
Mẽ moueat qppe: & cãtet, si naufrag⁹ assem

in causis iudicialib⁹ omissis probationibus et argumentis in quibus tota victorię causa consistit: cõferunt se ad exornationes atq; figuras: & quos appellãt colores rhetoricos. Ait: subaudi accusator. Pedio: quẽ furti accusat. nã constat pediũ quẽdam sub nerone a cyrenensibus furti vel potius sacrilegij accusatũ. Pedius quid: subaudi respondet ad hãc accusationem. Crimina rasis: verba sunt adulãtis pedio: aut illum apud ceteros laudãtis. Librat crimina: idest pedius crimina obiecta rependit & cõfutat. In antithetis rasis: idest figuris & exornationib⁹ puris. nam antitheton quod interpretatur cõtrapositũ. figura est qua cõtraria inter se opponũtur. vt dies nocti. lux tenebris. pedius inquã. Doctus posuisse figuras: cũ potius argumentis se debuerit defendere. Laudatur: scilicet is qui se ita defendit. Bellũ hoc: subaudi est et pulchre dictum. Bellum hoc: cũ indignatione proferendũ est. nã irascitur incandescitq; Persius in eũ: qui tam impudenter assentatur. itaq; illius verba irat⁹ repetit. An romule ceues: idest o Romane. nã primitiuũ pro deriuato posuit. Ceues: idest adularis: est autẽ proprie ceuere in viris quod crissare in foeminis: hoc est cũ coeunt nates motitare. sed q̃a canes cũ adulantur: clunes mouẽt & caudam: accepit ceuere pro adulari. Men moueat: laudabat adulator ambitiosa oratoris ornamenta: nũc dicit se non magis moueri ad misericordiã posse huiusmodi oratione: quã si naufragus multis et composi Antitheton.

tis verbis emendicaret stipē. Si naufrag⁹ cātet assem) idest cantando mendicet. hoc est premeditatis precibus misericordiam querens. Men moueat) pro me ne flectet ad misericordiā. Et protulerim illi assem?) quasi dicat neq̧ me mouebit neq̧ illi assem dabo: q̄ qui huiusmodi oratione vtitur nō dolet: et quē admodum in poetica Horat. scribit: si vis me flere dolēdū est primū ipsi tibi.

Horatius

Protulerim? Cātas cū fracta te in trabe pictū
Ex humero portas. verū nec nocte paratū
Plorabit: qui me volet incuruasse querela.
Sed nūeris decor est: & iūctura abdita crudis
Claudere sic versū didicit: berecynthi⁹ atys.

Et cum portas te pictum in trabe fracta) idest in tabula in qua naufragium euasisti. Ex humero) idest in tabella picta ex humero pendēte. Cantas) idest perinde est ac si cantares: quia nihilopus ad misericordiam mouerer. Uerum) pro sed. Qui volet incuruasse me querela) idest inclinare me ad commiserationem sua infoelicitate. Non plorabit) idest plorando narrabit. Paratum nocte) idest premeditatū nocte hesterna. hoc et in arte rhetorica precipitur ne oratio videatur elaborata. sed si quid tale fit: lateat artificium. Sed numeris) diceret quispiam in excusationem poetarū: quos pauloante Persius de duricia reprehendebat: nō nihil est o Persi quod de poetis dicebas: sed in hoc sunt laudandi quod. Iunctura est abdita) idest abscondita et que oculis perspici non possit et perstat in translatione illius quod supra dixit: vt per leue seueros effundat iūctura vngues. Numeris crudis) idest verbis siue pedibus quos ego fateor esse crudos. Ad quod respondet Persius dicens. Immo. Didicit claudere versum sic) et subdit carmina alicuius poete sui temporis: est autem claudere versum qualibuscūq̧ verbis: adhibita tantum syllabarum quantitate versum componere. Horatius pri. sermonum neq̧ enim concludere versum dixeris esse satis. Berecyntius atys) clausula est vt diximus alicuius inepti poete. Fuit autem atys puer: quem

Juuenal.

Horatius

cybele deorum mater in delicijs habuit: quem cum depre-hendisset in sangaritide nympha furore immisso sibijpsi ge-nitalia secuit: vnde est deum matris sacerdotum origo. Be-recynthius autem a berecynto mõte et vrbe phrygię vbi pe-culiariter cybelle colebatur atys dictus est. Et qui cerule-leum) hoc quoq; car-men alicu-ius poetę reprehen-dit. Loq̃-tur autem

Et qui ceruleum dirimebat nerea delphin.
Sic costam longo subduximus apœnino.
Arma virũ: nõne hoc spumosũ & cortice pĩgui?
Vt ramale vetus prægrandi subere coctum:

fortasse de delphino: qui arionem metymneum seruauit: aut de delphino qui nuptias neptuni et amphytrites con-ciliauit: ex secundo libro fastorum Ouidij. Dirimebat) idest natans sulcabat. Nerea ceruleum) idest mare cuius color est ceruleus. Sic costam) et hoc alterius siue eiusdem poe-tę carmen est in quo dicebatur: quo pacto ex apœnino ab-scissa est pars quę in siciliam insulam recessit quod omnes poetę hystorici atq; cosmographi prędicant. Subduximus costam) idest poetę nostri dicunt subductam fuisse costã: hoc est latus. Apœnino longo) idest qui ab alpibus ad rhegiũ brutiorum vrbẽ per mediam Italiam quasi dorsum quod-dam porrigitur quod tractus spacium continet ad quingen-ta milia passuum. Sic) sic autem dixit: idest pari ineptia. Ar-ma virum) satis licenter Persius in Vergilij carmen inue-hitur: vt inflatum nimis: et a quo multum possit detrahi: nec mirum si ne Vergilio quidem parcit: cum satyrici pro-prium sit: vt dum risum excutiat: non hic cuiquam parcat amico. Nonne hoc spumosum) idest inflatum et inane quasi spuma. Et vt ramale vetus?) sunt autem ramalia rami inu-tiles ex arbore decisi. Ouidius octauo metamorphoseos multifidasq; faces ramaliaq; arida tecto detulit. Cortice pin-gui) idest crassę corticis. Coctum) idest retorridum et anti-quum vnde recocti dicuntur qui nimio vsu obcalluerunt. In subere pręgrandi) arbore crassissimę corticis: quę a grecis

Ouidius.

Theodorus gaza. Horatius. Plinius. Plinius. Iuuenal. Ouidius.

halipheus dicitur. Theodorus gaza salsi corticẽ interpretatur habet enim corticẽ quasi nitri aut salsuginis exiccatę. Sunt qui legãt pro pręgrãdi vegrandi authoritate porphyrionis citãtis hũc versum in primo libro sermonũ Horatij: sed quod exponũt vegrandi pro nõ grãdi.non placet:nã et si Plinius hãc arborẽ minimã esse dicit:hoc dicit cõparatione ad alias glandiferas sed in suo genere intelligit Persius valde grandẽ: ac si dicat antiquã nã ve particula modo auget modo minuit: quid quod et sup alias glandiferas aut superat aut exęquat etiã Plinij authoritate:suberis inquit cortex tantũ in fructu pręcrassus ac renascẽs:atque etiam in denos pedes vndique explanatũ.Quidnã igitur. Sensus est : nulla ratio est cũ carmina ipsa cruda sint et dura:qualia sunt quę sequũtur quattuor:cur debeãt molliter et delicate pronũciari.Quid nã igitur : idest cur nam.Legendũ est:idest legere oportet carmina q̃ sequuntur.Tenerũ:pro tenere et delicate.Et ceruice laxa:idest flexa ad vocẽ extenuandam.Torua mimalloneis:cuiuscũque poetę sunt hi versus duri profecto et turgidi sunt : describũtur autẽ in illis sacra bacchi. Implerũt:subaudi bacchi comites et sacerdotissę. Cornua torua : idest terribilia siue sint cornua in buccinas formata siue tubę flexi ęris vt dicit Ouidius quarũ erat vsus in sacris bacchi. Iuuenalis et cornu pariter vinoque ferunt menades. Bõbis: sonis nomine tracto ex sono tubarũ.Mimalloneis:idest baccharum quę mimallonęę dicũtur ab imitando.Ouidius de arte. ecce mimallonides sparsis per terga capillis. Et bassaris: baccha idest bacchi sacerdos dicta a bassareo:quod est vnum ex bacchi nominibus.Ablatura caput sectũ: prosecandũ et amputandũ. Vitulo superbo:videtur tangere fabulã de agaue: quę per furorẽ in sacris bacchi filio pẽtheo caput auulsit:putãs esse vitulũ:aut sicut Ouidius.iij.metamor. scribit aprũ auulsum inquit caput digitis

Quid nã igitur tenerũ:ac laxa ceruice legẽdũ ẽ
Torua mimalloneis ĩplerunt cornua bõbis.
Et raptum vitulo caput ablatura superbo

complexa cruentis clamatio comites: superbũ autẽ appella-uit: quia pẽtheus bacchi sacra cõtẽpsit. Et menas: sacerdos: itẽ bacchi. Flexura lyncem: idest currũ bacchi quẽ lynces ti-gresq3 trahũt: quę animalia in bacchi tutela sunt. Corymbis: idest hęderis quib9 pro loris vtitur: nã corymbi sunt hedera-rũ racemi.

Bassaris: & lyncẽ menas flexura corymbis.
Euion ingeminat: reparabilis assonat echo.
Hæc fierent: si [redacted] vena vlla paterni
Viueret in nobis? summa de lumbe saliua
Hoc natat in labris: & in vdo est menas atys.
Nec pluteũ cędit: nec demorsos sapit vngues.
Sed quid opus teneras mordaci radere vero

Ingeminat euion: idest repetit nomen bacchi: qđ interpretatur bon9 filius. Echo repabilis: idest vocis repercussio: 7 repetit 7 reparat voces semel ex ore emissas. Assonat: idest ad voces baccharũ resonat. Echus fabula ex. iij. meta. petẽda est. Hęc fierẽt: idest tales versus fracta et parũ virili voce pnunciarentur. Si vlla vena testiculi paterni: idest virilitatis a patre acceptę. Viueret in nobis: id est vigeret. q. d. nunquã id facerem9. Hoc de lũbe: idest opus eneruatũ et sine virib9: quẽadmodũ animalia lumbi fragio delũbata. Natat idest voluitur et versatur. In labris 7 summa saliua: q̃ necessaria est ad tẽperanda organa plectraq3 linguę. Et menas 7 atys: idest fabulę de baccho 7 cybele: in quibus crebra fit mẽtio de menade et aty: aut cũ venit pronunciando ad hęc ipsa nomina. Est in vdo: idest versatur in ore humido: vnde Vergili9 vocẽ vdã appellauit. Nec pluteum cędit: carmẽ quod tãtopere laudatur q̃q3 tã molli ac tenera voce pfertur: quale sit ostẽdit dicẽs φ nec cędit pluteũ: idest non percutit armarium vbi libri reponũtur: 7 cui scriptores incũbunt: solent enim q̃ cõponũt aliquid ex ingenio suo: si illis ex sentẽtia res nõ succurrit: impingere chartas 7 allidere scrinijs. terre. parieti: qđ est signũ maximę curę ac diligentię. Sed hoc carmen cũ fieret nihil tale est passus. Nec sapit vngues demorsos: idest nõ prę se fert diligentia emendatio-

nis:solent enim poete cogitabũdi vngues rodere: barbã fri-
care:caput scalpere : & res huiusmodi facere q̃bus significatur
Horatius vni tantũ componẽdi carminis studio esse intentos. Horati9
et in versu faciendo sepe caput scaberet: viuos et roderet vn-
gues. Sed quid opus) iam inde ab initio operis dubitare coe-
pit Persius an satyram scriberet: nũc vero ad eandẽ incõstãtiam redit:sed tamẽ in eo perstat:vt satyrã scribat.

> Auriculas? vide sis: ne maiorum tibi forte
> Limina frigescant. sonat hic de nare canina
> Littera. per me equidẽ sint oĩa protinus alba.

Dicit igitur ad se-
ipsum loquẽs:aut monitorẽ suũ inducit secũ loquẽtẽ. (Sed
quid opus) idest que necessitas cogit te? Radere) idest pstrin-
gere et violare: vt infra pallẽtes radere mores doctus. (Au-
riculas teneras) idest hominũ effoeminatorũ mores quorũ
reprehensionẽ non libẽter audiũt. Uero mordaci) idest veri-
tate : que amara est et pungit : vt infra mordaci lotus aceto.
Uide sis) idest caue si vis. sis enim in si vis resoluitur apud
Cicero. comicos sepe quemadmodũ capsis in cape si vis Cicerone
Quitilia. Quintilianoq; authoribus. Ne limina maiorũ) idest potẽtiorũ
Horati9. quos tu carminibus insectaris. Frigescant tibi) idest sint ti-
bi frigida et mortifera. Horatius secundo sermonum. maio-
rum ne quis amicus frigore te feriat idest morte que ab effe-
ctu frigida est. Uergilius quarto eneidos. et cũ frigida mors
anima subduxerit artus. Hic) idest in satyra quam scribis.
Littera sonat de nare canina) idest. r. littera frequens est:quã
ringentes canes exprimunt: quorum est proprium rixari. si-
gnificat autem non posse fieri quin scriptores satyrarum ri-
xentur cum illis quos offendunt suis carminibus. Per me
equidem) perterritus his comminationibus Persius:dicit
se nolle in quempiam scribere. Per me equidẽ inquit) idest
quantum ad me attinet. Protinus) idest deinceps. Omnia
sint alba) idest nemo infamia denigretur a me. sicut ecõtra-
rio nigra dicuntur vitiosa. sic infra : queq; sequenda forent et
que vitãda vicissim: illa prius creta mox hec carbone notãda.

Nil moror) idest nil amplius hac de re delibero. Euge) sibi ipsi fauet: quod tale consilium ceperit de non scribenda satyra. Omnes etenim) sensus est omnia quę pauloante reprehendere volebā iam volo admirari ⁊ laudare. Etenim vos ōmnes res eritis mirę) idest admirabiles ⁊ laudandę. ac si dicat: iam non quicq̄ illis detraham. quin potius illas laudibus prosequar.

Nil moror. euge: oēs etenī bn̄ mirę eritis res.
Hoc iuuat. hic inquis veto qsquā faxit oletū:
Pinge duos angues. pueri loc9 est sacer. extra
Meite. discedo. Secuit lucillius vrbem:

Hoc iuuat) idest delectat me facere: an potius vos o romani audire. Hic inquis) ad monitorē suū dicit Persius iā cōsilium tuum sequor. et repetit illi9 verba dicēs. Inquis) idest dicis mihi o monitor. Ego veto quisquā faxit oletū) idest rē olidā et fętidā. hoc est sterc9 siue vrinā. Et est ꝓprie oletū locus in quo excremēta corporis deponim9. quod et olenticetū dicit. Hic) idest in loco sacro. est nāq̄ sensus: vitia hominū q̄ satyrę materiā prębent: quasi rem sacrā non esse tangendam ab homine prophano: et sumit translationem a locis sacris: in quibus ponebantur signa quędā consecrationis ne prophanarentur. Pinge duos angues) per quod intelligimus locū esse genio consecratū: qui sub anguis specie plerūq̄ visebat. Vergilius. v. ęneidos. incertus genium ve loci/famulum ve parentis esse putet. O pueri: ⁊ hęc quoq̄ inscriptio pictis anguibus addēda est. O pueri meite extra: subaudi hunc locū: quia Sacer est: sic ⁊ nostro sęculo fit: vt imago diui Antonij aut crucis dominicę pingatur in locis vbi oletum fieri vetamus. Discedo: verbum est Persij dicentis se velle sequi consilium monitoris ne faciat oletum in loco sacro. idest ne scribat satyrā in qua hominū vitas sit cōtaminatur9. Secuit lucillius: pro altera parte propositę deliberationis exemplo Lucillij ⁊ Horatij dicit se velle om̄ino satyram scribere. Lucillius: q̄ prim9 vt dixim9 apud latinos satyrā scripsit. Secuit vrbē: idest romanos dicterijs ⁊ salib9 suis carpsit ⁊ lacerauit.

Vergili9.

Lucilli9 primus apud latinos satyrā inuenit

Te lupe:te muti:subaudi in primis seculi. nā in lupū quēdā
Horatius. et mutiū precipue inuectus est lucilli⁹ de quib⁹ Hora. ij. ser.
primores populi arripuit populiq3 tributim. ⁊ de lupo famo
Juuenal. sisq3 lupo cooperto versib⁹. de mutio Juuenalis. q̄d refert di-
ctis ignoscat muti⁹ an non: Et fregit genuinū: dentē illū in
ordine no-
uissimū no
uissimeq3
natū quez
sapientie
molarē hi-
spani vo-
cant. In il-
lis: idest in

Te lupe. te muti. & genuinum fregit in illis.
Omne vafer vitium ridenti flaccus amico
Tangit & admissus circum precordia ludit
Callidus excusso populum suspendere naso:
Mē mutire nefas: nec clā: nec cū scrobe: nusq3
Hic tamen infodiam. vidi vidi ipse libelle.

illorū morsu hoc est reprehēsione et est sumptū a canib⁹. Flac
Horatius. cus: Horati⁹ poeta cognomento flaccus. Vafer: idest acer et
ingeniosus. Tāgit oīne vitiū: idest notat. Amico ridēti: idest
inter ridendū iocandūq3. Et admissus: idest recept⁹ ⁊ audit⁹.
Ludit circū precordia: idest iocatur ⁊ salib⁹ suis vitioꝝ ami-
Horatius. ci cōsciētiā tangit Horati⁹ inquā. Callid⁹: idest astut⁹ ⁊ gna-
rus. Suspēdere populū: idest subsannare et deridere. Naso
Horatius. excusso: idest crispanti ⁊ in sannā corrugato. Horati⁹ p̄mo ser
mone. Naso suspēdis adūco: est autē suspendere hoc in loco
quasi cōfusum quempiā reddere. Men mutire nephas: sen-
sus est: licuit Lucillio vrbē secare. licuit Horatio populū sus-
pendere: ⁊ nō licebit mihi saltē mutire: hoc est murmurare.
Nec clā: idest secreto subaudi mutire ⁊ loqui. Neq3 cū scrobe:
hoc ex mide fabula tractū est: cui apollo cū aures in auricu-
las asininas porrexisset ꝓpterea q̄d in certamine cant⁹ inter
se et marsyā pruerse iudicasset: tonsor q̄ id prim⁹ animaduer-
terat neq3 ausus esset ꝓfari: facto in solitudine scrobe in eū
que viderat immurmurauit dicēs: auriculas asini mida rex
habet. Nusquā subaudi mutire fas est: Hic tamē infodiam:
idest scrobē siue fossam faciā sicut tonsor ille. O libelle: cum li
bello suo loquitur q̄nquidē cū alijs nō audet. Ego ipse vidi vi
di: magnā emphasim habet: quasi dicat nō ab alijs audiui:

sed ego ipse his oculis vidi:quid autē viderit ipse ostendit dicēs. Auriculas asini quis nō habet) idest quis nō ita iudicat de carminib⁹:sicut midas de cātu. Hoc ego opertum) sensus est:ego nō cōmutarē hoc opus meū iliade accij. de qua supra dixit:nō est hic ilias acci ebria veratro:dicit ergo. Non vēdo) idest noli cōmutare. Illa iliade) idest yllo opere tali q̄lis fuit accij ilias. Hoc meū ridere opertum) idest

Auriculas asini quis nō habet? hoc ego optū
Hoc ridere meum tam nil nulla tibi vendo
Iliade. Audaci quicūq; afflate cratino
Iratū eupolidē prægrandi cum sene palles:
Aspice & hęc;si forte aliq̄d decoctius audes:
Vnde vaporata lector mihi ferueat aure:
Nō hic qui in crepidas graiorū ludere gestit

hunc meū risum cū libello meo secretū. Tā nil) idest tā parui p̄cij opus:vel poti⁹ nihili. Audaci) qualē lectorē sui operis velit ostēdit Persius: eū videlicet qui callet scōmata. dicteria et sales scriptorū comedię priscę apud grecos:quos in satyra latina imitatus est:vt dixim⁹ lucilli⁹: dicente Horatio Horatius in p̄mo ser. Eupolis atq; cratinus aristophanesq; poetę atq; alij quoꝝ comœdia prisca viroꝝ est: & sequitur hinc omis pēdet lucilli⁹ hosce secut⁹:nā eos q̄ tales iocos nō sentiūt:quasi tardos ingenio a sui operis lectione excludit:dicit igit̄. O lector. Quicūq; afflate) idest afflat⁹:hoc est inspirat⁹:nā vocatiuus est p̄ nominatiuo. Cratino audaci) idest q̄ audacter in comœdia prisca hominū vitia isectat⁹ est. Palles) idest vsq; ad pallorē studiose legis. Eupolidē iratū) scriptorē itē comœdię priscę vitijs infensum. Cū sene p̄grandi) idest cū aristophane scriptore quoq; priscę comœdię:q̄ fuit magnę autoritatis vir. Aspice et hęc) idest mea scripta. Et si audes aliquid decoctius idest perfecti⁹ et elimati⁹:subaudi legere. Inde). i. ex eo opere. Legitur & vnde idest ex quo ope. Lector ferueat mihi) scilicet iā illorū lectione concalefactus veniat ad opus meū legendū. Vaporata aure) idest calefacta. Non hic q̄ sordidus) idest ingenio tard⁹ tū ad iocādū/tū ad alioꝝ iocos sen

rendū. Gestit ludere in crepidas graiorū) idest cupit grecos deridere ppterea qd certo crepidarū siue solearū gñe romanis insueto vtant. Et q̄ possit dicere lusco). i. ei q̄ altero oculo caret. O lusce) qui loc⁹ frigid⁹ atq; plane isulsus est: ⁊ quo nemo aliū pfricaret nisi esset stult⁹ ⁊ inept⁹: ⁊ q̄ pari inscicia teneretur ac si putaret se factū nobilē ppterea qd fuerit edilis / nō dico romę: vbi edilitas magno ī honore fuit: sȝ in aliquo italię oppidulo: ideo dicit.

Sordidus: & lusco qui possit dicere lusce
Sese aliquē credēs: italo quod honore supin⁹
Fregerit heminas areti ædilis iniquas.
Ne q; abaci numeros & secto ī puluere metas

Credēs sese aliquē) idest inter magnę estimationis viros numerādū: sicut ecōtrario nihili homines appellamus eos q̄ nulli⁹ sunt pcij. Qd supinus) idest quia sugb⁹ et elatus quēadmodū Vergili⁹ colles suppinos dixit. Italo honore) idest quē magistratuū non romę sed alibi administrauit. Aedilis fregerit heminas) hoc enim ad ediles pertinēt. Juuenalis: et de mēsuris vis dicere vasa minora frangere panniosus vacuis edilis vlubris. Iniquas) idest non iusti ponderis. Areti) aut vasa aretina dicit: de quib⁹ Martialis et Plinius: aut quod areij magistratū gessit: quod est oppidum ethrurię: vnde originem habuerūt Leonardus: Carolus et Joānes aretin⁹: viri doctissimi vtriusq; lingue. Nec q̄ abaci) repete a superiorib⁹: nec ad meū opus legendū veniat ille. Qui vafer) .i. in hoc tantū callidus. Scit risisse numeros abaci) idest iocari in arithmeticos: qui in tabella quę dicitur abacus numeros disponunt: delentq; prout rationibus cōmodum est: vnde etiam abacus adhuc dicitur ars computādi per decem illas figuras ex diginis articulisq; digitorū inflexis deductas quibus notis antiquiores ad numeros repsentādos vtebātur. Et scit risisse metas) idest figuras geometrarū: quę lineis quasi quibusdā metis: hoc est terminis describūtur. In puluere secto) hoc est radio: idest virga geometrica sulcato: nam geometrę in faciendis demonstratio-

Juuenal. Martial. Plinius. Leonardus. Carolus. Joānes.

nibus puluerē spargebant deinde radio ductus facientes: figuras quib⁹ opus esset describebant. Paratus multū gaudere) idest nimia voluptate affici. Si nonaria: meretrix dicta vt quidam volunt ab eo quod hora nona diei prostrare incipiebat: qua hora etiam coenitabāt dicēte Martiale: imperat extructos frāgere nona toros. Martial.

Scit risisse vafer: multum gaudere paratus
Si cynico barbam petulans nonaria vellat.
His mane edictum: post prādia calliroen do.

Satyra secunda.

Quidq; optare decet: quid nō optare secūda.

HVnc macrine diē numera meliore lapillo.
Qui tibi labētes apponit cādid⁹ ānos

Petulās: ꝓcax ꝛ ipudēs. Vellat barbā cynico: philosopho ex secta cynicoꝝ cui⁹ ꝓnceps fuit diogenes authorꝰ vo ātisthenes. Hor. de damasippo philosopho cynico. vellūt tibi barbā lasciui pueri: habebātur em̄ ludibrio ac derisui illius sectę philosophi. His mane edictū: sēsus est carmina mea ab ijs tm̄ legi volo q̇ callēt iocos ꝛ sales nō ab ijs q̄ res frigidas ꝛ ineptas ridēt/ puta crepidas grȩcoꝝ arithmeticos: geometras: meretrices philosophis illudētes: q̄s nūc relegat ad alia negocia: quasi idignos sua lectiōe diciteq;. Ego do his edictū mane/.i. vt hora diei tria causas agāt apud ꝓtorē: nā edicta ꝓtorū sunt. Martialis exercet raucos tertia causidicos. Post prādia do calliroen: idest vt legāt fabulā calliroes: hęc acheloi filia fuit/ atq; almeonis vxor illius qui eriphilē matrem in amphiarai patris vltionē occidit: sunt qui calliroen meretricis cuiusdā nomen esse putent. Horatius. Martial.

HUnc macrine: hęc satyra ex dialogo Platonis: q̇ alcibiades secūdus inscribitur: est expressa: nā cum alcibiades amicus et discipulus Socratis iret sacrificatū: data est illis copia ꝛ opoꝛtunitas disputandi de voto hominū quale debet esse: atq; illa q̄ a Persio hic disserūtur. In hac igit̄ secūda satyra improba hominū vota carpit: qui a dijs immortalib⁹ nō honesta: sed vtilia ꝓcātur. falsam pterea opinionē

illorũ redarguit:q̃ ex ingenio suo deos extimãtes:putãt se il-
los posse muneribus corrumpere:scribit hanc satyrã ad Ma
crinũ amicũ:qui diẽ natalẽ suũ celebrat dicẽs.O macrine nu
mera hunc diem)in quo festũ nataliciũ celebras.Meliore la
pillo)idest candido ex more gentis thracię: quę vt ait Pli-
Plinius nius calcu
lis discolo-
rib⁹ i vrnã
cõiectis di-
es siue lę-
tos/siue tri

Fũde merũ genio:nõ tu prece poscis emaci:
Quæ nisi seductis nequeas cõmittere diuis.
At bona pars procerũ tacita libabit acerra.

stes notabãt:deinde in finẽ vitę digerebãt vt scirent quot p-
speros quotq; infœlices dies egissent. Qui cãdid⁹(scilicet la
pillus vel potius dies lętus lapillo cãdido signatus. Appo
nit tibi)idest accumulat ⁊ auget. Annos labentes)idest sen-
sim et velociter currẽtes.nã die natali cuiusq; superiorib⁹ an
nis incipit addi vn⁹. Funde merũ genio) genius die natali
precipue colebatur:q̃a de⁹ pręses generationis est: vinũ au-
Vergili⁹. tem in sacris fundebat. Vergili⁹ vina nouũ fundã calathis
aruisia nectar. Non tu prece)qui sacrificabãt alicui deo: pete
bant ab illo quod sibi maxime cõducere putabant. Laudat
autẽ macrinũ:qui nihil precari solit⁹ sit/ nisi honestũ cũ cęte
ri vtilia et voluptuosa sibi optent. Tu inq̃t nõ poscis) subau-
di a deo. Prece emaci)idest qua veluti quadã mercede emis
quod p̃caris:sic infra:qua tu mercede deorũ emeris auricu-
las pulmone ⁊ lactib⁹ vnctis:vt sic prece emaci/ cui aliquod
munus adiũgitur. Quę nequeas cõmittere) idest cõcredere
atq; illorũ fidei cõmẽdare. Diuis nisi seductis) idest seorsum
ductis:et ex secreto:nã inhonesta secreto petere solem⁹: hone
sta vero palã.vnde subdit. At bona pars procerum)idest ma
gna pars nobiliũ et primorũ populi. Libabit acerra)idest sa
Vergili⁹. crificabit thus ex acerra vasculo thurifero. Vergilius.plena
supplex veneratur acerra. Tacita)idest ipsi taciti: quippe qui
accedãt inhonesta petituri. Haud promptũ est)idest non est
facile ⁊ imprõptu paratũ. Cui vis)quia nemo id pręstare po
terit cũ ab omnib⁹ fere vota inania fiãt. Tollere de templis)

vbi preces et vota cõcipiũtur. Murmur ꝛ susurros humiles) idest preces suppressas:ea enim optantur. q̃ sine rubore nemo etiã apud amicũ fateretur. Et nõ est cuiuis promptũ ꝛ facile (viuere voto aperto) idest clara voce atq; ita vt oẽs audiant plata. Seneca in epistolis: roga inq̃t deos bonã mentẽ: bonã valitudinẽ animi: deinde corpis. verũ est ꝙ apud athenodoruz inueni: tũc scito te esse oib⁹ cupiditatib⁹ Seneca.

Haud cuiuis prõptũ est murmur hũilesq; susurros
Tollere de tẽplis: & apto viuere voto.
Mẽs bona: fama: fides: hæc clare & vt audiat hospes.
Illa sibi ĩtrorsũ: & sub lingua ĩmurmurat: o si
Ebuliat patrui præclarum funus. & o si
Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro

solutũ cũ eo perueneris/vt nihil deũ roges. nisi quod rogare possis palã. Nũc enim quãta dementia est hoim ꝙ turpissima vota dijs insusurrãt: si q̃s admouerit aurẽ cõticescent: et q̃d scire hominẽ nolũt deo narrãt: sic viue cũ hominib⁹: tãq̃ deus videat: sic loquere cũ deo tanq̃ hoies audiant. Mens bona: hęc inquit: quia q̃ honesta sunt clara voce petũtur: atq; ita vt pximis audiãtur. Mens bona. Iuuenalis. optãdũ est vt sit mẽs sana in corpore sano. Fama: quia etiã Paulo apostolo teste: q̃ famã suã negligit homicida sui est. Fides: idest ea authoritas vt sibi credatur. Hęc clare: subaudi optantur ꝛ alta voce. Et vt audiat hospes: idest quispiã ignot⁹/q̃ prope illũ in tẽplo est. Illa: subaudi q̃ sequũtur q̃a inhonesta. Murmurat sibi introrsum: idest secũ et intra se mutit. Et sub lingua: sic hispane vulgo dicim⁹ loqui inter dẽtes. Horatius. labra mouet metuẽs audiri pulchra lauerna: da mihi fallere. ꝛ infra labra moues tacit⁹ recucitãq; sabbata palles. O si: vtinã et est optãdi aduerbiũ. Funus pręclarũ patrui: idest mors pręclara patrui. idest patris mei fratris: q̃ me beatũ ꝛ p̃clarũ faciat. Ebuliat: idest erumpat: ꝛ vnde minime putabã quasi fons eruptionẽ subito faciat. Et o si seria argẽti: idest doliolũ fictile argẽto plenũ Crepet mihi sub rastro: idest interfodiẽ

Iuuenal. Paulus apostolus Horatius

dum terrā rastro ad illam impacto sonet crepitumq; reddat. Dextro hercule: idest propitio atq; in hoc rebus meis fauen-

Horatius

te. Horatius. o si vrnam argenti sors qua mihi mōstret vt illi thesauro inuento qui mercenarius agrū illū ipsum mercatus diues arauit amico hercule. Et vtinā expungā pupillū: idest ex eo testamenti / ordine / in quo ille prior heres institutus est: ego ꝓo posterior: illū ego erra-

Hærcule. pupillū ve vtinā quē ꝓxim⁹ hæres
Impello: expungā: nāq; est scabiosus: & acri
Bile tumet. nerio iam tertia ducitur vxor.
Hec sācte vt poscas: tiberino ī gurgite mergis
Mane caput bis terq;: & nocte flūine purgas
Heus age rn̄de: minimū est qd̄ scire laboro:

dam. id enim significat expungere et dispungere: hoc est delere. Quem ego heres proximus: idest post illum secund⁹ heres relict⁹: vt illo mortuo ego succedā. Impello: idest sequor: velut vnda sequens impellit precedentē. aut qui festinās sequitur impellit precedentē. Nāq; est scabiosus: hoc est quod illum erigit in spem mortis pupilli: quoniam est scabiosus: et tumet acri bile. idest cholera vehementi: que signa mortis proxime sunt. Nerio iam tertia ducitur vxor: quasi dicat: beatus nerius qui iam ducit vxorem tertiam cum duas extulerit: et quarum morte duas dotes lucratus est: aut ducitur ter-

Iuuenal.

tia vxor. idest effertur. vt Iuuenalis; ducitur iratis plaudendum funus amicis. Hec sancte: sensus est: quamquam ea q̄ diximus turpia sint: vt rite et ex ordine religionis poscas. Mergis mane caput bis terq;: idest sepe. In gurgite tyberi-

Iuuenal.

no: idest i flumine tyberi. Iuuenalis: ter matutino tyberi mergetur et ipsis vorticibus timidum caput abluet. Et purgas noctem flumine: idest pollutiones nocturnas: que flumine viuo vt inquit Vergilius abluuntur. vt sacra attrectari possint. Heus age responde: stultitiam hominum Persius conuincit. qui putant precibus et sacrificijs se posse deum corrūpere: atq; ad vota sua improba facilem habere: cū homines quantum vis iniusti vix muneribus corrūpi possint. Heus

age: idest eia homo improbe. Responde mihi: quid sentis de ioue: idest qualem opinionem de illo concepisti. et per parentesim interposuit. Nam minimum est quod scire laboro: idest tale est ad quod facile respondere possis. Est ne: subaudi talis iuppiter. Ut cures preponere hunc cuiquam: idest alicui mortali anteferre.

De ioue quid sentis? est ne vt preponere cures
Hunc cuiquam? cui nam? vis staio? an scilicet heres?
Quis potior iudex? pueris ve quis aptior orbis
Hoc igitur quo tu iouis aurem impellere tentas:
Dic agedum staio. pro iuppiter: o bone clamet
Iuppiter: ad sese non clamet iuppiter ipse?
Ignouisse putas: quia cum tonat: ocyus ilex

Cui non? subintellige iuppiter preferri non debet quippe qui optimus et maximus habeatur. Legitur et cui nam in eodem sensu. Uis staio: homini scelerato iouem preponere. An scilicet heres? idest certe dubitas. Quis potior iudex: idest vter horum duorum sit melior iustiorque iuppiter an staius? Et quis aptior iudex? idest magis idoneus. Pueris orbis: idest pupillis parentibus orbatis: qui plerumque a suis tutoribus defraudantur. Fuit autem staius oppianicus: in quem extat Ciceronis oratio pro cluentio: et qui homicidij simul et veneficij conuictus damnatusque est. Hoc igitur: ex eo quod supposuit iouem esse meliorem staio illique anteponendum arguit sic. a minori ad maius si criminis alicuius reus velles staium iudicem precibus muneribusque corrumpere: prorumperet ille in exclamationem dicens pro iuppiter o bone iuppiter subaudi cur hec pateris? cur non tonas et fulmina mittis? Quid igitur censes iouem facturum: si talibus attentaretur? Agedum: idest eia. Dic staio hoc: idest has preces et vota. Quo tu tentas impellere: idest inclinare et mouere. Aurem iouis: vt te videlicet exaudiat. Clamet staius: cum hoc audierit. Pro iuppiter o bone iuppiter: subaudi audis hec et dissimulas? Ad sese non clamet iuppiter ipse? acsi dicat multomagis clamabit. sed quomodo ad sese? excitando videlicet seipsum in vltionem pro rei indignitate. Ignouisse putas:

Sẽsus est cũ peccas et ioue fulminãte nõ tangeris de coelo putas. Jouẽ idcirco tibi ignouisse. aut q₂ neglexisti aliquid quod ad religionẽ pertineat:idcirco pueri vellũt tibi barbã: quasi dicat:nec q̃a nõ punitris statim cũ peccas: idcirco Jupiter tibi ignouit:nec q₂ superstitionẽ illã de loco fulmine tacto nõ obseruasti:idcirco ab hominib⁹ vexaris. q̃d fit q₂ dei iudicia icõphẽsibilia sunt

Sulphure discutit̃ sacro quã tuq₃ domusq₃:
An quia non fibris ouiũ hergẽnaq₃ iubente
Triste iacis lucis euitandumq₃ bidental:
Idcirco stolidam prebet tibi vellere barbã
Iuppiter: aut q̃dnã est: qua tu mercede deorũ

neq₃ sciri potest cur nocentib⁹ ignoscat:innocentes exagitari permittat. Putas ignouisse tibi: idest iouẽ donasse veniam: Quia cũ tonat:q̃d est iouis irati signũ. Ocyus:idest citi⁹ & potius. Ilex:idest querc⁹ arbor ipsi ioui sacra. Discutitur : idest feritur dissipaturq₃. Sacro sulphure:idest fulmine : quo ambusta sulphur olẽt. Vergilius.iij.ẽneid. loca late sulphure fumant. Quã tu et domus tua:q̃ potius fulminari debuerat q̃₃ arbor innocẽs. An q₂ nõ iacis bidẽtal:idest locũ in quem fulmẽ cecidit nõ expias : facisq₃ septũ ne quasi pphan⁹ teratur. Triste:idest q̃d aliquid triste minatur:nã vt diximus irati iouis est signũ. Et euitandũ:ne scilicet prophanetur locus ille in quo piaculũ cõmittebat̃. Horati⁹.an triste bidental mouerit incest⁹. Fibris ouiũ:sic enim bidẽtal iaciebat̃ facto sacrificio ex ouiũ intestinis:atq₃ idcirco bidẽtal appellabatur a bidẽtibus:hoc est ouib⁹ in eo loco cẽsis. Hergennaq₃ iubẽte: aruspice fulminis conditore procuratoreq₃ qualis fuit tages ipsi⁹ aruspicinẽ inuentor:aut aruns apud Lucanum/idcirco iuppiter prẽbet/idest permittit subaudi pueros. Vellere tibi barbã. Horati⁹ vellunt tibi barbã lasciui pueri quos tu nisi fuste coerces. Nã quod iuppiter vt quidã dicũt barbã suam vellendã prẽbeat non est sensui poetẽ cõsentaneũ. Stolida: idest q̃ stolid⁹ es et insensat⁹. Aut quidnã est:idest q̃ tanta potest esse merces. Qua mercede:idest quo prẽcio. Tu emeris:

Vergili⁹.
Horatius.
Horatius

idest corrūpere possis vt supra: nō tu prece possis emaci. Auriculas deorū idest qd dij te exaudiāt. Pulmone & lactib⁹ vnctis) appositio est ad illud qd dixit qua tu mercede. Sūt autē lactes intestina p q̄ a ventriculo cib⁹ labit: idq; vt inqt. Pli. in oue tātum atq; hoie. Unctis) idest pingui aliquo cōditis. Plinius.

Emeris auriculas pulmone ac latibus vnctis?
Ecce auia aut metuens diuū matertera cunis
Exemit puerum: frontemq; atq; vda labella
Infami digito & lustralibus ante saliuis
Expiat: vrentes oculos inhibere perita.

Ecce auia) superstitiones quasdā & improba muliercularū vota carpit. Ecce auia) pueri alicuius. Aut matertera) soror matris. Metuens diuū) idest cultrix deorū vsq; ad supstitionē: q̄ nil aliud est q̄ immoderata religio. Exemit puerum cunis) adq; deinde in vlnas sinusq; suos sustulit. Et perita) auia scz aut matertera. Inhibere) idest amoliri & phibere. Oculos vrentes) .i. fascinātes: q̄ pestis vt ait Plini⁹ res teneras p̄cipue lędit: dicēte Vergilio nescio qs teneros ocul⁹ mihi fascinat agnos. Expiat āte) idest quasi amuleto siue antidoto ante fascinationē purgat. Frōtē & labella idest humida: qa in pueris queadmodū & senib⁹ abūdat humor. Infami digito) idest medio q̄ & infamis et impudic⁹ dicit: de quo Iuuenalis mediūq; ostenderet vnguē: & Martialis rideto multū q̄ te sextile cynedum dixerit & medio porrigito digitū: et idē alibi ostēdit digitū sed impudicū alconti dasioq; symmachoq;. Illo nāq; vt colligim⁹ pētento reliqs vero cōtractis mētulā cū testiculis imitātes: in eos porrigebāt q̄ cōtēnebant & despicabiles erāt: qd nūc facimus pollice medio eidē atq; indici inserto: hodie quoq; videmus inter pueror crepūdia siue crepitacula p amuleto ꝯtra fascinū gestare manū eburneā siue osseā digitis in hāc formā cōplicatis. In priapeia quoq; qcūq; tādē illi⁹ opis author fuerit ex ea vt opinor causa fascinū p virili pene positū est: qd in ex morbū & genitale symbolū aliqd sit: vel poti⁹ ātipathia: qua alterū ab altero arceat. Et lustralib⁹ saliuis) .i. expiatorijs: nā

Plinius. Iuuenal. Martial.

lustrare explere significat et hois saluuā fascinationē phibere Plini⁹ quoqꝫ testat̃. Tū manib⁹ quatit) id quoqꝫ nutrices faciūt pueros motitātes: cū illis arridēt. Et voto supplice) .i. vouēs ꝛ supplicās ꝓ puero. Mittit spem) subaudi illi⁹ pueri: nā pueri ex spe toti pēdēt. Macrā) ironia est: ac si dicat perinde: ac si id parū esset. Nūc in cāpos licini) vt fiat illi⁹ heres: licinius hic libert⁹ cesaris fuisse dicitur: q̃ ad maximas

Tū manib⁹ quatit: & spē macrā supplice voto
Nūc licini in cāpos: nūc crassi mittit in ędes
Hunc optent generum rex & regina: puellæ
Hūc rapiāt: quicquid calcauerit hic rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando vota: negato
Iuppiter hoc illi: quamuis te albata rogarit.
Poscis opem neruis: corpusqꝫ fidele senectæ:
Esto age. sed grandes patinæ: tucetaqꝫ crassa

diuitias puenit. De quo Iuuenalis. ego possideo plus pallāte et licinis: ꝛ Martialis altaqꝫ cum licini marmora puluis erūt. Nūc in ędes crassi ei⁹ q̃ est diues cognoiat⁹: in cuius domū Cicero successit. Hūc optēt) aliud votū satis ineptū: atqꝫ supiori impudenti⁹: vt rex scꝫ ꝛ regina optēt sibi hūc generū: et puellę rapiant illū ad sui stuprū: et quacūqꝫ incesserit subnascātur rosę. Ast ego) dicit Persi⁹. Nō mādo vota nutrici) idest nolo ꝓ me nutrix vota concipiat: atqꝫ mihi nugas illas precet̃. O iuppiter negato illi hęc) idest nō cōcedas q̃ mihi a te petit: q̃a nihil honesti habēt. Quāuis albata rogarit te) .i. vestib⁹ albis induta: q̃ color animi cādorē ꝛ innocentiā significat. Seneca in eplīs. surdū te amantissimis tuis pſta: bono animo male precātur: ꝛ si esse vis fœlix: deos ora ne q̃d tibi ex iis q̃ optant̃ eueniat: optauerūt tibi et alii parētes tui: sed ego cōtra tibi oīm eorū cōtēptū opto quoꝝ illi copiā. Poscis opē neruis) hęc vota paulo sunt honestiora: q̃ppe q̃ naturę bona sint: sꝫ q̃ talia faciūt: ridiculi sunt: cū faciāt cōtra id quod ꝑcātur. Poscis opē neruis) .i. a diis immortalib⁹ vires atqꝫ corpis icolumitatē petis. Et corp⁹ fidele senectę) .i. integrū ꝛ q̃d ętate nō fatiscat deficiatqꝫ. Esto age) .i. eis cōcedat̃ tibi hoc

Seneca.

qñ́ddē honestū aut mediū est: vtpote naturę bonū. Sed gran des patinę) scȝ cibis refertę. Et tuceta crasa).i. farcimina ex carnib⁹ suillis. Uetuere supos).i.nō pmittūt deos. Annuere his).i.ea cōcedere q̄ petis. Et morātur iouē:) idest ea detinēt illum ne te exaudiat.et est Diogenis sententia quā nos in distichon redegimus in hūc modū.

Iurgabat plures: q̄d p valitudine sacrū cū faciant: cōtra vota salutis edūt.

Annuere his superos vetuere: iouēq̄ morāt.
Rem struere exoptas cæso boue: mercuriūq̄
Accersis fibra. da fortunare penates.
Da pecus: & gregib⁹ fœtū: q̄ pessime pacto?
Tot ibi cū in flāmas iunicū omēta liquescāt?
Attamen hic extis: & opimo vincere ferto
Intendit. iam crescet ager: iam crescet ouile.

Rem struere) votum hoc ex parte inhonestum est: quia vt dicit Horatius: quid habet pulchri constrictus aceruus? et tamen sacrificando boues facimus quoq̄ cōtra id quod petimus. Exoptas struere rem (idest fundare patrimonium.) Cęso boue: idest immolato. Et accersis mercurium) idest inuocas deum lucri pręsidē ⁊ authorē. sic infra sum tibi Mercurius: venio deus huc. Fibra: idest extorum immolatione. nam in extis pręsertim in iecore fibrę sunt frequentes. Da fortunare penates) idest fortunatam redde domum cui pręsunt dij penates. Da pecus) idest pecuarium: nam hoc pec⁹ genere neutro multitudinem pecorum: hoc est gregem significat. Et gregibus foetum) idest vt fœtura gregem nō solum suppleat: sed augeat. Quo pacto pessime) subaudi potest fieri quod optas. Cum tot omenta) idest exta potius pingue illud quo intestina inuoluūtur. Iunicum) idest iuuencorum: videtur ab eo quod est iunices quod nunquam legi. Liquescant in flammas) idest cum sacrificas igni comburantur. Attamen hic) scilicet importunus precatur. Intendit vincere) idest deos corrumpere. Extis) quę vel maxime ex hostia immolabātur. Et ferto opimo) idest pingui libo. nam fertum gen⁹ libi dictū est authore festo: ab eo quod ad sacra ferebat. Horatius

Iã crescet ager) idest extẽdetur. & sunt ṽba auari sacrificãtis atq; spẽ suã fouẽtis. Iam crescet ouile) per fœturã. Iã dabit) subaudi qđ opto. Potest tamẽ et hęc Persij esse sentẽtia p modũ irrisionis auarũ alloquentis. gestu oris. quãdoquidẽ quadrat cũ subsequenti / iã dabitur. Iã iã) instanter optãtis est. Donec deceptus & expes) id est omi sua spe fraudatus. Suspiret) idest suspirans gemẽsq; dicat Nec quicquã nũm9) subaudi est et ponitur in hoc loco nequicquã p nõ. authore Seruio. alias nec quicquã p frustra. In imo fundo) subaudi arce: in qua erãt nũmi repositi: s; vt ait Seneca in epistolis sera parsimonia i fundo est. Si tibi crateras) sensus est putant hoies deos posse muneribus corrũpi metientes illos ex ingenio suo qđ videlicet et ipsi muneribus corrũpantur. & hinc est qđ faciũt illis imagines aureas & sacrificia: vt illorũ patrimoniũ fortunẽt: dicit igitur. Si ferã tibi) idest offerã et muneri dem / crateres argenti / pocula ex argento. Et dona incussa auri pingui: idest aurũ pingue cęlatum: quod tibi donẽ. Et est incussum: ab incudo. is. vt sit incussum ad incudem fabricatũ. Sudes: pro sudabis nimia lętitia: q̃ non potest esse magna sine titillatione atq; iactatiõe membrorũ. Et excutias guttas: idest emittas sudorem guttatim. Pectore leuo: idest in leua corporis parte: in quã vergit cor / itaq; subdit. Cor prętepidũ: idest cũ trepidatione quadã palpitãs. Lętatur: idest dilatatur: q̃a vt diximus: lętitia est animi affectus siue perturbatio cũ exultatiõe / dilatatione / iactationeq; mẽbrorũ. Hinc: idest ex eo qđ acceptis donis cor tuũ lętatur. Subijt illud: idest occurrit & in mẽtẽ venit. Qđ perducis: idest fabricas Vergilius. Credo eqdẽ & viuos ducẽt de marmore vultus. Fa

> Iam dabitur. iã. iã: donec deceptus & expes
> Nec quicquã fundo suspiret numm9 in imo.
> Si tibi crateras argenti incussaq; pingui.
> Auro dona ferã: sudes: & pectore leuo
> Excutias guttas: lætatur prætepidum cor.
> Hinc illud subit auro sacras quod ouato
> Perducis facies. nam fratres inter ahenos

Seneca.

Vergilius.

cles sacras/.i.imagines deorũ. Auro ouato/.i. deuictis hostibus ex ꝓde manubijs accepto: vt sit ouato quasi triũphato: nã ouatio species q̃dã triũphi est. Cũ eñ iusta triũphi materia nõ erat: dux victor pedib⁹ vrbẽ ingrediebat̃ ꝓsequẽte illũ senatu. Alij quãq̃ syllabę quãtitas obstet: auro ouato expo-nũt.i.qd̃ su-ꝑinducitur statuis et imaginib⁹ ouo pri⁹ il-litis. Nã inter fratres

Somnia pituita qui purgatissima mittunt:
Præcipui sunto: sitq; illis aurea barba.
Aurum vasa numæ saturniaq; impulit æra.
Vestalesq; vrnas: & thuscum fictile mutat.

ahenos/.i.deos ex ęre factos: aut qd̃ facturus es. Illi sunto ꝓcipui/.i.sunt alijs pręferẽdi. Qui mittunt somnia: idest visa in somno. hoc est vt si dixerim thesauri reuelationẽ: aut tale q̃ddã. Purgatissima pituita/.i. q̃ q̃dẽ somnia nõ sunt qualia solent ꝓuenire cibi cruditate onustis: aut ebrijs. aut egrotis. de q̃b⁹ infra ęgroti veteris meditãtes somnia. ⁊ Horat.i poetria. velut ęgri somnia vano fingent̃ species. Sed illa somnia q̃ ꝓueniũt facta cõcoctiõe ciboꝝ possunt aliq̃d significare: q̄ppe q̃ sola defecato stomacho atq; pituita: q̃ grece dicit̃ phlegma possunt aliq̃d ꝓtẽdere. Sitq; illis aurea barba: hoc ironice neq; sine derisu pręcipit̃ a Persio. vt cũ fecerit symulachra ex ęre: addat illis barbã aureã. Aurũ vasa numę: in eo ꝓstat qd̃ supra dixit q̄ hoies ex ingenio suo deos existimant auro delectari: itaq; cũ ipsi relictis fictilib⁹ poculis aureis vti cœpissent: tẽplis quoq; vasa aurea ꝓ ęreis ⁊ fictilib⁹ intulerũt. Aurũ: idest vasa aurea. Impulit: idest ex tẽplis eiecit. Vasa numę: idest fictilia q̃b⁹ sacrificabat Numa pompili⁹ scd̃s romanoꝝ rex: q̃ prim⁹ religionẽ ⁊ cerimonias instituit apd̃ romanos. Iuuenalis aut q̃s simpuuiũ ridere numę nigrũ vel catinũ ausus erat. Et ęra saturnia idest vasa ęrea: quorũ fuit vsus rege saturno hoc est in ętate aurea. Et aurũ mutat: pro mutauit. Vrnas vestales: idest vasa q̃b⁹ ꝟgines vestales in veste sacris ab eodẽ numa istitutis vtebãtur. Et thuscũ fictile: idest nõ a lõginq̃s regionib⁹ puta samo aut sagũto aduectũ:

Numa põpili⁹ rex secũdus romanorũ.

sed in eadē thuscia factū: immo romę Juuenalis. Et vaticano fragiles de mōte patellas: nam vatican⁹ mōs erat romę: ex cuius argilla vasa faciebāt. Seneca in ep̄lis: nō potest ex auro et argēto imago deo exprimi similis: cogita illos cū ꝓpicij essent fictiles fuisse. O curuę in terris animę) nūc acri⁹ exclamat in eos qui talia putāt ꝺ dijs quales ipsi sūt dicitq̧: o hoīes more pecuduꝫ

O curuæ in terris animę & cœlestiū inanes:
Quid iuuat hoc tēplis nr̄os immittere mores?
Et bona dijs ex hac scelerata ducere pulpa?
Hæc sibi corupto casiam dissoluit oliuo.
Hæc calabrum coxit vitiato murice vellus.

terrena aspiciētes et in terrā proni. Et inanes cœlestiū) idest inscij rerū diuinarū: ꝛ q̄ nescitis quo sacrificio de⁹ placari possit. Quid iuuat hoc) idest quę libido vobis incessit: Jmmittere templis) idest in tēpla deoꝝ. Nostros mores) idest nostra vitia putātes deos delectari quib⁹ nos gaudem⁹. Et ducere bona dijs) idest offerre sacrificia. Ex hac pulpa) idest ex hac voluptatis nostrę materia: nā pulpa et pulpalmētū caro est sine ossibus: vnde ꝓ mollicia libidinosa accepit Terētian⁹ ille thraso cū dixit: tute lepus es ꝛ pulpamentū quęris. Scelerata) quoniā aurū thus odores et cętera quę dijs offerim⁹ multorū malorū causa sunt cū ad hoies referunt. Hęc) scilicet pulpa scelerata ꝛ hoīm libido. Dissoluit sibi) idest in suos vsus diluit et miscet. Casiam) fruticē illū odoratum ex ęthiopia: a quo nostra casia: hoc est/el cantueso degenerat. Corrupto oliuo) idest in deteriorē famā mutato. Nam anteq̧ oleū misceatur casię meliorem vsum pręstat in cibis atq̧ etiā vnctionibus. Vergi. ij. georgico. Nec casia liquidi corrumpitur vsus oliui. Hęc) scilicet pulpa scelerata. Coxit) idest infecit in cortina: sic em̄ vocaꝰ infectorū ahenum caldariū. Vellus calabrū) idest lanā ex appulia: q̄ oīm erat pręcipua. Martialis velleribꝰ primis appulia parma secūdis. Vitiato murice) idest purpura corrupta: nā ex corrupta papauere siue purpurę flore ducitur color purpure⁹: qui si nō est adulterat⁹ vi

Pulpa. Pulpamentum. Vergili⁹. Martial.

valentum reddit odorē idq̄ signū habēt mercatores syncere purpure. Martial. olidęq̄ vestes murice: & alibi. Tinctis murice vestib⁹ q̄ om̄i & nocte vtitur et die philenis delectat̄ odore nō colore. Hęc) scilicet pulpa scelerata. Iussit rasisse) idest radere & eximere. Bacchā conchę) idest margaritā siue viniones qui ex ostreis euellitur. Sunt autē baccę minuscula q̄rūdam arborū poma puta lauri. Martial.

Hæc baccā cōchæ rasisse & stringere venas
Feruentis massæ crudo de puluere iussit.
Peccat: & hæc peccat: vitio tamē vtit̄: at vos
Dicite pontifices in tēplo quid facit aurum?
Nēpe hoc q̄d veneri donatę a virgine puppę

oliuę: sed per trāslationē gēmę quoq̄ dicuntur baccę Vergi. colloq̄ monile baccatū. i. gemmis intextū. Et iussit stringere venas de crudo puluere: idest per cōflaturam puluerem crudū in auri massas contrahere: signanter autem dixit stringere: vnde Vergili⁹. viij. ęñ. dixit: striduntq̄ cauernis stricturę chalybum: et autore Plinio. lib. xxxiij. hispani vocant strigiles auri paruulas massas: atq̄ iidē balucā eodē authore: quę etiā Iustiniano authore grece chrysamos dicit̄. Peccat & hęc sensus est: in vsu casię purpurę margaritarū & auri hoīes peccant luxuria: tamen vtunt̄ ipso vitio. i. aliquos vsus inde pcipiūt. Hęc: sc; pulpa: hoc est materia vitioꝝ: peccat & peccat geminauit verbū: q2 de re omibus cōfessa loquitur: tñ vtitur vitio. i. aliquā vtilitatē ex illo vitio pcipere videt̄. Sed vos pontifices: idest q̄ rebus sacris pręsidetis. Dicite: idest respōdete mihi. Aurū: q̄d templis dedicatur. Quid facit in tēplo? idest quos vsus habet aut quā vtilitatē dij ex eo percipiunt. Nēpe hoc subaudi responderent pontifices/ si vera fateri vellēt: hoc aurum facere in templis. Quod puppę: idest imagunculę: quas puellę ludētes effingunt: hispani vocant muñecas. Nam consuetudo apud antiquos illa fuit: q̄ etiam nunc durat: vt puellę puppos & puppas effingerēt: quas cū viris nuptui tradendę erāt: veneri in cui⁹ tutelā trāsibāt: dedicarent. Quin damus: si aurū igitur dijs dandū non est aliquid autę Vergili⁹. Vergili⁹. Plinius.

illis dare oportet: q̄d daturi sum⁹: ad hoc respōdet: offerendā esse animi puritatē ꝛ cōsciētiā recte factoꝝ: dicit igit. Quin damus: /.i. cur nō dam⁹: nā q̄n cū indicatiuo ꝑ cur accipit͛ interrogatiue: q̄n ꝓo cū subiūctiuo ꝑ ꝙ nō. Superis: idest dijs cœlestib⁹. Id qd̄ ꝓpago magni messale: idest aliq̄s de familia ꝛ posteris messalę coruini oratoris clarissimi simul et ditissimi. Lippa: cęca: nam qd̄

Quin dam⁹: id sup̄is de magna qd̄ dare lāce
Non possit magni messalæ lippa propago
Cōpositū ius: fasq; animi: sanctosq; recessus
Mentis: & incoctū generoso pectus honesto:
Hæc cedo: vt admoueā tēplis: & farre litabo.

est vitiū corporis ad animū trāsfert͛ vt in satyra sup̄iori: pr̄es infundere lippos. Nō possit dare de magna lāce /.i. de āplis diuitijs: nā q̄ offerēda dijs erāt lanci imponebant͛. Vergili⁹: lācib⁹ ꝛ pandis fumātia reddim⁹ exta. Et q̄d illud sit qd̄ ꝓpago lippa magni masialę non possit dare: ꝛ nos dare oportet subdit. Ius ꝛ fas animi cōpositū /.i. vt viuam⁹ scd̄m leges humanas ꝛ diuinas. Verg. j. geor. sępe etiā festis q̄dā exercere dieb⁹ fas et iura sinūt: nā ius est facere qd̄ licet ꝑ leges humanas. fas qd̄ per religionē. Sanctosq; recessus mētis .i. interioris cōsciētię puras cogitationes. Et pectus incoctū /.i. cor longo virtutū ꝛ honestatis vsu perfectū: nā quę igni excoquuntur puriora purgatioraq; euadūt. Generoso: nam vt ait Aristoteles: illa est integra et vera generositas quę virtuti cōiuncta est. Generoso honesto: idest naturali honestate: nam duo nomina adiectiua sine substantiuo non possunt stare. Hęc cędo: idest da mihi quod dixi ius ꝛ fas animi. ꝛc. Hoc per quā simile est illi quod psalmographus scribit: sacrificiū deo spiritus contribulat⁹ cor cōtritū et humiliatū. Vt admoueam templis. idest quasi hostiā sacrificatur⁹ altari applicē. Et litabo farre: idest sola mola quod petiero impetrabo: nā litare est quod volumus sacrificio impetrare: itaq; non oīs qui sacrificant litant: litāt vero boni viri atq; vt ad principiū satyrę redeamus: qui a deo tantum honesta petunt.

Vergili⁹.
Vergili⁹.
Aristotel.

NEmpe hoc assidue. Satyra tertia scripta est i desides pigrosq adolescētes: hortaturq illos: vt cū sint i ea etate q̃ potissimū ad mores ptinet: se totos ad studia ꝟtutis ꝯferāt. Nā qđ ad hu9 satyre enarrationē attinet: tres vite hūane gradus cōsiderādi sunt. Prim9 est eoꝝ q̃ p etatē nō possunt turpe ab honesto discernere: q̃ queadmodū non debent laudari nisi tantū de idole: hoc est de

Satyra tertia.

Tertia virtutis iuuenes inflāmat amore.

NEmpe hoc assidue: iam clarū mane fenestras.
Intrat: & āgustas extēdit lūine rimas:

spe future pbitatis: ita e diuerso neq vituparī: si q̃d puerile fecerint: de q̃b9 dictur9 est: sepe oculos memini ꝛc. Alter est illoꝝ q̃ eo etatis peruenerūt vt possint iā iter ꝟtutes ꝛ vitia distinguere: quo tpe act9 illos edim9: quoꝝ habit9 ad seq̃ntē etatē similes subsequunť: hi sunt i q̃b9 ꝯtinētia ꝛ icōtinētia locū habēt: nā neq gaudēt cū recte agūt: atq ecōtrario dolēt: si quid turpe cōmiserint q̃ tn̄ emēdabiles sūt qđ ratio i illis nō semp obruiť: sꝫ aliqñ emergit/enatatq. Terti9 est eoꝝ q̃ lōgo vsu habitū sibi ꝟtutis aut vitij induerūt/ex quo difficulter possunt i alterutrā partē imutari: sꝫ de vitio qđ ꝟtuti opponiť infra dictur9 est nō pudet ad morē ꝛc. In scđos igiť: hoc est in eos q̃ incōtinētia peccāt hec tota fere satyra scribiť: et q2 possunt ex vitijs ichoatis in viā ꝟtutis redire atq resipiscere: modo iuehiť in illoꝝ mores puersos: modo hortať ad pbitatē. Et qđ ij plerūq sunt adolescentes: viget vnū quēpiā ex eis luxu desidiaq torpentē dicēs Nēpe). i. certe. Hoc) subaudi qđ sum dictur9. Assidue) subintellige fit: nā semel atq iter id fecisse tollerabile est: cū vna hyrūdo: vt est i pverbio nō faciat ver. neq em̄ vna actio vitiosa facit hoīem miserū: ac hūanū est errare sꝫ diabolicū pseuerare: queadmodū nec recta foelicē ex p̄mo ethico. lib. Aristo. ꝛ subdit q̃d illđ est qđ fiat assidue. Iā clarū mane). i. sol tpe matutino splēdens: ꝛ posuit mane aduerbiū p noīe: vt Verg. mane nouū dixit. Intrat fenestras) sꝫ cubi= Vergili9.

culi. Et extēdit rimas angustas) qz rimę fenestrarū angustę splendore solis maiores videntur atq; vt in optice idest arte perspectiua probat: quo magis radij solares per rimas pcedunt: eo magis magisq; in orbē dilatantur. Alia lectio habet ostēdit pro extēdit: z est idē sensus. Stertimus) idest pfunde: hoc est cuz sanna ronchisq; dormimus: nā de se quoq; dicit: vt de alijs possit impune

Stertimus: indomitū qd despumare falernū
Sufficiat: quinta dum linea tangitur vmbra.
En quid agis? siccas insana canicula messes
Iādudū coqt: & patula pecus oē sub vlmo est
Vn9 ait comitum. verū ne? ita ne? ocyus adsit

dicere. Quod sufficiāt despumare) idest quantū tēporis sufficiat concoquere: nā quę coquuntur despumari solēt: sic Terētianus ille Syrus in adelphis: edormiscā inquit hoc vini dixit: p dormiendo concoquā hoc vinū qd bibi. Falernū indomitū). i. crudū z difficile cōcoqui. Verg. durū bacchi indomitūq; falernū. Stertim9) inquā. Dum) pro donec. Linea tāgit qnta vmbra) ad qntā horā ab ortu solis in horologio sciotericō. i. vmbratili: in quo ex ratione gnomonis stil9 erect9 iaciēs vmbras ex solis aduerso horas partesq; horarū per lineas distinguit: hui9 horologij inuentionē tametsi diogenes laerti9 tribuit anaximādro. Plini9 vero illi9 magistro anaximeni millesio. Sacrę tamen litterę horologij solaris in ęgrotatiōe ęzechię regis meminerunt: qd tēpus fuit annis fere ducētis ante anaximenē. En quid agis) inducit quēpiā ex familiaribus q adolescētē somno marcidū excitet. Vnus comitum). i. assectatorū: ait nempe hoc facis supple assidue: semp/et est; verus ordo: nam quasi per modū dialogi debet ordinari ac dici. En quid agis?. i. eia cur tādiu dormis? Canicula) stella in signo leonis: a qua dies caniculares denominātur. Insana) idest insalubris vel potius feruore furens. Iā dudū coquit) idest iā duę aut tres horę sunt: id em̄ tēporis spaciū fere iam dudū significat ex quo exsiccat z torret. Messes siccas. i. sub meridie lentore noctis destituas: ac si dicat iā messores cuq;

Terētius. Vergili9. Plinius

ententem meroe ... nscito desp ... matur ... bidinem

meridiatū. Et oē pec⁹) scʒ ouiū: capraꝝ: ꝛ hmōi. Et sub vlmo patula) q: circa meridiē petunt vmbras arboꝝ. patula autē qd̄ protentis brachijs ꝛ ramis cū frōdibus vmbras facit: sic Vergili⁹. patulę recubans sub tegmine fagi/ dixit. Verū ne: verba sunt desidis respondentis ad excitatorē suum. Verum ne inq̄t est: qd̄ messo: res ꝛ pecu: des petunt vmbras. Ita ne: sub audi est.) Vergili⁹.

Huc aliquis nemon? turgescit vitrea bilis.
Finditur: arcadiæ pecuaria rudere credas.
Iā liber & positis bicolor mēbrana capillis
Inq; manus chartæ: nodosaq; venit arundo.

Ocy⁹ adsit huc aliq̄s) scʒ ex seruis ꝛ familiarib⁹ quispiā acce dat: q̄ mihi vestes ꝛ calceos ministret. Nemon: pro nemo nē subaudi adest: sed indignāter et cū clamore p̄ferēdū est: itaq; subdit. Vitrea bilis. i. cholera in qua est iracūdię sedes quā vitreā appellat. i. p̄spicuā: q̄ ita hoim mores ōndit quēadmo dū i āpulla vitrea q̄ sūt iclusa p̄spiciūt: sic Hor. ij. ser. iussit qd̄ splēdida bilis. Turgescit. i. iflat p irā. Findit. i. vsq; adeo succē: set: q̄ illi tā cito non adsit minister: vt ppemodū crepet. Cre: das. i. cū seruos iclamitat possis credere. Pecuaria archadię .i. asinoꝝ greges q̄ i archadia abūdāt. Rudere. i. rudit⁹: hoc ē voces illas sonoras asinoꝝ emittere: de asinis p̄o arcadicis. Strabo. Varro. Plini⁹. ꝛ i asinaria Plaut⁹ meminerunt: et Iuueñ. Nil salit arcadico iuueni dixit p asinino. Iam liber) posteaq; adolescēs surrexit: induit se ac calceauit: incipit da: re operā lr̄is: seq; ad excerpēdū aliq̄d ex optimis authorib⁹ cōponit. Nā q: icōtinēs est recte agēdi ppositū habet in vni uersali: vincit tñ a p̄senti voluptate: q̄ illū a labore deterret: atq; ad dulcia pellicit. Iā liber) ex quo aliq̄d excepturus est. Et mēbrana) idest charta pergamena: sic dicta qd̄ sub rege Pergami Eumene p̄mū est inuēta. Bicolor positis capillis) qd̄ ex ea parte qua adhęret visceri cādidior est: ex ea vero vn de pili deradunt pallidior: nam capillis pro pilis posuit. Et chartę: papyracę vel pānuceę: siue ex alia materia. Et arun do. i. calam⁹ scriptoꝝ quo antiquiores; atq; etiā ętate nostra Horatius. Strabo. Varro. Plinius. Plautus. Iuuenal.

iudei.greci.poeni:atq3 ex latinis atiqtatu studiosi scribere cõ-
sueuerũt. Nodosa).i.q̃ geniculis iternodijsq3 ɔstat. Ausoni⁹ i
scirpo ad theonẽ grãmaticũ enidiosq3 nodos ꝓdidit:ꝑ nodo
Ausonius sam arũdinẽ dixit: quãq3 apd Ausoniũ modos ꝑ nodos le-
giť mẽdose. Et repetẽdũ est vbiq3 venit in man⁹ ꝑ assumiť.
Tũc) ado-
lescẽs vt di- Tũ queriť crassus calamo q̃ pẽdeat humor:
ximus fu- Nigra quod infusa vanescat sepia lympha:
giẽs labo- Dilutas queritur geminet qđ fistula guttas.
rẽ ⁊ seqñs O miser inq3 dies vltra miser: huccine rerum
comitẽ de Venimus?aut cur nõ poti⁹ teneroq3 palũbo.
sidię volu Et similis regũ pueris papare minutum
ptatẽ nectit
causas: q̃-
ritq3 colores nõ laborandi. Queriť q̃ humor crassus).i.atra-
mẽtũ spissum atq3 cõcretũ. Pẽdeat calamo).i.nõ fluat. Et q̃-
ritur q̃ sepia nigra).i.piscis:sic nominatus ex gñe molliũ:ex
cui⁹ flore siue papauere antiq̃ faciebãt atramentũ scriptoriũ.
Ausonius Ausoni⁹ in eodẽ scirpo ad theonẽ notas furuę sepię:dixit pro
Martiaľ. lřis ex nigro sepię atramẽto:et Martianus capella: nigello
capella. inq̃t puluere:q̃ ex fauilla cõfect⁹ vel sepia putareť. Vanescat
lympha ĩfusa)eo qđ cũ aqua infundiť atramẽto color fit eua
nidus atq3 dilutior. Et q̃ritur q̃ fistula).i.calam⁹ siue arũdo.
Geminet guttas) aut q̃ fisso calamo atq3 hiãte lřaꝝ duct⁹ ge
minenť:aut qđ lřas nõ bene signatas rescribere necesse. Di-
lutas).i.aqua mixtas:sic eñ vinũ dilutũ dicim⁹ qđ aqua est
mixtũ. O miser)in hois delicias atq3 molliciẽ insurgit poeta
acri⁹ exclamãs. O miser)q̃ tãta animi desidia laboras: vt in
vitia paulatim delabaris:q̃ te miserũ faciãt. Et vltra in dies
miser).i. q̃ posthac futur⁹ es miserior:q2 vitiũ semel inchoatũ
stare nescit. Huccine rerũ venim⁹?).i. ad has ne res atq3 ad
hũc ne rerũ venisti statũ:i quo ꝑ desidiã recte agere omittas?
Et eo modo dicit venim⁹ ꝑ venisti: quo supra dixerat stertis-
mus ꝑ stertis. Aut cur nõ poti⁹)ac si dicat. Qñqdẽ ita mol-
lis et delicat⁹ es:et cũ sis. Palũbo tenero similis)cuius os
mater cibos rostro inserit. Et cũ sis. Similis regũ pueris).i.

diuitũ filijs q̃ in delitijs nutriunt. Et cur non poscis papare minutũ).i.infantiũ more poscis minutas papas: sic em̃ pueri vocãt cibos sicut potũ buas Catone ⁊ Marcello authoribus. Et cur nõ irat⁹ mãmę).i.matri: q̃ ita ab infantib⁹ appellatur eisdẽ authorib⁹ queadmodũ pater tata. Mart. mãmas atq₃ tatas h₃ aphra: s₃ ipsa tatarũ dici et mãmarũ maxima mãma potest. Cato. Marcell⁹. Martial.

Poscis: & iratus mammæ lalare recusas?
An tali studeã calamo? Cui verba? quid istas
Succinis ãbages? tibi luditur: effluis amens.
Contemnere: sonat vitiũ percussa maligne
Respondet viridi non cocta fidelia limo.

Recusas lalare).i.lac suggere: qđ ṽbũ quanto ego suspicari possum: eo modo puerorum est quo papa bua. mama. tata. aut queadmodũ incognit⁹ Persij interpres exponit lalare.i. dormire: qđ nutrices cũ pueros mulcẽt vt dormiãt: sępe dicere solẽt. la. la. la. idest dormi: sicut nũc dicere solẽt. ru. ru. ru. An tali studeã calamo?) ṽba sunt delicati adolescẽtis excusantis se: qđ non possit tã inepto tanq₃ male tẽperato calomo scribere. Hor. ij. ser. Culpant frustra calami. Quẽ poeta vrget dicẽs. Cui verba?) subaudi/putas te dare: quasi dicat: me ne putas te posse decipe q̃ te optime noui? Quid succinis).i. quasi in aurẽ garris ⁊ narras mihi: ⁊ est ṽbũ cõpositũ ex sub ⁊ cano.is. Istas ambages).i.circuit⁹ ⁊ tergiuersatiões siue excusatiões. Tibi ludit).i.cũ talia facis: de tuo periculo nõ de meo agit. Effluis amẽs) vasi fictili terebrato ⁊ rimoso ac nõ bene cocto cõparat incõtinẽtẽ dicẽs. O amẽs effluis).i.perinde ac vas rimosum pfluis: cũ nõ possis teipm intra te cõtinere: s₃ tanq₃ Terẽtian⁹ illę parmeno plen⁹ rimarum hac illac pfluis. Cõtẽnere.i. quasi vas inutile nihili ęstimaberis: sic Hor. ij. ser. Cõtẽnere miser vitãda est improba siren desidia. Sonat vitiũ) pstat in trãslatiõe sumpta ex vase fictili. Nã queadmodũ emptores fictiliũ tactu digiti explorãt an sint bene cocta ⁊ nõ rimosa: sic adolescẽtes ex ijs q̃ loquũt ⁊ faciũt experiri possum⁹ ṽtutis ne an vitij viã insistãt: dicit itaq₃. Fidelia).i. tu q̃ es tanq₃ fidelia: hoc

Lalare proprium est puerorum

Horati⁹.

Horatius

est vas fictile. Percussa)idest digito pulsata. Sonat vitiu)i.
Vergili9 vitiosum sonum reddit: sic Vergilius primo eneidos. Nec vox hominem sonat:idest vocem humanā refert. Et fidelia non cocta) atq3 ex consequenti fragilis et mollis. Viridi li-mo)idest argilla recenti:atq3 in fornace penitus non excocto cto humore. Rn̄det maligne.i. surdu3 nescio quē et obscurum

V dū & molle lutū es:nūc nūc pperād9 & acri
Fingendus sine fine rota.Sed rure paterno
Est tibi far modicū: purū & sine labe salinū:

crepitū reddit. Nā malignū aliquando paruum et angustū
Vergili9. significat: vt apud Vergiliū sexto eneid. sub luce maligna. Udum et molle lutū es) in translatione eadē adhuc perstat. Ac si dicat quia nondum habes incoctum generoso pectus honesto:sed es tanq3 lutum:idest argilla figularis. Udum et molle)idest quia humidum: et ex consequenti tenerum atq3 ad introducēdū quāuis formā aptum. Nunc nunc) idest incunctāter et sine vlla tēporis dilatione. Properand9)subaudi es:idest properāter informand9. Et fingendus)idest figurandus:et est verbū artis figline propriū/vnde et figuli sunt dicti. Sine fine)idest incessanter et sine intermissione. Rota) idest orbe illo figulari:in quo vasa formantur. Acri:idest ingeniosa:hoc est studijs et institutis philosophie. Sed rure paterno: antipophora est: posset nāq3 adolescēs in excusationē suā dicere se nolle litterarū studio operā dare:quod tante facultates a maiorib9 suis hereditate obtigerint:que sufficiant ad vitā peragendā:tantūq3 nobilitatis ab illis acceperit: qd ad illum illustrandū satis sit: sed in hunc poeta inuehitur dicens id non sufficere si introrsus vitijs animi laborat. Sed rure paterno:idest non tuo labore partū: sed a maiorib9 tuis hereditate accepto. Est tibi far modicū.i.quantum frumenti sufficiat alende familie. Purum et sine labe salinum: repete a superiori est tibi: per salinum autem in quo sal ministerio mense apponit:victū tenuē sed sufficiētē poete intelligūt
Horatius sic Horati9 secūdo carminū. Splēdet in mensa tenui salinū

Quid metuas? ac si dicat: ita cōstitutū habes patrimonium: vt in paupertatem te deuenturū possis nō timere. Et patella secura: idest certa et quę te securū faciat: vnde dijs laribus et penatibus sacra ministres. Cultrix foci. i. qua possis focum idest deos domesticos: hoc est penates et lares familiares colere in pbocis penetralibus. Hoc satis: subaudi est: sz quia id nō est satis: p ironiā intelligēdū est a

Quid metuas? cultrixq3 foci secura patella:
Hoc satis: an deceat pulmonē rūpere ventis?
Stēmate qđ thusco ramū millesime ducis?
Censoremq3 tuū vel quod trabeate salutas?
Ad populū phaleras: ego te intus & i cute noui.
Non pudet ad morē discincti viuere nattę?

poeta esse dictū. An deceat? quasi dicat: non decet: neq3 satis est Rumpere pulmonē vētis: idest inflari et intumescere: nā spirabilis aura pulmone attrahitur. Quod millesime: idest tu in ordine millesimus: vt sit vocatiuus p nominandi casu. Ducis ramū: quasi in arbore consanguinitatis: vt iuris consulti dicunt. Stemmate thusco: idest ex aliquo principe qui rexerit ethruriā: aut quod omnis nobilitas Italię ante ęneę aduentum ex thuscia fuit. Est autem stēma series maiorū ab aliquo viro illustri ducta: qđ Juuenalis expressit dicēs. Stēmata quid faciunt: quid prodest pontice longo sanguine censeri. Et quod tu trabeate: idest trabeatus: hoc est trabea veste quę regū propria/est indutus. Salutas tuū censorē: idest statuā censoris: a quo ducis originem. Nā imagines maiorum suorum quas in atrijs ex cera factas habebāt: euntes domo aut redeuntes salutabant: venerabanturq3. Ad populū phaleras: idest hęc nobilitatis insignia ostenta populo. Nā phalere ornamenta equorū sunt: quibus plerumq3 emptores illorum decipiuntur: quasi dicat his fortunę ornamentis: hoc est diuitijs et nobilitate populus decipi solet: qui sola hęc putat bona: me autē decipere nō potes: qui bona tantū animi vera bona esse iudico: ideo subdit. Ego noui te intus et in cute: idest intra cutē. i. quā sis vitiosus introrsus nō ignoro. Nō pudet: Juuenal.

qđ i pncipio satyre diximꝰ: hoc i loco repetēdū est: hāc satyrā in eos maxime scriptā esse: q̄ nōdū sibi habitū vitiosū ingenerarūt: ⁊ q̄ possunt rursus i viā v̄tutis redire. Nā q̄ vitiorꝫ lōgo vsu quasi ꝓfundissimo quodā somno sepulti sunt: qualis est nacta hō pditę luxurię ij nullis exhortatiōibꝰ excitari possūt. Dicit itaqꝫ poeta i adolescētem vitio incontinētię laborātē: ⁊ q̄ possit in meliorē viā pedē referre.

Sed stupet hic vitio: fibrisqꝫ increuit opimū
Pingue. caret culpa. nescit quid pdat. & alto.
Demersus summa rursus nō bullat in vnda.

Nō pudet: te subaudi o adolescēs. Uiuere ad morē). i. ad similitudinē. Nactę) nomē ꝓpriū viri celebratū ifamia apđ Horatiū ⁊ Juuena. Discincti) desidis ⁊ negligētis: nā male cinctos sic appellare solemꝰ vt ifra: cū bñ discincto cātauerit ocyma vernę: ⁊ Uer. vij. ęn. Hic nomadū genꝰ: ⁊ discinctos mulciber aphros sic ediuerso diligētes ⁊ expeditos p̄cinctos ⁊ accinctos appellamꝰ. Sꝫ stupet hic vitio) sēsus est. hic nacta hō vitiosus: ⁊ q̄ habitū delinquēdi male viuendo sibi acq̄siuit: cū neqꝫ minimā q̄dē rōnis scintillā habeat: nō itelligit se peccare atqꝫ ex eo icurabilis est: tu v̄o p ętatē nō vitio sꝫ icōtinētia labores: facile potes ad animi sanitatē redire. Sꝫ hic) scꝫ nacta. Stupet). i. attonitꝰ est/caretqꝫ motu ⁊ sensu. Uitio) qđ nō potest nisi lōga cōsuetudine/multisqꝫ actionibꝰ vitiosis gñari. Fibrisqꝫ increuit opimū pingue). i. pinguedo q̄dā crassa occupauit illiꝰ p̄cordia Fibrę aūt ꝓprie iecoris sūt. pingues v̄o Plinio Gellioqꝫ authoribꝰ igenio sunt tardi. (Caret culpa) qꝛ si queadmodū Aristo. ait in lib. ethi. iij. ignorat oīs flagitiosus q̄ facere ⁊ a q̄bus abstinere oportet. ⁊ q̄ p ignorātiā peccat: culpa carere videt. Sꝫ reuera nō caret: qꝛ ipse fuit causa suę ignorātię: sicut is q̄ p ebrietatē quēpiā occidit: ideo culpa nō caret: qꝛ ipe fuit causa suę ebrietatis: ex lege pittaci pœna duplici in eū ꝯstituta. Nescit qđ pdat) pdit ei honestatē: cū p ignorātiā turpe aliq̄d cōmittit. (Et demersus alto). i. quasi ꝓfundo mari obrutꝰ. Nō bullat in summa vnda). i. non facit bullas in summitate aq̄/ qđ signū est illū esse extictū: qꝛ nō spirat. Magne pater diuū)

Horatius
Juuenal.
Aristotel.

Plinius.
Gellius.
Aristotel.

In eos q̄ relicta v̄tutis via sectant̄ vitia poeta incādescit ostēdēs eos quāto in tormēto viuāt quātūq₃ sibiipsis displiceant vt nō sit illis necesse pœnas futuras expectare:cū i p̄sentiaꝝ satis sup̄q₃ torqueant̄. Magne pater diuū) p diuoꝝ.i.optime atq₃ maxime iuppiter. Haud velis).i.noli. Punire sęuos tyrannos)nā p se tyrān⁹ apud antiquos honestū ē nomē ideo addit sęuos. Alia rōne) idest

Magne pater diuum sæuos punire tyrannos
Haud alia ratione velis:cū dira libido
Mouerit ingenium.feruenti tincta veneno:
Virtutem vt videant:intabescantq₃ relicta.
An ne magis siculi gemuerunt æra iuuenci?

alio modo subaudi quā. Ut videāt v̄tutē)sc₃ in aliis florētē. Et intabescāt).i.inuidia ꝛ dolore corrūpant̄. Relicta)sc₃ illa v̄tute.i.sine illa. Horat.ii.ser.inuidiā placare paras v̄tute relicta.ꝛ p parētesim interposuit. Cū dira libido) p quā ad peccādū incitant̄. Tincta feruēti veneno).i. p irę feruorē incitata nā vt Apule.in lib.de philoso. inq̄t ira ꝛ libido vitioꝝ doctrices sunt oīm. Mouerit).i.pturbauerit illorū ingeniū Nā oia vitia queadmodū ꝛ v̄tutes morales in irascibili ꝛ concupiscibili sunt: q̄ partes sunt appetit⁹. An ne magis siculi)sensus est null⁹ corp̄is cruciat⁹ ita torq̄t male agētes:vt cōsciētia vitę crudeliter ꝛ p alioꝝ iniurias actę:atq₃: cū intelligūt se ire p̄cipites in vitia sine vlla redeūdi spe. Nā ꝛ si supra dixerat eos nihil tale sentire:atq₃ nescire q̄d p̄dāt nō deest tn̄ illis vermis ille ex euāgelio atq₃ remorsus q̄dā vt aiūt cōsciētię. qđ exemplo phalaridis ꝛ dionysii siue damoclis sub dionysio ostēdit dicēs. An ne).i.nūq̄d. (ęra iuuēci siculi).i.iuuēc⁹ ille ęre⁹:quē peril⁹ siue perilaus atheniēsis dedit phalaridi agrigētinorū in sicilia tyrāno.i quo subiectis flāmis inclusi mugit⁹ boū clamātes imitari cogebāt̄. qđ tormēti gen⁹ i suū authorē tyrān⁹ primū exp̄t⁹ est. Magis gemuerūt).i magis torti sunt in illo iuuēco inclusi:q.d.nō tantope illi torq̄bant̄:q̄ mali cōsciētia sua torquet̄. Et ensis pēdes ex laquearib⁹ aureis) p auratis. Magis terruit ceruices subter?)subaudi positas:quasi dicat

Horatius

Apuleius

non magis terruit. hoc sub dionysio tyranno syracusanoꝝ factū est. Nā cum damocles assentans dionysio diceret illū sui tēporis oim mortaliū fortunatissimū: vis inqt ille tu quoqꝫ isto modo fieri fortunat⁹? Cūqꝫ damocles ānuisset. hoiem in mēsa magno cum rerū apparatu collocauit: ⁊ ensem ex seta eqna illius capiti impendere fecit. hortabaturqꝫ vt epulis vesceretur cętera nota sūt. Imus imꝑcipites: sensus est pēdēs ex superiorib⁹: nō magis gemuerūt ęreo iuuēco īclusi sub phalaride. nec damocles ille adulator ita anxi⁹ fuit sub dionysio ense impēdēte. Quā si tyrānus dicat sibi. i. intra se cogitet/dicatqꝫ. Imus imus ꝑcipites. i. gradu irreuocabili ꝑcipitamur. Et int⁹ palleat. i. intra se cōscius torqueat ꝓpter flagitiū. Qđ vxor prima nesciat) qr tyrān⁹ etiā ꝓprię vxori non fidit: qđ in eodē dionysio exploratū est. Sępe oculos) id qđ in principio satyrę diximus puerilib⁹ vitijs ignoscendū est: cū per ętatē nō possint inter turpe ⁊ honestū distinguere: sed q̄ iā ad annos vii aūt discretiōis ꝑuenerit: nulla rōne excusari potest. Dicit itaqꝫ. Cū essem paru⁹) q̄ ętas fugiens labores veniā meret. Memini tingebā sępe oculos oliuo) vt persuaderē parētib⁹ primū deinde magistris me oculorū lippitudine laborare ac ꝓinde ꝓhiberent me libros legere: qđ lippiētib⁹ nocet: nā oleū oculis dolorē excitat. Idqꝫ faciebā. Si nollē discere grādia ꝟba catonis morituri. i. declamationē qua potuit vti cato: cū deliberat an sibi morte cōsciscat: ne ꝑueniat in potestatē cęsaris victoris. Nā h[illegible] ōi argumēta ꝓponebāt rhetores discipulis i duas clases diuisis: quaꝝ altera suadebat aliqd fieri: altera dissuadebat. Verba inquā. Multū laudāda magistro) id fieri Quītil. ꝑcipit: vt magistri

Et magis auratis pendens laquearibus ensis
Purpureas subter ceruices terruit: imus
Imus præcipites quam si sibi dicat: & intus
Palleat infœlix: quod proxima nesciat vxor.
Sepe oculos memini tingebā paruus oliuo:
Grandia si nollem morituri verba catonis
Discere ab insano multu laudāda magistro.

Quītilia.

discipulos collaudēt: atq3 in spem ad summū puenlendi ora torē erigāt. Insano) aut magno. vt Vergi. in buco. Insanos feriat siue littora fluct⁹: aut insani. i. demētis: quippe qui disci puli parū docti ꝟba male cōpacta laudaret. Que) sc3 ꝟba ca tonis ingenio meo ad orōnē in genere deliberatiuo accōmo data. Vergili⁹.

Que pater adductis sudans audiret amicis.
Iure etem̄ id summū. qd dexter senio ferret
Scire erat in voto: damnosa canicula quantū
Raderet. angustæ collo non fallier orcæ:
Neu quis callidior buxū torquere flagello.

Pater sudās) sc3 pre nimia letitia vt supra: sudes pectore leuo excutias guttas: aut sudās dū in balneo lauat. nā huiōi recitationes etiā in balneis fieri consueuisse Iuuenalis testatur dicēs. vt forte rogatus dum petit aut thermas aut phœbi balnea dicat nutricē anchise. nomē patriāq3 nouercę anchemoli ꝛ cetera. Adductis amicis. i. vt interessent recitationi cōuocatis. Etenim id) sc3 discere: ꝛ postea corā paternis amicis recitare. Iure. i. maxima quadā ratione. Est summū. i. res maxima. Et erat mihi i voto) idest optabile. Scire q̄d senio dexter. i. lucrosus. Ferret. i. quid lucri in aleę ludo apportaret. Nā in tessara senio. i. sex puncta: q̄ venerius quoq3 dicitur lucrū afferebat iacienti: quēadmodū econtrario vnio. i. vnū punctū qui dicitur canis afferebat damnū. vnde subdit. Dānosa canicula quantū raderet. i. quantū auferret iaciēti. Et nō fallier) repete a superioribus scire erat in voto. Collo orcę angustę. i. vasis / vt supra diximus: angusti colli siue oris: in qđ nuces iecisse victoria erat. Et erat in voto scire. Ne quis) subaudi ex ęqualibus esset. Callidior. i. astutior ꝛ magis apt⁹. Torquere buxū) idest trochum siue turbinē ex buxo factū. nā metonymia est vsus quemadmodū Vergi. vij. ęneiđ. impubesq3 man⁹ mirata volubile buxū. Flagello cui⁹ verbere turbo a pueris ꝟsari solet Vergili⁹ ibidē. dant animos plagę. Haud tibi inexpertum est) sensus ex superioribus pendet dixerat enim pueris posse ignosci: si labores studēdi fugerēt / atq3 e diuerso ludis operā

Iuuenal.

Vergili⁹.

darent: q̄ ętas illos excusare potest. sȝ tu o adolescēs q̄ iā in ea ętate es q̄ ad mores maxime pertinet: et q̄ iā philosophis operā dare coepisti : quā excusationē potes afferre? Dicit igit̄ Haud inexptū est tibi).i.pulchre expt⁹ es ⁊ bene nosti. Dephēdere mores curuos).i.vitiosos ⁊ a recta rōne detortos : idē infra apposita i tortos ōndit regula mores. eo nāqȝ distat ꝟtus a vitio q̄ rectū ab obliquo: ex Aristo.ij.ethi. Queqȝ docet) repete ex supiorib⁹. Haud inexptū est tibi dephēdere illa p̄cepta. Que portic⁹ sapiēs docet).i.stoa portic⁹ athenis vbi zenonis discipuli soliti erāt disputare: ⁊ a qua stoici sunt cognoiati: quēadmodū Plato in achademia. Carneades i licio. Aristo.i nymphęo. Illita medis brachatis) scȝ portic⁹ depicta ⁊ perūcta colorib⁹ in qua pictura erat: quo pacto rex Persarū ⁊ medoꝝ Xerxes cū ingēti exercitu i grēciā penetrauit ⁊ ad salamina supat⁹ turpiter aufugit. Brachatos autē appellat medos: qm̄ brachis.i. vestib⁹ q̄busdā breuib⁹ vtebant̄. neqȝ sunt oino femoralia: sȝ similes femoralib⁹ nauticis ac paulo lōgiores: qm̄ herodot⁹ de persis inq̄t breues arc⁹ ac breuia spicula lōgas brachas gerētes in pugnā eūt. Quib⁹) subaudi p̄ceptis stoicoꝝ. Iuuēt⁹ indetonsa).i.iuuenes intōsi more grēcoꝝ: eoꝝ p̄sertim q̄ philosophię dāt operā. Insomnis iuigilat).i.lucubratiōes suas illis dedicat. Iuuēt⁹ inquā. Pasta siliq̄s).i.tenui victu. nā siliquę legumin̄ sunt folliculi. sunt etiā quas hispane dicim⁹ garrouas. Et grādi polēta).i.pultib⁹. Iuuen.⁊ grādes fumabāt pultib⁹ ollę. Pli.lib.xviij.natu.hysto. Polēta inq̄t plurib⁹ fit modis. et subdit videt̄ tā puls ignota grēcie fuisse: quā polēta italię. ex quo videt̄ iter polētā ⁊ pultē non nihil distare. Et tibi q̄ samios) sēsus est. cū sis i ea ętate i qua ex lr̄a pythagorę hoc est y.psilo. siue grēco possis eligere dexterā: scȝ ꝟtutis: cū sinistra

> Haud tibi i exptū ē curuos deprēdere mores
> Quęqȝ docet sapiens brachatis illita medis
> Porticus insomnis: quibus indetōsa iuuētus
> Inuigilat siliquis & grandi pasta polenta.
> Et tibi quæ samios diduxit littera ramos:

Plato.
Carneades.
Aristotel.

pitagori[illegible]

ptineat ad vitia. qd queadmodũ graphice describi possit: ex carmine vgiliano qd de lra pythagore scripsit facile itelliges Nec illd.y.ob hoc pythagore dicit: qd sit a pythagora inuẽtũ queadmodũ icognit⁹ Persij iterpres z author ethymologiarũ dicit:cũ optimis authorib⁹ satis ↄstet sub belli troiani tpa fuisse a palamede inuẽtũ: sed q pythagoras vitã humanaz illi assimilauerit.

Surgentẽ dextro monstrauit limite callem.
Stertis adhuc? laxũq3 caput compage soluta
Oscitat hesternum dissutis vndiq3 malis?
Est aliquid quo tẽdis: & in quo dirigis arcũ?

Ordo est. Et lra).i.y.psilõ. Que deduxit.i.diuisit. Romanos samios).i.ypthagoreos:qz pythagoras ex samo isula ionie fuit. Mõstrauit tibi callẽ).i.viã ãgustã:qz arcta ẽ via q̃ ducit ad vitã vt saluator nr̃ i euãgelio dicit:sicut ↄtra vitioꝝ via lata est. Surgẽtẽ).i.i sublime tẽdẽtẽ. Dextro limite.i. ṽtutis: qz vitioꝝ i sinistrã tẽdit. Stertis adhuc?)pẽdet ex supiorib⁹.ac si dicat cũ sis i ea etate i qua possis dextrũ a sinistro et curuũ a recto distinguere. Stertis adhuc.i.pfũde dormis z desidia marces? Laxũq3 caput).i.solutũ p oscitationẽ:in qua os apit vsq3 ad dissuturã malaꝝ:vñ subdit. Soluta ↄpage).i. ṽtebra malaꝝ. Malis vndiq3 dissutis).i.ab vtraq3 pte laxatis. Oscitat hesternũ).i. qd hesterna die comedit z bibit oscitãdo monstrat.oscitatio aũt ociosis z sõnolẽtis maxime ↄtingit. oscedo aũt sonora q̃dã z morosa ẽ oscitatio.potest aũt hec clausula iterrogatiue legi idq3 ardẽti⁹ ↄcitatiusq3 est. Est aliq̃d quo tẽdis? cũ p̃mũ pueri ad ãnos discretiõis boni ac mali puenerit: debẽt gen⁹ vite sibi pponere:atq3 ad id ↄseq̃ndũ oẽs actiões accõmodare.ideo dicit. Est aliq̃d quo tẽdis?).i.habes ne certũ aliquẽ viuẽdi finẽ ppositũ.vel illd potius respicit qd oim actuũ hũanoꝝ aliqs est finis supm⁹ i quo fœlicitas hois cõsistit:cui⁹ cognitio necessaria est vt ad illũ puenire possim⁹. Et in quo dirigis arcũ).i. qd tãq3 signũ more sagittatoꝝ habes. Aristo.i.ethico. Si agibiliũ finis q̃spiã est: quẽ pp̄ter seip̄m velim⁹:z alia pp̄ter illũ: hui⁹ nimirũ cognitio ad vitã nostrã Aristotel.

multū cōfert: ac veluti sagittarij signū habentes facili⁹ quod oportet assequemur. An passim seqris coruos?) idest sine electione ꝛ nullo fine ꝓposito coruos more puerorum insequeris. Testa ꝛ luto) idest lapidib⁹ ꝛ glebis. Securus quo pes ferat) idest non curans in puteum aliquē foueam ve incidas. Horati⁹ in poetria. Sic veluti merulis intētus decidit anceps. Atq; ex tempore viuis) idest nihil ꝓuidens: sed ex eo quod se tibi offert.

An passim sequeris coruos testaq; lutoq;
Securus quo pes ferat: atq; ex tempore viuis?
Helleborū frustra cū iā cutis ægra tumebit
Poscentes videas. venienti occurrite morbo.
Et qd op⁹ cratero magnos ꝓmittere mōtes?
Discite: & o miseri causas cognoscite rerum.

Helleborum frustra) Diximus sepe hūc: in quem satyra scribitur esse in ea ętate qua gignūtur habitus virtutis aut vitij: nunc dicit quod si semel in vitijs insenuerit: non facile poterit ad virtutis viam redire. idq; per similitudinem eorū qui ex incontinentia cibi: potus: coitus in morbū inciderūt ostendit dicēs. Cum iam cutis ęgra tumebit) idest cum quispiā veterno aut hydrope laborauerit. Uides poscentem helleborum) quo purgatur humor ille redundans quanquam peculiariter ea herba bilis atra purgatur. Sed frustra) quia concepto atq; radices agēte morbo nō est efficax. Occurrite morbo veniēti/idest vos q̄ ęgrotare timetis: vtimini quibusdā anthidotis. Et quid op⁹ cratero promittere) idest concepto morbo quid prodest polliceri medico? Fuit autē Crater⁹ Augusti Cęsaris tēpore nobilis medicus. Horati⁹. ij. sermo. Nō est cardiacus Craterū dixisse putato. Magnos montes) scilicet auri. ex Terentio in phormione. senē inquit per epistolā. pellexit modo non montes auri pollicēs. Discite ꝛ o miseri) occasionē eorū que dicta sunt hortatur mortales ad ꝟtutis studiū ꝛ q̄d fortunę bonis vtantur quasi instrumēto quodam nō quasi fine rerū humanarū. O miseri) qui hoc q̄d dictur⁹ sum nō intelligentes miseri estis, i. nō foelices. Discite) q̄d ignoratis. Et cognoscite cau

Horatius. Terētius.

fas rerū) quia si quēadmodū Verg. ij. geor. ait. Foelix est qui potuit causas cognoscere rerū: ergo miser est qui nō potuit: nā miseria foelicitati opponitur. Quid sum⁹) q2 sumus anima-lia rationalia mortalia: quo differim⁹ a reliquis animalib⁹. Quidnā victuri gignimur) quia geniti sumus: vt secūdū virtutem optimam viuamus: qd est officium et operatio ppria hominis i quantū homo vt Aristote. j. ethi. lib. pulcherrime deducit. Ordo qs datus: ordo aūt est: vt pferam⁹ animi bona bonis fortunę atq3 naturę: vt paciscamur vitā p laude. et cōmutem⁹ honorē virtute. Aut metę qua mollis flex⁹ et vñ. Ex curuli certamine sumptū est i quo curs⁹ equoꝝ icipit a spectatorib⁹ deide circuit meta: i quo tot⁹ labor et ars ↄsistit qd i vita nobis faciēdū est/vt icipiam⁹ a medijs tēdamusq3 i finē. vel poti⁹ ad illd Hor. iij. carminū referēdū ē: hinc oē pncipiū huc refer exitū. hic. i. a deo: et huc. i. i deū. Ordo est. Qua: subaudi pte. Flex⁹ metę est mollis. i. facilis. Et vñ: sc3 est incipiēdū aut redeūdū. Quis mod⁹. i. finis est argēto: q2 finis illi⁹ ē vsus: neq3 debet augeri in ifinitū. Crescit ēm amor nūmi quātū ipa pecunia crescit: vt ait Iuueñ. Quid fas optare. i. a dijs imortalib⁹ petere: q2 nō oia sed tm̄ honesta vt i satyra pcedēti dixit. Asper nūm⁹. i. lris et imaginib⁹ ipatoꝝ signat⁹ Quid h3 vtile: q2 nullā aliā h3 vtilitatē: nisi vt distribuat cū op⁹ ē. Quātū deceat elargiri prię et ppinqs charis: q2 prię ac reipublicę amor pferēd⁹ ē. de ordine charitatis i patriā. patrē. filios vxorē amicos vicinos et alieniores. Cice. i. j. officioꝝ li. Quē. i. qualē. De⁹ iussit esse: q2 iussit te esse bonū et sapiētē: hoc est ꝟtutib⁹ moralib⁹ et itellectiuis ornatū. Et qua parte locatus es i re hūana. i. quo officio iter hoies fungeris: et quē gradū iter ciues obtines. nā ad eū debes oēs act⁹ accōmodare.

Quid sum⁹? aut qdnā victuri gignimur? ordo
Quis dat⁹? aut metę q mollis flex⁹ & vñ. (do
Quis mod⁹ argēto. quid fas optare. qd asper
Vtile nūm⁹ habet. patrię charisq3 ppinquis
Quantum elargiri deceat. quem te deus esse
Iussit. & humana qua parte locatus es in re

Vergili⁹. Aristotel. Iuuenal. Cicero.

Disce) inquã oĩa supiora q̃ dixi. Neq̃ inuideas) q2 i diuitijs atq̃ rerũ affluẽtia hoĩs beatitudo nõ ɔsistit quare neq̃ est iuidẽdũ ijs q̃ illa possidẽt. Qd multa fidelia/.i. multa fictilia salgamis.cõditaneis.atq̃ salitis piscib9 plena. Putet.i.fetet: q2 hmõi res diuti9 seruatę rãcescũt ⁊ corrũpunt plerũq̃. In locuplete penu.i. in penario locupletum: vt sit cõtẽtũ p cõtinẽte.nã pen9est res q̃ seruatur: penariũ locus vbi seruatur.

Disce: neq̃ inuideas: qđ multa fidelia putet
In locuplete penu defensis pĩguib9 vmbris.
Et piper. & pernæ marsi monumẽta clientis.
Menaq̃ quod prima nondũ defecerit orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat: quod satis est sapio mihi. nõ ego curo
Esse quod arcesilas: ærumnosiq̃ solones

Umbris pinguib9 defensis.i.q̃ penoris sculẽta vmbri italię ppli dederũt locupleti: quos ille defendit: ⁊ quoꝝ causę patron9 fuit. Umbros aũt pingues appellat: aut q2 diuites: aut q2 igenio tardi erãt. Et piper: nõ est subaudiẽdũ putet: cũ piper vetustate nõ puteat: nisi a diuitis fastidiũ ⁊ pip et pen9 referãt: ⁊ qđ seqt perne ⁊ mena. Et pnę: pedes porcoꝝ cũ coxis: dictę a pẽdẽdo. Pip ⁊ pnę dico: appositiue. Monumẽta cliẽtis marsi.i.q̃ res memoriã restituat cliẽtis marsi: cui9causam defendit: nã cliẽs est cui9 causam patron9 agit. Menaq̃: repete a supiorib9 neq̃ iuideas qđ mena piscis marin9: q̃ vt nr̃o tpe thymni i frustra ɔcisus salsusq̃ asseruat. Nõdũ defecerit i pma orca: nã cũ multę sint orcę i penario locupletis: prima nõdũ est exhausta. Diximus aũt orcã vas esse angusti oris cuiusmodi etiã nũc seruãdis thymnis vtunt. Hic aliqs: q2 in supiorib9 dictũ est adolescẽtib9 dãdã esse operã ṽtuti: qđ se p̃staturã philosophia pollicet: posset dicere q̃spiã cẽturio siue miles: satis sapio mihi ⁊c. Aliqs de gẽte hircosa cẽturioꝝ.i. aliqs cẽturio hirsut9siue squallid9 ⁊ icult9 aũt ad hircinũ odorẽ retulit: quo ꝓpter squallorẽ milites i castris laborãt. Dicat qđ satis ẽ sapio mihi.i. satis sapiẽs sum i reb9 meis. Et nõ curo ego ẽẽ qđ arcesilas: subaudi fuit. Arcesilas ⁊ arcesilau9

dictus est philosophus fuit pytaneus: disputator egregius atq3 nihil affirmantis academie defensor acerrimus. Aerumnosisq3 solones).i.non curo esse qd fuerunt sapientes quorum ex numero fuit Solon salaminius atheniensium legislator. Sed illos erumnosos.i. laboriosos appellat: qr virtus amica est laboris atq3 econtrario inimica voluptatis. Aut erumnosos.i.calamitosos et miseros appellat econtrario: qd sibi tales videntur.

Obstippo capite & figentes lumine terram:
Murmura cu secu & rabiosa silentia rodunt:
Atq3 ex porrecto trutinantur verba labello
Aegroti veteris meditantes somnia.gigni
Ex nihilo nihil.in nihilu nil posse reuerti.
Hoc est cur palles? cur qs no prandeat hoc est?
His populus ridet: multuq3 torosa iuuentus

Obstippo capite.i.habentes caput obstippum.i. transuersum siue inclinatum et rigens. Hor.ij. ser. Stes capite obstippo multu similis metuenti. Et figentes terra lumine).i.oculos fixos in terra habentes: qd faciunt cogitabundi. Cu rodunt secu.i.intra se.vel potius inter dentes versant. Murmura)susurros. Et silentia rabiosa.i. contentiosa: ex Vergilio sumptu est: in eo ope qd inscribitur est et non. Murmure concluso rabiosa silentia rodunt. Et trutinantur.i. pensiculant et ponderant verba. Labello exporrecto.i. extento qd faciunt illi qui cogitabundi incedunt. porrigunt enim distorquent et contrahunt labia. Meditantes somnia egroti veteris.i.qualia egrotantes ex longo morbo per quietem vident. Horatius in poetria. velut egri somnia vane fingentur species. et qd sit illud qd meditantur subiungit dicens Ex nihilo nihil gigni) conclusio nobilis in philosophia. Nam vt inquit Aristote. pterruit oes philosophantes ex nihilo aliquid fieri. Et nil.i.nullas res. Posse reuerti i nihilu) idest corrumpi: nisi in ea ex quibus composita est. Hoc est cur palles) idest vt hec inania discas vsq3 adeo studio philosophie incumbis: vt macie et cutis pallore contrahas? Et hoc est cur quis non prandeat.i.a cibo abstineat? Juuenalis: tunc vtile multis pallere: et toto vinu nescire decebat. Populus.i.imperita multitudo. Ridet his) scz pro his eos qui student philosophie. Et iuuentus mul

Horatius

Vergilius.

Horatius.

Aristoteles.

tū torosa).i.robusta: nā tori sūt masculi & nerui i se collecti: qd viriū ē ppū. Verg.iij.geor. luxuriatq; toris aiosū pect⁹. Ingeminat cachīnos).i.ris⁹ totū corp⁹ qtiēs multiplicat. Iuue.gētib⁹ i nris risu quatiere. Naso crispāte) idest tremēti & cōcusso. Pli.lib.ij. de terremotu. tutissimū est inquit cū vibrat crispāte edificiorū crepitu.

Vergili⁹.
Iuuenal'.
Plinius.

Ingeminat tremulos naso crispāte cachīnos.
Inspice nescio qd trepidat mihi pect⁹ & ęgris
Faucib⁹ exuberat grauis halit⁹: inspice sodes
Qui dicit medico: iussus reqescere: postquā
Tertia compositas vidit nox currere venas:
De maiore domo modice sitiente lagena
Lenia loturo sibi surrentina rogabit.

Inspice nescio qd) q sequunt ad superiora ptinent: vbi de incōtinētia desidis agebat: qui cū incipit signa morbi aduentātis sentire: cōsulit medicū sed non perstat: q vincitur a pręsenti voluptate. Dicit itaq;. Qui dicit medico inspice sodes) idest o amice. Inspice).i.palpa et attrecta. Nā pectus trepidat mihi) idest cor palpitat. Nescio qd).i.ob q̄ causam. Et halit⁹.i.oris fetor & graueolētia. Exuberat) i.redūdat & exhallat. Ex faucib⁹ ęgris) qd ipm signū est ęgrotationis. Iussus reqescere) idest ille q timet ęgrotare a medico iussus vt abstineat a labore & i lecto iaceat atq; qescat.(postq̄ tertia nox) idest ęgrotans ipse in tertia nocte. Vidit venas).i.arteriar pulsum.(currere compositas).i. ordinatas palpitare. hoc est q non fuit febris tertiana quā timebat. Rogabit sibi loturo).i.ad vsus suos cū vult ire lauatū ad balnea. De maiore domo).i.a locupletiori q meli⁹ habet vinum. Surrētina lena).i.vina ex surrēto cāpanię loco: q lenia sunt. nā triplex est vini sapor lenis: austerus: dulcis. Lagena modice sitiēti).i.vrna parū capaci: qd faciunt q ab amicis vina quasi degustatiōis gra petūt. Sitiēte vo p capaci ex eo dictū est qd sitis vacuitas est hūidi: queadmodū fames sicci. q igit sitit multū vini potest capere. sic Plaut⁹ de lena anu: sitit iq̄ quadrātal: hoc est cape & bibere pōt vini tm quātū capit qdrātal. Deus bone) vba sunt medici reuisentis ęgrotare timēt.

Plaut⁹.

Heus bone).i.o amice.⁊ est blādiētis allocutio sicut supra sō des. Tu palles) qđ est morbi signū. Nihil est) vba sunt incōti nētis ad medicū. Videas tñ istđ) vba sunt medici cauti augē tis suspitionē: vt ęgrotꝰ caueat sibi. Quicqd).i.quātūcūq꞉ pa- rū sit. Pellis lutea).i.pallida. Surgit tibi).i.itumescit: qđ est signū mor- bi. Tacite).i. ex causa icognita et latēti. At tu deteriꝰ pal les) medici cōsiliū non solū nō ad- mittit icōti-

Heus bone tu palles. nihil est. videas tñ istud
Quidqd id est: surgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles: ne sis mihi tutor.
Iampridē hunc sepeli. tu restas. perge tacebo.
Turgidus hic epulis atq꞉ albo vētre lauatur:
Gutture sulphureas lēte exhallāte mephites.
Sed tremor inter vina subit: calidūq꞉ trientē

nēs: sꝫ etiā illū ꝯtumeliose appellās dicit illū deteriꝰ esse affe ctū. sic ei solemꝰ illudere illos q̄ nobis vltro ꝯsulūt: vbi nobis cōsiliū minime desideramꝰ. Ne sis mihi tutor) ac si dicat i ea ętate sum: cui nō debeat dari tutor: sꝫ neq꞉ curator. sic Hor. ij. ser. siue ego praue seu recte hoc volui: ne sis patruꝰ mihi. Iā- pridē hūc sepeli).i. iādiu mořt est: qđ tutorē meū sepeliui: ⁊ sū liber a tutela. nūc vo. Tu restas).i. supuenis q̄ sis mihi tutor/ neq꞉ iure neq꞉ a ptore datꝰ. q.d. ego te nō ferā tutorē. Perge tacebo) vba sunt medici desperātis de salute huiꝰ. Perge) idest fac vt libet. Tacebo) q꞉ verbū post hac tibi nō faciā. Tur gidus hic) qđ ex medici cōtēptu sequaꝰ ostendit. Hic) scꝫ ado lescēs incōtinens. Turgidus epulis) idest crudus ⁊ inflatus. Et ventre albo) idest pallido: qđ ipsum est signū cruditatis stomachi. Lauatur) scilicet in balneis. Iuuenalis. crudū pa- uonem in balnea portas. balneatio autem crudis mortifera est. Gutture exhalāte.i. spirante: sic supra faucibus exuberat grauis halitꝰ. Mephites sulphureas.i. vapores quales exve nis sulphureis exhalātur. Verg. vij. ęn. sęuāq꞉ exhallat opa- ca mephitim vbi Seruiꝰ mephitis inquit est terrę putor: qui de aquis nascitur sulphuratis. Sed tremor inter vina subit: idest subito in cōuiuijs iter bibēdū incipit tremere ⁊ horrere.

Horatius. Iuuenal. Vergiliꝰ. Seruius.

Et excutit.i.ille tremor cadere facit. Trientē e manib⁹.i.calicē potoriū q̄ vncias quattuor capit:nā vasa potoria abvnciarū nūero appellabāt. Martial. cū potes amethystinos trientes:⁊ alilubi idē q̄ncūces ⁊ semisses bessemq̄ bibam⁹. Caius vt fiat:iuli⁹ ⁊ ꝑcul⁹. Dētes retecti.i.apti labris diductis. Crepuere.i. cū stridore sonuerūt. Et pulmentaria vncta.i. cibi pigues Cadūt hic) .i. ex causa sup⁹ dicta: hoc est excōtinētia. Laxis labris.i.solutis q: nō potest ore cibos ꝯficere. Et q̄d ex hoc deinde sequat̄ subdit Hinc tuba cādelę) q̄ in funerib⁹ parare solēt:tuba aūt vsui erat i funere adultoꝝ quēadmodū tibia infantiū. Verg.ē̄n. In funere pallātis:it cœlo clamorq̄ virū clāgorq̄ tubarū: ⁊ Papini⁹ thebaide i funere archemor. Tibia cui teneros suetū deducere manes. Et saluator nr̄ in euāg. suscitaturus puellā:tibijcines auferri iubet. Tādēq̄ beatul⁹.i.diues:aut q̄ sibi videbat̄ beat⁹. Cōpositus alto lecto.i:pheretro:quo mortuoꝝ cadauera efferunt̄. Et lutat⁹.i.quasi luto perūct⁹. Amomis crassis.i. vnguēto pingui. Nā cadauera pungebant̄. Verg.ē̄n. Corpusq̄ lauāt frigētis et vngūt. In portā rigidos calces extēdit) q: mortui anterorib⁹ ped:b⁹ efferunt̄: cui⁹ causam Plutarch⁹ in ꝓblematis affert: q̄ vcʒ exit⁹ vitę cōtrari⁹ est ortui: nascimur eñ plerūq̄ in caput:nā in pedes nasci mōstrosum est. In portā aūt dicit) q: cadauera extra vrbē efferebant̄. Et q̄rites hesterni.i.serui morte dñi:ex testamēto facti liberti ciuesq̄ romani: infra heu steriles veri:q̄b⁹vna q̄ritē vertigo facit. Subiere illū.i.positū in pheretro humeris substulerūt i fun⁹. Capite induto.i. cucullo more illoꝝ q̄ mortuos lugēt obtecto:aut iduto.i.pileato nā serui facti liberi raso capite pilcū sumebāt: idq̄ erat insi-

Martial.

Excutit e manibus:dentes crepuere retecti.
Vncta cadunt laxis hinc pulmētaria labris
Hinc tuba:candelæ: tandemq̄ beatulus alto
Cōpositus lecto crassisq̄ lutatus amomis
In portam rigidos calces extendit:at illum
Hesterni capite induto subiere quirites.
Tāge miser venas: & pone in pectore dextrā

Vergili⁹.

Vergili⁹.

Plutar.

gne libertatis. Tāge miser venas) adhuc alia via in incōtinē te insurgit: q cū sit ad vtutis opa piger: ad vitia est prōpt9 cōcitatusq3. Miser) subaudi ęgrot9 ait: necq3 eñ decet vt medicū quē rogat: miserū appellet. Tāge venas. i. pulsum arteriarū. Et pone dextrā in pectore) vt ex cordis palpitatu explores morbi genus: supra nescio qd trepidat mihi pect9. Nil callet hic. i. nulla sūt signa febris dicit

Nil calet hic: sūmosq3 pedes attige manusq3.
Non frigent. visa est si forte pecunia: siue
Candida vicini subrisit molle puella:
Cor tibi rite salit. Positū est algente catino
Durum olus: & populi cribro decussa farina:
Tentemus fauces: tenero latet vlcus in ore

medic9. Attinge summos pedes et man9) vba sunt timētis ęgrotare. i. summitates pedū & manuū: q partes incipiunt frigere: cū febris inuadit. Nō frigēt) rñdet medic9. Visa est) vide quo pacto animi morbo & nō corpis laboret: nā cū primū spes nūmi refulsit: ilico excitat. Siue puella cādida. i. pulchra Vicini) qr vt dixim9 incōtinēs a psenti voluptate vincit: & in vniuersali recte iudicat. Subrisit molle. i. molliter nescio qd risu illo pmittit. Juxta illud. Risit & arguto qdā pmisit ocello. Cor tibi rite salit. i. ordinate atq3 vt sanū decet palpitat: aut prę nimia lętitia: vt supra lętat ptrepidū cor. Positū est algēte catino: adhuc alia via incōtinētē aggredit: q cū habet cibos tenues sordidosq3 pręsentes dicit se os palatūq3 male affectū habere: qd si ęgregiū quēdā cibū nact9 esset: diceret se bñ valere atq3 esurire: dicit igit Si positū est ol9 durū. i. nō bñ coctū aut difficile māducatu. In catino algēte) qd ipm fastidio esse possit. Et farina. i. panis ex farina confect9: nā metonymia est. Decussa. i. secreta & purgata. Cribro ppli. i. vulgari & quali plębei vtunt: hoc est setaceo & non sericeo. Tentem9 fauces) vba sunt medici ad eū q ex delicijs ęgrotat. i. explamur an cib9 tibi sapiat vel explamur an aliqd vitiū sit i ore. Tenero latet vlc9 i ore) possūt eē vba medici p ironiā irridētis delicatū aut ipi9 q putat: aut simlat se ęgrotare psēte vili cibo: dicit igit

Ulcus putre: idest apostema siue abscessus resolubilis et virulētus. Latet in ore tenero.i.molli z delicato. Qđ nō deceat radere.i.abstergere siue tangere. Beta plębeia: herba nota qua paupes vtunt in cibis. Mart. Ut sapiant fatuę fabrorū prādia betę. Alges: duas animi ptur batiōes q̄ sunt de malo opinato p̄sentis altera et altera futuri tangit: hoc est timorē z irā q̄b⁹ incōtinentes maxime solēt perturbari: nā p timorē bona facere omittimus: z p irā mala multa cōmittim⁹.

Martial.

Putre: qđ haud deceat plebeia radere beta.
Alges: cū sparsit mēbris timor albus aristas:
Nunc face supposita feruescit sanguis: & ira
Scintillant oculi: dicisq; facisq; quod ipse.
Non sani esse hominis: nō sanus iuret orestes.

Satyra quarta.

Rē ppli ignaros phibet cōtingere quarta.

REm populi tractas? barbatum hoc crede magistrum.
Dicere: sorbitio tollit quē dira cicutæ:

Cum timor albus.i. pallidus ab effectu. Excussit mēbris: idest sparsit p mēbra. Aristas: idest pilos horrentes in modū aristaꝝ. Alges.i.signū est timoris: nā timorē sequitur frigus: ergo alges dixit.i.ad virtutis opera exeq̄nda torpes. Nūc sanguis feruescit tibi.i. irasceris: q2 vt physici diffiniūt. Ira est accēsio sanguinis circa cor. Face supposita.i.igne subiecto: hoc est materia irascendi. Et oculi scintillāt ira.i.ignis scintillas emittere vident: quod est iratoꝝ. Et p irā. Dicis z facis: tale quidā. Qđ ipe orestes: qui postea quā clytenestrā matrē occidit: furijs exagitabat. Iuret esse hois nō sani: quasi dicat etiā insani iurabūt te esse isanū.

REm populi tractas? queadmodū in argumēto secundę satyrę diximꝰ duos dialogos scripsit Plato sub alcibiadis noie: quoꝝ prior alcibiades prim⁹, posterior alcibiades posterior inscribit. In priori itaq; Socrates inducitur a Platone interrogās alcibiadē amicū et discipulū suum: qua fiducia cū sit rerū oim ignar⁹ atq; inexpt⁹ insinuat se administrādę reip. cū p̄sertim ex sentētia illa quam antiq̄tas consecrauit

Plato.

Socrates

quisque seipsum debeat noscere. Ex hoc dialogo poeta sumit huius quartę satyrę materiā: qđ licet conferēti locos inueni. Sub alcibiadis itaque psona inuehitur in adolescentē quēpiā quē quidē domitiū Neronē cęsarē esse putāt: qui anteaq̃ per ętatē sapiat suffragia populi ad honores magistratusque asse-quēdos capiat: atque rē pu. sibi gubernādam capessit: deinde p̄ceptum

Quo fretus? dic o magni pupille pericli.
Scilicet ingenium: & rerum prudētia velox
Ante pilos venit: dicenda tacendaq; calles.

inculcat: vnūquēque seipsum debere cognoscere: neque sibi arrogare quod sit vltra p̄prias vires. Ordo est. Dic o pupille magni pericli. i. o alcibiades: fuit enim hic adolescēs clinię ex dinomache fili⁹: socratis discipul⁹ et familiaris: relictus patre mortuo sub tutela periclis ciuis atheniēsis nobilissimi: q̄ vt ait plutarch⁹ erat illi sanguinis affinitate cōiūctus. Iustinus patruū fuisse scribit O pupille inquā. Quo fretus. i. qua prudētia & rerū experiētia cōfisus. Tractas. i. tractare & administrare audes? Rē ppli. i. rēpublicā. Et p parētesim interponit Crede. i. puta & finge hoc qđ ego dico tibi. Barbatū magistrū dicere. i. socratē pręceptorē tuū qui grecorum philosophorum more barbam nutriebat. Iuuenalis. barbatos licet admoueas mille magistros. Quē: scz socratē. Sorbitio dira cicutę: nā socrates ab atheniensib⁹ morte dānat⁹ cicutę succo hausto perijt publica atheniēsiū poena: vt ait Plinius. Tollit. i. extinguit/ scz ingeniū/ decē versus qui sequūtur interrogatiue possunt legi: aut enūciatiue si p ironiā legātur: qđ ipm hec particula scz designat: vt apud Vergiliū. iiij. ęnei. scz is supis labor est ea cura quietos solicitat: et Terentius in andria: id populus curat scilicet. Ingenium: idest artes et scientię quę ingenio comparantur. Et prudentia rerum velox. i. pręcox & ętatem pręueniens. Venit ante pilos: idest anteq̃ barba pecten et ala pubescant: quasi dicat: neque ingenium neque prudentia veniunt ante ętatem. Et calles dicenda et tacenda: idest scis qđ debeas dicere & qđ tacere: quasi dicat: nunime.

Iustinus. Iuuenal. Plinius. Vergili⁹. Terenti⁹.

illa in relat. 3. c. 53. n. 24

Ergo vbi plebecula.i.impitũ vulg⁹. Feruet cõmota.i.ɔcitata irascit. Bile.i.cholera:q̃ irę sedes est. Verg.j.ęñ. Sęuitq̃ animis ignobile vulg⁹. Fert anim⁹.i.cupis. Fecisse silẽtia) vt habeas ad pplm orationẽ qua seditio illa cõponat. Vergi.silẽt arrectisq̃ aurib⁹ astãt. Turbę calidę.i.populo ira inflãmato.

Vergili⁹.

Maiestatę manus) oportet ei illũ quẽ popul⁹ seditione ɔcitatus audire debeat multũ

Ergo vbi commota feruet plebecula bile
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
Maiestate man⁹: q̃d deĩde loquere? Quirites
Hoc puta nõ iustũ est: illud male: recti⁹ istud.
Scis etenim iustũ gemina suspendere lance

authoritatis ac maiestatis habeat: vt vel solo vultu ⁊ manu sileat. Lucan⁹. cõposuit vultũ dextraq̃ silẽtia iussit: ⁊ Verg. j. ęñ. Cũ iducit oratorẽ q̃ vir bon⁹ dicẽdi perit⁹ diffinit: tũc inq̃t pietate grauẽ ac meritis si forte virũ quẽ ɔspexere silẽt: arrectisq̃ aurib⁹ astãt. hmõi vir iręnarcha gręce a iuris peritis appellat: nõ vt acursi⁹ delirat dict⁹ q̃d irã ppli arceat: sed q̃d sit pacis author siue pacificator: hmõi autẽ viri manu ꝓtẽta effingebãtur: quali habitu Domitian⁹ cęsar equo insidẽs inducitur a Papinio lib.j. siluarũ: cũ dicit: dextra vetat pugnas. Quid deinde loq̃re) idest quali oratione vteris: cũ sis rerum omniũ inscius? Quirites hoc puta) q̃d ille apud populũ locutur⁹ est: debet esse de iusto ⁊ iniusto de turpi honestoq̃: quę ex philosophię fonte sunt depromẽda: sʒ hic cũ sit ignar⁹: nõ habebit de quo sit orõnẽ habitur⁹/loquet inquã. Puta.i. sicut. Quirites o romani ciues: nã ad populũ est sermo: cũ laudamus aut vitupam⁹ q̃d ptinet ad gen⁹ cõcionale siue demonstratiuũ: nã in deliberatiuo senatores in iudiciali iudices dicũtur. Hoc nõ iustũ est) subaudi q̃d facitis: nã cũ sit ciuitas ciuiũ societas ęquo iure ɔstituta: seditio iiusta est q̃ppe q̃ labefactat ciuilẽ societatẽ. Recti⁹ istud) subaudi potuit fieri. Scis etem̃) ironia est vt diximus⁹: quasi dicat nõ scis. Suspẽdere iustũ.i. examinare iustitiã. Gemina lãce.i. libra quã ⁊ bilãcẽ dicim⁹: nã in libra duę sunt lãces. Verg. in ęnei. et Cicero q̃nto.

Lucanus.
Vergili⁹.

tuscul. q̃ro inq̃t: quã vim habebat libra illa Critolai: q̃ cũ in altera lance animi bona imponeret: in altera corpis externa &c. Ancipitis libre.i.q̃ duo habet capita: q: due sunt lãces vt dixi: aut ancipitis.i.ambigue: vt nescias in vtrã partẽ magis declinet. Verũ discernis) immo nõ poteris verũ a falso discernere: qđ est op⁹ partis itellectiue: aut verũ ꝑ iusto posuit: nec rectũ a curuo: cũ regula ipa rõnis qua

Ancipitis librae: verum discernis vbi inter
Curua subit: vel cum fallit pede regula varo:
Et potis es nigrum vitio praefigere theta.
Quin tu igit̃ sũma nec q̃cquã pelle decor⁹
Ante diem blando caudam iactare popello
Desinis: anticyras melior sorbere meracas?

hoc debet explorari sit curua: & ꝑ ignorãtiã possis nos fallere: ideo dicit. Vel cũ regula curua intersubit.i.interuenit. Vel cũ fallit pede varo.i.curuo: nã regula in pedes distinguit̃: vnde est decẽpeda: qua architecti edificia metiũtur. Et potis es.i. potẽs es quasi dicat nõ potes. Prefigere vitio.i.inurere & imponere. Nigrũ theta.i.mortiferũ signũ: hoc est mortis poenã. Nã iudices q̃ reũ morti dãnabãt: in tabellis theta hoc est th. aspiratũ litterã grecã scribebãt: ꝑ qđ significabãt capitale q̃dda: qđ grece thanatos ꝑ theta in ꝑncipio mortale interꝑtat̃. Mart. Nosti mortiferũ ꝓtoris castrice signũ: est opepreciũ discere theta nouũ. Quin tu igit̃) vrget adolescẽtẽ dicẽs in hũc sensum cũ sis corpore decor⁹ introrsus aũt turpis & indoctus q̃ rẽpublicã administrare possis: cur ambis ppl̃i suffragia: ꝑ q̃ ad magistratũ ꝑuenias? dicit igit̃. Tu decor⁹ summa pelle) idest tãtũ in sup̃ficie: q̃ sola cõspici potest. Sz nec q̃cquã.i.frustra: q: introrsum turpis es? Quin desinis.i.cur nõ cessas? Iactare caudã popello.i.adulari ppl̃o cui⁹ suffragia captas & est sumptũ a canib⁹: q̃ caudã motitãt cũ blãdiunt̃. Blãdo.i.q̃ tibi blãdit̃ assentaturq̃: sz meli⁹ quadraret sensus si blãd⁹ aut blãde legeret̃: cũ nõ is q̃ captat: sed captator blãdiri debeat. Ante diẽ.i.ante tẽp⁹: q: vt dixim⁹ hic ꝑ etatẽ nõ potest rẽpublicã gubernare. Melior) subaudi cũ sis. Sorbere anticyras.i.

Martial.

helleboros: qui in anticyra phocidis vrbe abundāt: ibiq̀ vt
Plinius. ait Plinius tutissime sumebatur. anticyrā quoq̀ Horatius
Horatius figurate pro elleboro posuit.ij.ser. Nescio an anticyram ra- tio illis destinet omnē. Helleborus autem peculiariter atrā bilem purgat / in qua sedes insanię est: ideo dicit hūc potius debere pur gare isaniā quā magi- stratū affe- ctare p po- puli suffra- gia. Meras- cas) aut puras aut ex mero sumptas.

Quo tibi sūma boni est? vncta vixisse patella
Semper: & assiduo curata cuticula sole?
Expecta: haud aliud respōdeat hęc an9.i. nūc.
Dinomaches ego sū: suffla sum, cādid9: esto:

Horatius Hor.ij.epist. expulit helleboro morbū bileq̀ meraco. Quo tibi summa boni?) sensus est: vide q̄ lōge absis a gubernāda rep. vt nescias i quo sum- mū hoīs bonū hoc est beatitudo ꝯsistat. Quō inquit.i. qua in re. Sūma boni).i. summū bonum humanū hoc est fœlicitas est tibi: idest nūquid in eo qđ sequitur cōsistit. Vixisse semp patella vncta).i. pinguib9 & delicatis cibis. Et cuticula curata assiduo sole).i. in corpis cute curāda: infra & figas i cute solē.
Horatius. Hor.ij.ser. cuticulā curare iube. Idē pmo ser. In cute curāda plus ęquo opata iuuēt9. quasi dicat: nō in eo hoīe fœlicitas cōsistit: vt corporis curā habeam9 neglecta animi rōne. Expe cta).i. o lector audi: qđ Alcibiades ad hanc de summo bono q̄stionē rńdeat. Hęc an9) fingit Persius anū quandā assiste re. Haut respondeat aliud) idest nihilo plus sapiet: q̄ delira anus. I nunc) verba sunt alcibiadis: quasi dicat: abi insane.
Martial. Mart. I nūc & ferrū turba molesta nega. Ego sum dinoma-
Plutar. ches) subaudi fili9 Plutarch9 quoq̀ in Alcibiadis vita scri bit illū a dinomache illustri fęmina originē ducere: dinoma-
Plato. ches quoq̀ Plato in ꝓlogo quem diximus sub alcibiadis primi a Platone scriptū meminit. O pupille inquit Socra- tes ad alcibiadē & dinomaches fili. Suffla) vba sunt Persij in iuuenē tumidū propter generis nobilitatē: ac si dicat: intu mesce. Sū cādid9) idest pulcher. Esto) dicit Persi9 in alcibia dem: idest cōcedamus tibi hoc quod sis generosus & pulcher.

Dũ baucis) vetulę nomẽ est apud Ouid. viij. metamorphoseos: et quo pacto cũ pylemone cõiuge trãsformata est. Pannucea) idest pannosa: squalida et inculta. Nõ sapiat deteri9) idest si te multo sapientior: ac de moribus rectius iudicans. Cum cantauerit ocyma) idest castigans dixerit opprobria. Uernę discicto) idest seruo negligenti et cessatori: quez rephẽdens probris et maledictis insectatur. Nam ocymũ illud quod in pabulum bobus seritur: atq; illis pro farragine datur: cum maledictis et opprobrijs seri iubetur vt cito crescat. Plinius libro. xix. Nihil inquit ocymo foecundius: cum maledictis et probrijs serendũ pręcipiunt: lętius pueniet: ocyma igitur p maledicta et probra posuit: nã huic poetę non est insuetũ licẽter atq; a remotissimis rebus sumptis translationib9 vti. Alij aliter enarrãt hũc locũ: ego inuentioni meę faueo: donec quispiam aliud melius inuenerit: nã ante hac inuenta nõ placent. Ut nemo) cũ admiratione legendũ est: quasi dicat: quid hoc est q nemo et iterũ repetit nemo. Tentat descẽdere in sese) idest reflectere aciem mẽtis et animi cogitationẽ in seipsum vt cognoscat quid sit. Sed mãtica: idest sacul9 duplex in vtramq; pendẽs; partẽ hispani vocant alforjas Horat. pri: ser. Mãtica cui lũbos onere vlceret atq; eques armos. Spectatur in tergo pręcedenti: idest eius qui pręcedit: ex fabula esopi est sumptũ qui dicit homines habere binas manticas humeris appendẽtes in quarũ anteriori vitia aliena: in posteriori sua reponunt. Catullus quoq; ad varrũ. Sed non videmus manticę qd in tergo est. ad hoc alludit psalmograph9 cũ dicit in persona dei homini iniusto: suspicatus es inique q ero tui similis arguam te et statuam te contra faciem tuam idest vt videas te ipsum hoc est peccata tua q̃ in dorsum piecisti: nã vt inqt August. peccatores peccata sua post dorsuz proijciũt.

Dum ne deterius sapiat pannucea baucis:
Cũ bene discincto cãtauerit ocyma vernæ.
Vt nemo in sese tentat descendere nemo:
Sed pręcedenti spectatur mantica tergo.

Ouidius. Plinius. Horati9. Catullus.

Quęsieris) q̄ sequit̃ sic lūgēda sunt supioribꝰ: dixerat em̄ neminē esse q̄ seipm̄ cognoscat: sed peccata aliena spectare: sua vero dissimulare: nūc dicit quo pacto alios carpamꝰ insimulantes illos auaricię aut libidinis obscenę. Quęsieris) scꝫ tu vel q̄spiā q̄ret: animo detrahendi. Nostin) ꝓ nouisti ne Predia vectidij

.i. vectidius quam multos agros possideat: Cuiꝰ) dicet ille alter cū quo loq̄ris cuiꝰ? subaudi vectidij.

Quæsieris: nostin vectidii prędia? cuius?
Diues arat curibꝰ: quātū nō miluus oberrat.
Hunc ais? hunc: diis iratis genioqꝫ sinistro.
Qui quādoqꝫ iugū ramosa ad cōpita figit:
Seriolę veteris metuens deradere limum
Ingemit: hoc bn̄ sit: tunicatū cū sale mordēs

Diues arat) tu rn̄des: illiꝰ vectidij q̄ diues arat tātū agroꝝ. Curibꝰ) vrbe sabinoꝝ: vnde adscitꝰ fuit in regnum Numa pōpiliꝰ: ⁊ declinat̃ cures curiū pluraliter. Quantum miluus nō oberrat) .i. volādo circuire possit. Juuenalis. Cui tot mōtes: tot p̄dia seruas appula? tot miluos itra tua pascua lassos. Hūc ais) dicit ille alter: quasi dicat. ꝓbe noui hūc vectidiū. Hūc) subaudi dico vectidiū natū. Dijs iratis genioqꝫ sinistro) .i. quem credibile est ex genesi ⁊ horoscopo habuisse deos .i. errātia sydera iratos ⁊ aduersos. Et geniū) .i. deū naturę ⁊ gn̄atiōis habuisse sinistrū .i. nocētē: si em̄ hoc nō fuisset: nō potuisset homo tan auarꝰ nasci: itaqꝫ de illiꝰ multa subdit Qui q̄nqꝫ) .i. q̄ncūqꝫ. Figit iugū) .i. disiūgit boues: atqꝫ iugum et aratrū reponit in villis q̄ sunt ad cōpita: hoc faciebāt agricolę peracta semēte: vnde ferię semētinę erāt apđ romanos: nō statę illę q̄dē sed cōcepticię: de quibꝰ in p̄mo fastoꝝ libro multa Ouid. Ad cōpita ꝑtusa .i. a rusticis freq̄ntata ꝯculcata: nā ex eo dicebāt̃ cōpita: q̄đ in eū locū plures vię cōpetebant. Tūc inquā scꝫ die festo hoc est ferijs semētinis. Ingemit) .i. cū gemitu dubitat. Metuēs deradere) .i. relinire ⁊ apire. Limū) .i. argillā ⁊ lutū quo dolia illinuntur. Seriolę veteris) .i. doliolí in quo vinū vetꝰ recōditū est. Hoc bene sit) .i. aliud vinū veteriꝰ mōstrās dicit: hoc satis bonū erit. Et mordēs cepę

Juuenal.

Ouidius.

tunicatū).i.qđ multis tunicis in orbē sphericū circūductis cō stat.Cum sale)id em̄ p salsamēto cepis adhibet.Et mordēs ollā farratā) i.farratis pultib⁹ plenā. Pueris plaudētib⁹)q2 id raro z dieb⁹ tantū festis cōtingebat: ideo serui plaudebāt. Sorbet fœcē panosam). i. crassam. Aceti).i.vini iā corrupti.

Cepe:& farratam pueris plaudentibus ollā:
Pannosam fæcem morientis sorbet aceti.
At si vnctus cesses:& figas in cute solem:
Est ppe te ignot⁹ cubito qui tangat: & acre
Despuat in mores:penēq3 arcanaq3 lumbi
Runcantē populo marcētes pandere vuluas.
Tu cū maxillis balanatū gausape pectas:

Et morientis).i. euanescēti:hoc vini genus vappa dr. Nā vt Seneca in episto. ait non tātū minimū in fundo:s3 pessimū remanet. Seneca.

At si vnct⁹ cesses) adhuc eos Persi⁹ rep2chēdit q leuib⁹ alio2 vitijs offensi detrahūt illis in deteriorē partē oia interptātes.At si vnct⁹ cesses)cōfusio psonarū est:s3 ita distinguēdū:vt si aliqs sit laut⁹:qspiā tāgit lat⁹illi⁹q ppe sedet:z incipit detrahere illius primi lautię in mollicē pathicitatēq3 interptās.At si vnct⁹),i.vnguēto delibut⁹. Cesses).i.a labore qescas. Et figas solē in cute).i. cutē in sole: vt supra curata cuticula sole.Ignot⁹est ppe te)hoc ipm magis detractorū est:si apud ignotū alteri detraham⁹. Qui tangat cubito).i.vellicādo te admoneat.Et despuat in mores).i. despuendo mores execret. Acre) i.acriter z acerbe.Et despuat. In runcātē).i.depilātē trāslatiōe accepta ab ijs q runcant.i.extirpāt agro2 fructices z dumos. Penē z arcana lūbi).i.mentulā z podicē/ significatq3 illū esse pedicone z pathicū siue cynedū. Pādere).i.ad pādēdū siue vt pādat z est greca constructio. Uuluas marcētes).i.podicē quo vtit tanq3 feminę vuluis. Populo)cui se pstituat . Tu cū maxillis) vba sunt detractoris ad pathicū : vel poti⁹ de pathico ad illū quē cubito admonuit:vt sit tu p ille. Et est sensus:cū barbā nutrias qđ signū grauitatis z seueritatis est:cū pudēda depilas. Martial. Martial.
Nūc sunt crura pilis z sunt tibi pectora setis. horrida s3 mēs

est pannicbe volsa tibi: dicit itaq;. Cum tu: o pathice. Pectas gausape. i. barbã: nã gausape vestis est villosa: dura trãslatio. Balanatũ: hoc est myrobalano. i. vnguento balanino perunctũ. Horatius car. impressa tuis balanus capillis. Maxillis: in quib⁹ est barbę sedes hoc est in mento. Quare curgulio. i. mẽtula: est autẽ curgulio vermiculus frumẽta corrodẽs Serui⁹ ex authoritate Uarronis in illud Uergilij. j. geor. Populatq; ingẽtẽ farris aceruũ curgulio: hoc nomẽ dictũ esse affirmat quasi gurgulio qđ nihil aliud in eo fere videtur q̃ guttur: dicta est etiã gurgulio aspera arteria qua spiram⁹ respiramusq;: itaq; ad alterutri⁹ similitudinẽ curgulionẽ appellauit membrũ virile. Detõsus: idest depilat⁹. Extat. i. eminet ⁊ ꝑpẽdet. Inguinib⁹. i. inter inguina. Quinq; palestritę: nulla diligẽtia pectinis pilos posse extirpari dicit. Nã licet q̃nq; palestritę. i. robustissimi ⁊ exercitatissimi fossores: quales in palestra versant. Uellant. i. extirpent ⁊ erradicent. Hęc plãtaria: idest hos pilos q̃ tanquã plãtę e terra: sic ex cute pullulãt. Et licet labefactent. i. cõuellant. Nates elixas: idest madefactas et calida aqua propemodũ decoctas. Martialis. Centũ miselli iam valete quadrantes: quos balneator diuidebat elixus: et Ausonius. sed quod et elixo plantaria podice vellis. vt frustra quidam elisas legant. Forcipe adunca: idest volsellis quibus pili extirpantur. Ista filix: idest pili fructificantes et renascentes tanquã filix herba nota in aruo. Non mãsuescit: idest domatur. Ullo aratro: idest cultura. Cędimus: ex superiorib⁹ colligit: quantũ mali ex ac mutua detractione sequatur dicẽs. Cędim⁹: idest carpim⁹ alios. Et inuicẽ: idest e diuerso. Prębem⁹ crura sagittis: idest aliorũ detractioni materiã damus. vt ⁊ illi nos cędant: iuxta illud hesiodi. si quẽquam verbo lędes: lęderis et ipse.

Inguinibus quare detonsus curgulio extat?
Quinq; pallestritę licet hęc plãtaria vellant:
Elixasq; nates labefactent forcipe adunca:
Non tamen ista filix vllo mansuescit aratro.
Cædim⁹: inq; vicẽ præbemus crura sagittis.

Horatius. Seruius. Uarro. Uergili⁹. Martial. Auson⁹.

Viuitur hoc pacto: idest sic omes viuūt: vt carpāt & carpant. Sic nouim⁹: idest didicim⁹ subaudi viuere. Ilia subter: sensus est. qui secreto male viuūt: alios quidē possunt decipere: conscientiā vero suā minime. Dicit itaq;. Tu habes vulnus cecū: idest occultū vitium. Subter ilia: idest inter viscera siue præcordia.

Viuitur hoc pacto. sic nouimus. ilia subter
Cæcū vulnus habes: sed lato baltheus auro
Protegit. vt mauis. da verba: & decipe neruos
Si potes. Egregium cum me vicinia dicat:
Non credā: viso si palles improbe nummo:
Si facis in penē quicquid tibi venit amarum:

Sed baltheus: militare ornamētum atq; nobilitatis insigne. Auro lato. i. lati auri. vt Vergi. lato crispās hastilia ferro. Protegit. i. occultat uuln⁹ illud. putāt em̄ hoies se posse vitia sua generis splēdore obūbrare. Ut mauis. i. fac vt voles: sic enim eos valere sinim⁹ de quorum salute desperam⁹. Da verba: idest decipe alios. nā dare verba est decipere. vt Terentius in andria: cui verba dare difficile est. Et decipe neruos. i. arcus & sagittas alioꝝ. quasi dicat: elude alios ne possint vitia tua carpere: respicitq; ad illō qđ supra dixerat. Inq; vicē pbem⁹ crura sagittis. nā p neruos arcū intelligimus. Ouidi⁹ primo metamorphoseos. Uiderat adducto flectētē cornua neruo. aliæ expositiones sicut nec coherent: ita mihi nō placēt. Si potes: ac si dicat nō poteris: q² vitia quātūuis occulta erūpūt in lucē. Egregiū: verba sunt adolescētis q̄ tot⁹ ex vulgi opiniōe pēdet atq; aure populari nimiū credit. Dicit igit̄. Cū vicinia dicat me egregiū. i. bonū virū putet appelletq; etiā si nō sim: nō credam? quasi dicat. nihil refert bon⁹ an mal⁹ sim dūmodo alijs videar bonus. ad quod respōdet poeta dicēs. O improbe. si palles viso nūmo: idest si inuidia et cupiditate rei alienæ torqris. Si facis q̄cquid amarū: dulce voluit dicere: sed q² voluptas venerea pl⁹ aloes quā mellis habet: vt ait Iuuenalis. ideo amarum pro dulci posuit. Uenit tibi in penem: in mentem voluit dicere. sed penem dixit pro penis cogitatione: idest si facis quicquid

Vergil⁹.

Iuuenal.

Horatius penis tu^9cupit. sic Horati^9 in. j. ser. Peni sensum tribuit. huic si mutonis v̄bis mala tāta videntis diceret hęc animus. Si caut^9) idest fenerator: q̄ multis modis caues pecunijs quas fœnori das. Flagellas) idest torques. Multa vibice) idest multis molestijs et exactionib^9 extorquēdo multiplices vsuras: ꝛ perstat in trāslatione ei^9 qđ dixit flagellas. Nā vibex est liuor ille q̄ flagelli fustigationē seqt̄.

Si puteal multa cautus vibice flagellas:
Nec quicquā pp̄lo bibulas donaueris aures.
Respice qđ non es. tollat sua munera cerdo.
Tecum habita: vt noris q̄ꝫ sit tibi curta suppellex.

Puteal). i. debitores. Nā puteal locus erat romę: vbi fœneratores vsuras exercebāt. ergo locū posuit ꝓ personis. Horati^9. Hor. j. epygra. Forum putealꝙ libonis mandabo siccis. Ouidius. Ouid. Si puteal ianūꝙ times celeresꝙ calēdas. Nā calēdis mēsiū pecunię dabāt fœnori ꝛ exigebāt. Vn̄ est calēdariū liber rōnū fœneraticiarū: si hęc inquā q̄ superi^9 dixi facis. Nec q̄cquā). i. frustra. Donaueris pp̄lo aures). i. credas pp̄lo de te quantūcūꝙ te laudet. Bibulas) aūt dixit aures: idest credulas: ꝛ q̄ ita bibūt laudes ꝓprias: quēadmodū arena bibit humorē. Respice qđ nō es) idest nō admittas laudes: quas nō mereris: nec credas adulatorib^9. Cerdo tollat sua munera) idest plebs. Nam cerdones sunt oēs sordidi artifices. tollat ꝛ auferat secū suos falsos honores/ quos tibi inmerēti defert: respicitꝙ ad illđ qđ supra dixit ante diē blādo caudā iactare popello: scꝫ vt ad honores ꝯseq̄ndos suffragia pp̄li captaret. Tecū habita). i. teip̄m cōsule q̄ sis: atꝙ vt in prima satyra dixit: nec te q̄siueris extra. aut tecum habita: idest cōtine teip̄m Martial. intra te. Martialis. Teꝙ ipse memēto intra pelliculā cerdo Seneca. tenere tuā. nā vt ait Seneca in epistol. argumentū compositę mentis existimo posse cōsistere: ꝛ secū morari. Vt noris). i. vt cognoscas. Quā curta suppellex sit tibi) idest quā tenuis ꝛ angusta res familiaris sit tibi: idest quātū tibi desit ad hoc vt sis vir egregi^9: qđ pauloāte dicebas te credere vicinię p̄dicāti.

Vatibus hic mox est. Cū duplex sit libertas animi: scȝ quā philosophia pstat: et corporis altera q̄ iure gentiū est introducta: atqȝ e diuerso duplex quoqȝ seruit⁹: eor scȝ qui vitio laborāt: ⁊ eor q̄ dñis seruiūt: ostēdit poeta q̄s sit vere liber; ⁊ qđ vitiosi seruiūt ⁊ q̄dē seruitutē miserā: scđm illud saluatoris nr̄i Joan. viij. q̄ facit peccatū seruus est peccati. Alloqt tamē p̄l⁹ an nęū cornutū p̄ceptorē suū i studio Joā. apl's.

Satyra quinta.

Quinta docet q sit liber. q sit quoqȝ seru⁹.

Vatib⁹ hic mos ē cētū sibi poscere voces
Centū ora: & linguas optare in carmina centum.
Fabula seu mæsto ponatur hiāda tragœdo:
Vulnera seu parthi ducētis ab īguine ferrū.

philosophię: ex quo fonte hauserat materiā scribēdi satyrā: cuius officiū est cōmēdare v̄tutes ⁊ effulminare vitia. Vatib⁹ hic mos est) sensus est poetę scripturi tragœdiā: aut carmen heroicū: solēt optare sibi cētū voces. centū ora/ ⁊ cētū linguas: vt grāde aliq̄d in carmine sonēt. Tu v̄o o cornute dicēdi q̄dā gn̄e tēperato scribis de v̄tutib⁹ ⁊ v tijs: vnde ego mihi sūpsi materiā scribēdi stilo pedestri. Dicit itaqȝ. Hic mos est vatib⁹). i. poetis. Poscere sibi: cētū voces). i. cētenas voces. Subdit eñ. Cētū ora ⁊ cētū linguas) vt simul cētū voces emittāt. ex Vergi. vj. eñ. nō mihi si linguę cētū sint: oraqȝ centū: ferrea vox. Optare in carmina) ab illis subaudi describēda. Et hoc faciūt. Seu fabula). i. tragœdia. Ponat̄). i. scribat̄. Hor. ī poetria. Scriptor honoratū q̄cūqȝ reponis achillē. ⁊ supra dixit: nec ponere lucrū artifices: nec rus saturū laudare. Hiāda). i. cū magno hiatu: postea ī theatro rep̄sētāda. Juue. Grande so phocleo bacchamur carmē hiatu. Tragœdo męsto). i. tragœdiarū rep̄sentatori. nā tragic⁹ est tragedię scriptor. Męsto aūt dicit: q̄ tragœdia res męsta ac lugubris ē. Vulnera seu parthi). i. bellū parthicū: qđ augusti Cęsaris auspicijs gestū est: qđ ad stilū carminis heroici ptinet. ⁊ repete a suprorib⁹ ponatur. i. describat̄. Ducētis ferrū ab inguine). i. sagittas de p̄mē

Vergili⁹. Horatius. Juuenal.

tis ex pharetra q ex humeris ad inguina vsq dependet. aut graphice sagittandi modū exprimit. Quorsum hec) subaudi optas cētū ora et cētū linguas? (aut quātas offas ingeris.i. q magna et grādia carmina scribis. alluditq ad illō qō supra dixerat hiāda: et ifra dictur est cœnāda glyconi. Ingeris).i. deuorādas opponis. Ut sit par).i. iustū et cōuenies. Niti centeno gutture id: est cētū gutturib tollēdeq liguis coneris tragœdiā deuorare hoc est te scribere et tragœdos pnūciare.

Quorsū hec? aut qntas robusti carmīs offas
Ingeris: vt par sit centeno gutture niti?
Grande locuturi nebulas helicone legunto:
Si quib aut prognes: aut si qb olla thyestæ
Feruebit sæpe insulso cœnanda glyconi.
Tu neq āhelāti coquitur dū massa camino:

Grāde locturi.i. poetę tragici quorū stilus grādiloqu ē. Legūto.i.colligāt. Nebulas.i. res inanes qles sunt q a poetis tragicis et heroicis scribūt. Mart. Qui legis ędipodē caligātēq thyestē: colchydas et scyllas: qd nisi monstra legis? et seqt. Hoc lege qō possit dicere vita meū est. Helicone) mōte boetię musis sacro: quas illis nugis iuocare cōsueuerūt poetę. Idq debēt facere hoc est nebulas ex helicone colligere. Si qb) scz poetis. Olla pgnes feruebit).i. si describēt quo pacto pgne ityn filiū cū sorore philomena trūcauit: paritérq tereo cōmāducādū apposuit. Aut olla thyestę) idest quo pacto atreus thyestę fratris filios trucidauit / illisq epulādos quoq apposuit. qua vtraq de re scriptę fuerūt tragedię. olla dico. Cœnāda).i. agēda et repsentāda. Glyconi insulso) tragœdo illi tpis inepto. olla aūt et feruebit et cœnāda ex trāslatiōe supiori dicta sunt cū dixit offa: et hiāda. Tu neq) poetę inq volūt videri grādiloq et magna vba sonātes: sz tu o cornute q de reb ad philosophiā: hoc est ad mores hoim ptinētib scribis. Neq pmis vētos).i. nō spiras vētosa qdā et inania vba. Folle āhelāti.i. pulmone spiritū expmēti: quēadmodū fabri ferrarij pmēdo folles: expmūt vētos. Dū massa) scz ferri hoc est materia de q scribis. Coqt camino).i. cflat in

Martial.

fornace.hoc est tuo igenio disserit̃ ⁊ disputat̃. Nec rauc⁹) i.voce suppssa tecũ loquẽs more illoꝝ q̃ meditabũdi deãbulant. qd̃ pcipue ijs ꝯtingit q̃ ꝟlus ꝯponũt.ideo subdit.Murmure clauso) sic supra. Murmura cũ secũ ⁊ rabiosa silentia rodũt. Cornicaris tecũ nescio q̃d inepte.i.more cornicũ deambulãs nescio q̃d ineptũ cogitas. hec mihi sedet expositio. nã cornicũ est spaciari cogitãtiũ more Vergi.i.georgi.

Folle p̄mis vẽtos:nec clauso murmure rauc⁹:
Nescio quid tecum graue cornicaris inepte:
Nec stlopo tumidas intendis rũpere buccas.
Verba togę sequeris.iunctura callidus acri
Ore teris modico pallentes radere mores
Doctus:& ingenuo culpam defigere ludo.
Hinc trahe q̃ dicas:mẽsasq; relinq̃ mycenis

Vergili⁹.

tũc cornix plena pluuiã petit iproba voce:⁊ sola in sicca secũ spaciat̃ harena.et Lucan⁹ i.v.pharsalię. istabili gressu metit̃ littora cornix.Ouid.quoq;.ij.meta. de cornice loquẽs scribit. Nã cũ p littora lẽtis passib⁹ vt soleo sũma spaciarer harena. Nec itẽdis rũpe.i.nõ i eo laboras vt rũpas.Buccas tumidas) .i.inanib⁹ ꝟbis iflatas. Nã buccę sunt ille ptes oris q̃ inflari possunt.Hor.i.ser.Quin iuppiter ambas irat⁹ inflet buccas. Stlopo).i.sono siue crepitu illo q̃ ex buccis inflatis vi quadã cõpressis elicit̃. Nõ iacis inquã ea q̃ dixi.Sed seq̃ris ꝟba togę).i.nõ scribis bella:sed ea q̃ ptinẽt ad pacẽ.hoc est de virtutib⁹.toga vero ꝓ pace per metonymiã sępe ponit̃. vt illud Ciceronis.Cedãt arma togę.Et tu callidus).i. sapiens. Teris).i.limas:sc; illa ꝟba. Acri iũctura).i.acuta ⁊ ingeniosa cõpositiõe ꝟboꝝ. Ore medico).i.stilo ⁊ dicẽdi genere mediocri et tẽperato.Tu inquã. Doctus radere).i.perstringere ⁊ notare. Mores pallẽtes).i.vitia q̃ faciũt hoies flagitioꝝ suoꝝ conscientia pallere.Hor.i.epig.Nil ꝯscire sibi nulla pallescere culpa.Et defigere culpã).i.taxare.⁊ ꝑstringere culpã q̃ sequitur cõmissa.Ludo ingenuo).i.nõ acerbe:sed quasi p ludũ iocũq; quali hoies ingenuos decet vti.Hic trahe) dixit cornutũ stilo mediocri ⁊ tpato de morib⁹ disputare solitũ qd̃ phia profitet̃.

Lucanus.
Ouidius.
Horatius.
Ciceronis
Horatius

nūc aūt seipm̄ vel aliū quepiā hortat: vt ab eo sumat scribēdi materiā: si satyrā scribere velit. Dicit igitur. Hinc). i. a cornuto vel a philosophia quā cornut⁹ p̄fitet. Trahe q̄ dicas). i. accipe scribēdi argumētū. Et relinq̄ mēsas mycenis). i. fabulam de atreo ⁊ thyeste q̄ mycenis gesta est. Cū capite ⁊ pedib⁹) scʒ filiorum thyestę a p̄re cō manducatis. Et noris prādia plębeia). i. ea q̄ ptinēt ad mores ⁊ vitę cōmunis

Cū capite & pedib⁹: plebeiaqʒ prādia noris.
Nō eq̄dē hoc studeo bullatis vt mihi nugis
Pagina turgescat dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur tibi nūc hortāte camœna:
Excutiēda damus pręcordia: quātaqʒ nostrę
Pars tua sit cornute animę tibi dulcis amice

nis vtilitatē. ac si dicat. Omitte tragœdiā in qua res fictę tractant de regib⁹ ⁊ heroib⁹: ⁊ cognosce ea q̄ ptinēt ad bene beateqʒ viuendū. Mart. agnoscat mores vita legatqʒ suos. Non eq̄dē) aut mutatio est p̄sonarum. aut hoc dicit. Tu o amice fac q̄d dixi: q2 ego sic facio. Q2 nō studeo hoc) scʒ vt pagina. i. op⁹ q̄d scribo. Turgescat mihi). i. sit iflata ⁊ tumēs. Nugis bullatis). i. deliramētis turgidis ⁊ grādib⁹ v̄bis sonātib⁹. Nā bulla est q̄ ex ilisa aqua surgit. Mart. Crassior offensę bulla tumescit aq̄ pagina inquā. Idonea dare pōd⁹). i. fomitē siue materiā. Fumo). i. igni: idest digna q̄ cōburatur potius quā legatur. Iuuenalis lignorum aliq̄d posce ocyus ⁊ q̄ conscribis dona veneris telesine marito. Secreti loq̄mur) anteaqʒ rem/de qua scriptur⁹ est aggrediat: multa dicit de amicicia ⁊ familiaritate cornuti secū: atqʒ illud imprimis amicū rogat: vt experiat an sit illi⁹ amicicia dign⁹. Secreti loq̄mur) ad hoc q̄d loqui tecū volo: nō est op⁹ testib⁹ externis. Nos dam⁹ tibi nūc p̄cordia nr̄a). i. sensus interiores: nā p̄cordia sunt intestina vitalia: sʒ p̄pe diaphragma: hoc est septū trāsuersū. Excutiēda). i. explorāda ⁊ examināda. Camena hortāte). i. ad q̄d faciēdū mu se me in quarum tutela sum hortātur. Et o cornute amice dulcis) q2 amicitia honesta quā virtus cōciliat etiā iucūdā ⁊ vtilē complectitur. Aristotele authore. Iuuat) idest delectat me.

Martial. (margin)
Martial. (margin)
Iuuenal. (margin)
Aristotel. (margin)

Ostendisse tibi).i.vt ex me cópertũ habeas. Quanta pars nostrę animę sit tua) idest quantã partẽ habeas nostrę animę. amicorũ em̃ vna dicit esse anima in duo corpora diuisa. Ouidius metamorpho. O me mihi charior inqt pars animę cõsiste meę. & Horati⁹ in.j.carmi. et serues animę dimidiũ meę. Ouidius. Horatius

O stendisse iuuat. pulsa dignoscere cautus:
Quid solidũ crepet: & pictę tectoria linguę:
Hic ego centenas ausim deposcere voces:

Pulsa). i. expire: an fingã ea q̃ dico. et est translatio sumpta ab iis q̃ vasa testacea explorãt ictu digitorũ: qua etiã vsus est supra cũ dixit: sonat vitium percussa maligne respondet viridi nõ cocta fidelia limo. Dicit itaq;. Tu caut⁹ dignoscere) idest ad dignoscendũ. Quid crepet).i. sonet. Solidum pro solide) idest an vas sit plenũ an inane. Vergili⁹ i vtro bono: nec inania subtus indicet admot⁹ digitis pellẽtibus ictus. & vt cautus dignoscere. Tectoria pictę linguę).i. linguã pictam & pulchram. hoc est quę tetigit verũ: & prę se fert pictũ & falsum: nã tectoriũ opus est: cũ paries incrustratur calce aut gypso: & superinducitur pictura: ac si dicat: pulsa & examina an sim amicus inanis et nõ solidus. et an aliud dicã ore aliud faciã opere. Lectio tamẽ antiqua habet plectoria: quę defendi potest: vt sit sensus pulsa plectoria: idest plectra linguę pictę: idest an dissonẽt ṽba ab operib⁹: quẽadmodũ chordę inter se male cõuenietes. Suetoni⁹. in claudio humẽtib⁹ narib⁹ plectra linguę titubãtia. Nã a plecto ea forma potest exire plectoriũ: qua ab cingo cinctoriũ: ab emũgo emũctoriũ: a tego tectoriũ. q̃d q̃ pulsare magis ptinet ad plectra chordasq; quã ad parietũ tectoria. hęc dixi ne ãtiqua lectio dispũgat. Hic ego) sensus est: si more alioꝝ poetaꝝ mihi essent voces cẽtũ: & cẽtũ ora: et cẽtũ liguę optãdę: nõ facerẽ id i decãtãdis fabulis: sꝫ poti⁹ i declarãdo hoc animi mei sẽsũ & amore erga te meo. Dicit itaq;. Ego ausim deposcere mihi.i. optare. Hic.i.i hac pte: i q̃ cupio aĩm meũ tibi notũ facere. Cẽtũ voces.i. cẽtũ linguis totidẽq; orib⁹ pcedẽtes simul. Nã sic hęc diuidua sũt accipiẽda. Vergili⁹. Suetoni⁹

Ut quãtũ ego fixi te mihi.i.in aio & memoria mea. In pectore sinuoso.i.i corde qd multos hʒ sin⁹ & latebras:sʒ & tres sin⁹ hʒ cor authore Aristo.vbi sũt receptacula & q̃si fores sanguis. Trahã voce pura.i.expromã voce nõ ficta. Et v̾ba resignẽt.i. id qd clausũ signatũq; est i corde aperiãt. Nã resignare est id qd signatũ est apire. vt iure ꝯsult⁹ in li.dig.ti. de poenis. q̃ viui inq̃t testamẽtũʒ apuit & resignauit. Totuʒ hoc qd latet fibra arcana.i.ĩ corde meo.quãq; fibrę ꝑpę iecoris sunt. Nõ enarrabile.i.qd vix vllis v̾bis enarrari et explicari põt.

Aristotel.

Ut mihi te quantum sinuoso in pectore fixi:
Voce trahã pura:totũq; hoc verba resignẽt:
Quod latet archana non enarrabile fibra.
Cũ ꝑmũ pauido custos mihi purpura cessit:
Bullaq; succinctis laribus donata pependit:
Cum blãdi comites: totaq; impune subura.
Permisit sparsisse oculos iam candid⁹ vmbo.

Cũ ꝑmũ:dicit a pubertate se coepisse dare operã cornuto philosophię p̃ceptori.dicit igit̃.o cornute ego supposui me tibi. i. sub disciplina tua posui:cũ ꝑmũ purpura custos.i.toga p̃texta:qua vtebãt̃ pueri ad ãnũ vsq; duodeuigesimũ: i quo togã virilẽ sumebãt.p̃texta aũt dicebat̃: q: fila purpurea habebat intertexta:custodẽ autẽ appellauit purpurã: qd illa ętas sub custodib⁹ & pedagogis ẽ. Cessit mihi.i.ego excessi ex ea ętate. Terẽ.i an.is postq̃ excessit ex ephoebis fosia: liberior viuẽdi fuit potestas/& cũ bulla/.s.aurea qd erat i pueris isigne nobilitatis. Iuue.dico senior dignissime bulla. Donata larib⁹ succinctis: nã puericię ãnos egressi bullas diis larib⁹ donabãt: queadmodũ puellę veneri pupas.succinctos autem lares dixit.i.habẽtes vestes succinctas:quo habitu colebãt. Pepẽdit .i.appẽsa est ãte illoꝝ effigies. Et blãdi comites.i.amici adulatores q̃ pedagogi mihi loco successerũt:ꝑmiserunt sparsisse oculos: quod pedagogi nõ ꝑmittebãt. Et vmbo cãdid⁹.i.vestis cãdida:hoc est toga virilis q̃ cãdida erat:sed vmbonẽ appellauit qd in modũ vmbonis forte erat formata vt nõ togã sed clamydẽ aut cycladẽ significet:qui amictus rotundi sunt.

Terẽtius.

Iuuenal.

Permisit sparsisse oculos.i.circũspicere foeminas. Impune: idest liceter & sine poena/ qđ sub pedagogo nõ licebat. Tota subura: vico celebri in vrbe roma: sȝ pcipue meretricib⁹ freqñtato. Vergi.i priapeis. nota suburanas iter teletusa puellas. et Mart. tõstrix suburę faucib⁹ sedet in pmis. Hã tõstricem hanc meretricez fuisse poeta significat. Cũq iter ambiguum est.i. cũ sum⁹ in ea ętate: in qua certuȝ viuẽdi gen⁹ nobis deligẽdũ est. Nota est cõmẽtatio pdici sophistę de hercule puericiã egresso deq duab⁹ vijs voluptatis altera & altera ṽtutis sese illi offerẽtib⁹: & quo pacto hercules spreta voluptatis via ṽtutẽ secut⁹ est. hoc est qđ in satyra pcedẽti de y psilo pythagorę dictũ est. Ac error nesci⁹ vitę.i.ignorãtiã rerũ illi⁹ ętatis ppria q̃/ ppter inexperiẽtiã nescit quam potissimũ vitã eligat. Deducit mẽtes trepidas.i. adolescẽtes in vitę deliberatiõe titubãtes. In cõpita ramosa.i.ad eũ locũ. vt ex y.pythagorę. Verg.li.vj.ęñ.dicit Partes vbi se via scindit in ambas. respicitq ad fabulã illã pdici sophistę: de qua supra diximus. Tu cornute suscipis annos teneros.i. curã tenerę ętatis meę. Sinu socratico.i.imbuẽdos i studio philosophię illi⁹ q̃ de morib⁹ est. Tũc.i.postea quã me tibi supposui. Regula solers fallere.i.doctrina: q̃ vt pueros in sui amorẽ alliciat illos qbusdã blãdimẽtis decipit. quẽadmodũ inqt Horatius.j.sermo. vt pueris olim dant crustula blandi doctores elementa velint vt discere prima. Apposita: idest applicata. & est translatio sumpta a fabris: qui regulam applicant ijs rebus quas explorare volunt. & ideo in translatione perstans dicit. Ostendit mores intortos: idest a recta ratione deuiantes. Et animus: hic pro parte illa irrationali posuit: quę si rationi obtemperet: efficitur rationis particeps. Horati⁹.j.epi.

Vergili⁹.

Martial.

Cũq iter ambiguũ est: & vitę nescius error
Deducit trepidas ramosa incompita mentes
Me tibi supposui: teneros tu suscipis annos
Socratico cornute sinu. Tunc fallere solers
Apposita intortos ostendit regula mores:
Et premitur ratiõe anim⁹: vinciq laborat:

Vergili⁹.

Horatius

Horatius.

animū rege:q̄ nisi paret:impat:hūc frenis: hūc tu cōpesce catenis. Premit̄ rōne).i.coercet̄ a prudētia q̄ ab Aristo.vj.ethi. diffinit̄ recta ratio agibiliū. Et laborat vinci.i.reluctatur:ꝛ tamē a rōne tādē vincit̄: Et animus ducit vultū artificē.i.artificiosum ꝛ fabrefactū.nā passiue accipit̄ hic alias actiue.ꝛ sumsumptū est ab ijs q̄ ex cera imagines faciūt. vñ subdit Sub tuo pollice.i. sub tua disciplia. Tecū etei:se lō

Aristotel.

Artificemq̄ȝ tuo ducit sub pollice vultum.
Tecū etenim lōgos memini cōsumere soles:
Et tecū primas epulis decerpere noctes.
Vnū op⁹ & requiē pariter disponim⁹ ambo.
Atq̄ȝ verecūdia laxamus seria mensa.
Nō equidē hoc dubites āborū fœdere certo
Consentire dies: & ab vno sydere duci:

go tpe cornuto fuisse familiarē ostēdit. Ego iqt. Memini me cōsumere tecū:memini cū p̄sēti īfinitiui ꝓpe sēp. vt Vergi. ī buco. De cœlo tactas memini p̄dicere q̄rc⁹.aliqñ tñ cū p̄terito eiusdē modi. vt Idē. iiij. geor. nāq̄ȝ sub ębalię memini me turrib⁹ altī corryciū vidisse senē. Lōgos soles.i.dies. Idē i buco.l.sępe ego lōgos cātādo puer memini me ꝯdere soles. Et decerpe tecū p̄mas noctes epulis.i.epulas i p̄ma pte noctis: quo tpe philosophię studiosis cęnandū erat:cū alij hora diei nona cœnare īciperēt. Et ābo dispo nim⁹).i.ordinam⁹. Vnū op⁹ ꝛ reqē.i.negotiū ꝛ otiū. Atq̄ȝ laxam⁹.i.relaxam⁹ ꝛ remittim⁹. Seria.i.res graues et seueras:q̄b⁹ ioci q̄b⁹ vtimur ī mēsa opponūt̄. Ideo dicit. Mēsa verecūda.i.ī qua vtimur iocis honestis. Iuue.cōtra hic null⁹ inq̄t est pudor ꝟbis:aut reuerētia mēsę.pōt ꝛ mēsa verecūda de victu modesto ītelligi. Nō eq̄dē) tātā aīoꝝ ꝯcordiā dicit non potuisse inter eos ꝓuenire: nisi ex ꝯstellatiōe. Eq̄dē) ꝓpe semꝑ cū ꝟbo p̄mę ꝑsonę singularis. Nā ex ego ꝛ q̄dē cōponi videt̄.hic ꝟo ꝑ q̄dē tm̄ accipit̄. Non dubites dies āboꝝ.i. possis non dubitare dies natales vtriusq̄ȝ nrm. Cōsētire certo fœdere.i.ꝯcordare certa lege naturę ꝛ a ꝯstellatiōe ꝓueniētī. Ideo subdit. Et duci ab vno sydere.i.ꝯstellatiōe. Vel parca tenax veri.i. ꝟitatis : hoc ē fatū

Vergili⁹.

Iuuenal.

ꝛ Vergiliꝛ

Iuuenal

Aristotel

qd mētiri nō potest. Suspēdit libra ęquali).i.quasi in bilāce posuit & adęquauit. Nr̄a tpa).i.vitā moresq; nr̄os: vel tpa nostra.i.horoscopū i quo sum⁹ nati.quasi dicat:credibile est nos fuisse natos sub librę signo: qñ tā ex ęquo & ꝯcordi fato viuimus. Seu hora nata).i.hora natalis siue horoscop⁹. Fidelibus.i.mihi ac tibi fidelib⁹ amicis Diuidit fata cōcordia .i.ꝯcordantia. Duoꝝ) .i. vtriusq; nr̄z. In geminos).i.i

Nostra vel equali suspendit tempora libra.
Parca tenax veri:seu nata fidelibus hora
Diuidit in geminos cōcordia fata duorum:
Saturnūq; grauē nostro ioue frāgimus vna.
Nescio qd̄ certe est qd̄ me tibi tēperat astrū.
Mille hoīm species & rerum discolor vsus.
Velle suū cuiq; est:ne voto viuitur vno.

signū geminoꝝ.significat autē se fuisse natos in illo signo tāta vnanimitate:quāta fuit iter castorē & pollucē:ꝑpter quam coelū quoq; meruerūt. Legit̃ & ꝯcordia fata deoꝝ.vt sit sēsus: diuidit ꝯcordia fata deoꝝ scȝ castoris & pollucis i geminos.i.i me atq; te:q̄ sum⁹ quasi gemelli. Et frāgimus.i. mitigam⁹. Nr̄o ioue)quē habuim⁹ i natali nr̄o ꝓpiciū & benignū. Saturnū grauē).i.pniciosū.q.d. si qd erat qd malignitate saturni potuit dissociare aios nr̄os:id totū tēperatū est iouis benignitate. Nescio certe quod astrū).i.q̄ stella est. Qd temperat me tibi.i.ꝯciliat ac si dicat:hoc tm̄ scio nos esse vnanimes: sȝ nescio quo fato siue ꝯstellatiōe. Mille hoīm species)accedit ad satyrę materiā: dicitq; hoies variare circa vitę studia: cū sibi nō ꝓponāt finē recte viuendi: dicit igit̃. Mille species.i. mille hoīm modi sunt. Et rerū vsus discolor).i. variū exercitiū. Velle suū).i. ꝓpa volūtas:vt sit verbū ꝓnoie. Est cuiq;) Hor.ij.ser. Quot capitum viuūt totidēq; studioꝝ milia:& illd Vergi. i buc. trahit sua quemq; voluptas. Nec viuit̃ vno voto)q2 varia sunt hoīm vota:qd exēplis manifestat:dicēs. Hic .i.aliqs. Mutat.i.ꝯmutat & mercat̃. Piper rugosū)tale em̄ ad nos ꝑuenit:nā curatū flaccescit. Sub sole recēti.i.oriēte. Vergi.sole recēs orto.defert̃ aūt ad nos ex mōte caucasaco:q̄ oriē

Horatius
Vergil⁹.
Vergil⁹.

talis est si ad nos referatur. Et grana cymini) scilicet ethiopici: quod hippocrates regiũ appellat: de quo Plini⁹ in hysto.na.li.xxij. Neq̃ enim de cymino vulgari poeta hic loquitur: sed neq̃ de rustico qd passim nascit. Pallẽtis) ab effectu qm vt dicit Pli. de cymino ethiopico: colorẽ victũ mutat i pallorẽ.

Plinius.

Horatius Hor.j.episto. Si pallerẽ casu biberẽt exanguẽ cuminũ. Dicitur autẽ cyminũ et cuminum mutatiõe.y. psilõ in.u.qd sepe fieri cõsueuit: mutat inquã.

Mercibus hic italis mutat sub sole calenti
Rugosum piper & pallentis grana cymini.
Hic satur irriguo mauult turgescere somno
Hic campo indulget: hunc alea decoquit ille.
In venerem putris: sed cũ lapidosa chiragra
Fregerit articulos veteris ramalia fagi:
Tunc crassos transisse dies lucẽq̃ palustrem:

Mercibus italis) vt faciat cõmercia.i.merciũ cõmutatiões. Hi satur).i.ali⁹ cibo refert⁹. Mauult turgescere).i.pinguescere. Sõno irriguo).i. q̃ p mẽbra irrigat et infundit. Verg.j.eñ. At ven⁹ ascanio placidã p mẽbra q̃etẽ irrigat. Hic.i.ali⁹. Indulget cãpo).i.dat operã honorib⁹ ãbiẽdis: nã romę i cãpo martio magistratuũ suffragia colligebãt: aut dat operã cãpo q ibidẽ iuuenes se exercebãt. Hũc alea decoq̃t).i.eo pauptatis deducit vt decoq̃re cogat: est enim decoq̃re: cũ nõ habeas vnde creditorib⁹ soluas versurã facere. Cicero in philippicis: tenes ne memoria p̃textatũ te decoxisse? Ille putris i venerẽ).i.resolubilis siue cc sũpt⁹ nimio cõcubitu. Verg.j.geor. putris se gleba resoluit. Sed cũ chiragra morb⁹ articularis. Lapidosa) q humores ad articulos quasi i lapidẽ ɔdẽsat. Fregerit articlos.i.debilitauerit et impedierit. Hor.ij.ser. Scurra volaneri⁹ postq̃ illi iusta chiragra ɔtudit articlos. Ramalia veteris fagi).i. q̃ articuli iã ɔtusi et inutiles facti: sũt quasi ramalia.i.rami aridi veteris fagi: alluditq̃ ad illd Verg.i buc. Vsq̃ ad aquã et veteris iã fracta cacumina fagi: sic supra dixit: vt ramale vet⁹ p̃grãdi subere coctũ. Tũc) scz corpe libidinib⁹ exhausto postq̃ iciderũt i podagrã et chiragrã. Sert).i.ipsi sero: id qd est tpis accõmodatũ p[illegible]

Vergili⁹.

Cicero.

Vergili⁹.

Horatius.

Vergili⁹.

ne. Ingemuere).i.dolent. Dies crassos).i.tristes & nubilosos. Et lucē palustrē).i.quasi vaporib⁹ ex palude resolutis impli citā & obscurā. Trāsisse.i.cōsumptā esse:cū nihil splēdidū invi ta egerint. Et ingemuere vitā relictā sibi).i.q ad eā etatē q̄ sit morbis obnoxia puenerint. At te nocturnis) alij co mō viuūt quo dixi e m⁹:sed tu o cornute in studio phi losophie / atq; i ɔtem platiōe ve ritatis oīm

Et sibi iam seri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis iuuat impallescere chartis.
Cultor enim iuuenū purgatas inseris aures
Fruge cleantea: petite hinc iuuenesq; senesq;
Finem animi certum miserisq; viatica canis.

tēp⁹ ɔsumis deinde i aures discipuloꝝ trāsfundis: dicit itaq; At iuuat te.i.tu e diuerso delectaris:nā at pticula ē aduersati ua. Impallescere.i.vsq; ad pallorē isudare. Chartis nocturnis .i.libris pħoꝝ q̄s p noctis tp̄s elucubratiōib⁹ ꝟsas. Cultor ei iuuenū.i.tu pħie pceptor:qua iuuenū maxime igenia excolū tur a te. Inseris fruge cleāthea.i. semine & doctrina cleātis phi stoici:de quo Iuue. Et iubet archetypos pluteū seruare cleā: tas.) Aures purgatas) sc; iuuenū quos erudis quos oportet dedocere falsam doctrinā:aut puersos mores vt bonos indu cas. Petite hinc) iuuenes ad studiū pħie:hoc est ꝟtutis pfes sionē hortat:vt sub hoc pceptore discāt fines bonoꝝ & maloꝝ: dicit itaq;. O iuuenes) ad q̄; potissimū hoc ptinet. Et senes) vt oēm sexū & etatē cōphēdat. Hor.i.epist. Id qđ eq̄ paupib⁹ pdest locupletib⁹ eq̄:& qđ neglectū pueris senibusq; nocebit Petite hic) sc; a cornuto/siue a pħia. Finē animi certū.i. verā foelicitatē:q̄ ē Arist.authore opatio animi scđm ꝟtutē optimā i vita pfecta.certū aūt dixit: q: eodē authore nulla i re certitu do tāta eē pōt:quāta i opatiōe scđm ꝟtutē:& petite hic. Viati co.i.ꝟtutis cognitione:q̄ est q̄si viaticū q̄ddā & ipēse q̄b⁹ad vi te portū puenire valeam⁹:cū fortune & nature bona illuc vsq; nō pueniāt sēp. Miseris canis.i.senectuti miserijs multis ob noxie:vñ biātis illđ qđ nos i distichō redegim⁹: disce bonas artes miserisq; viatica canis dicebat:firmas si tibi q̄ris opes.

Iuuenal.

Aristotel.

Horatius. Cras fiet hoc) vba sunt illi⁹ q̄ vt ait Hora. Recte viuēdi p̄rogat horā. Et disponit ad materiā satyrę q̄ est vt a principio diximus de vera libertate ac seruitute. Cras fiet hoc) incontinēs q̄spiā dicit cras incipiā recte viuere. Et idē) subaudi dicit die insequēti. (Cras fiet).i. incipiā bene viuere. Quid donas) dicit Persi⁹ icōtinēti: quid p̄mittis tibi? Quasi magnū diem) in quo scʒ sūt multi dies singła cras cōtinētes. Sʒ

Cras fiet hoc: idē cras fiet: quid quasi magnū
Nempe diem donas? sed cū lux altera venit:
Iā cras hesternū cōsumpsim⁹: ecce aliud cras
Egerit hos annos: & semper paulū erit vltra.
Nā quāuis prope te: quāuis temone sub vno
Vertentem sese frustra sectabere canthum:
Cum rota posterior curras & in axe secūdo.

cū lux altera.i. sequēs dies. Venit) i p̄terito. Iā cōsūpsim⁹).i. p̄didim⁹. Cras hesternū).i. diei p̄cedētis. Et ecce aliud cras) scʒ tertiū quartū ꝛ deinceps. Egerit).i. ꝯsumit ꝛ emittit. Hos annos).i. hāc vitā q̄ est nobis a deo vt bn̄ bt̄q̄ viuam⁹ cōcessa. Et sēp parū) subaudi t̄pis. Erit vltra).i. futurū. Mar. Cras

Martial. te victurū cras dicis posthume semp. Et seq̄r: sera nimis vita est crastina: viue hodie. Nā quāuis icōtinētē cōparat rotę posteriori curr⁹ binaꝝ rotaꝝ: q̄ nūq̄ ꝯseq̄r rotā p̄orē: cū tātū p̄cedēs currat: quātū succedēs sequat̄: ita igit̄ icōtinēs nūq̄ p̄tinget illō cras: quo sibi recte viuēdi principiū est faciēdū: ordo est. Nā tu) o icōtinēs. Frustra sectabere) q̄ nūq̄ consequeris. Cāthū) subaudi rotę p̄cedētis: hoc est ferreū illū orbē quo rotę

Quintilia. vinciūt. vt dicit Quin. lib. j. ora. isti. ꝛ Martialis in disticho cu

Martial. ius lēma est troch⁹: iste troch⁹ pueris at mihi cāt⁹ erit. Et ter-

Hierony. tio regū lib. hieronymo interprete: axes inquit canthi radij ꝛ modioli oīa fusoria. Vertētē sese) motu scʒ vertiginis: q̄ simul duplex ē i lōgū scʒ ꝛ i orbē. Quāuis p̄pe te) subaudi sit cāth⁹ ꝛ rota illa. Et quāuis sub vno temone) cui p duos axes binę rotę: hoc est p̄ores ꝛ posteriores applicāt̄. frustra inq̄ sectabere cāthū. Cū rota.i. tu quasi rota. Posterior).i. sequens priorem curras. Et in axe scdo) cui posteriores rotę applicantur.

Libertate op⁹ est) sensus est ad hoc vt incipiam⁹ bene ⁊ secūdū virtutē viuere: opus est libertate: scꝫ vera: nā vt diximus duplex est libertas: dicit itaqꝫ. Opus est libertate) nō illa q̄ inducta iure gētiū ⁊ q̄ distinguit contra seruitutē: sed illa q̄ hominem vere liberū reddit: ideo subdit. Non hac) subaudi libertate est op⁹

Libertate op⁹ est: nō hac qua vt quisqꝫ velina
Publius emeruit: scabiosum tesserula far
Possidet: heu steriles veri quibus vna quiritē
Vertigo facit: hic dama est non tressis agaso:

Qua vt quisqꝫ publius idest postq̄ aliqs ex seruo fact⁹ liber accepto publij pnomine: nā serui nō habebāt pꝛenoia vt paulo post dicemus. Emeruit).i. seruitute solut⁹ est ⁊ fact⁹ emerit⁹. Possidet far scabiosum).i. immūdū quale est illud quod viritim per trib⁹ distribuit. Tesserula velina).i. trib⁹ velinę: in quā postq̄ hic fact⁹ est liber redact⁹ est: ⁊ tanq̄ ciuis roman⁹ accipit portionē frumēti qđ in populū diuiditur vel a captatore suffragiorū: vel ab aliquo ciuitatis principe q̄ ppl'i beniuolētiā captat: vel ab ipsa deniqꝫ republica. velina aūt tribus dicta est romę a loco vrbis velia: est ⁊ tessera frumētaria mensura: vnde tesserulā dixit: est tessara belli symbolū. est ⁊ tessara in alea. Heu steriles veri) idest o mortales veritatis ignari. Quib⁹ vna vertigo facit quiritē).i. q̄ putatis fieri libꝛū vera libertate: eo modo quo ciuē Romanū eū q̄ seruus erat facta vna vertigine. Nam dñs volens seruū manumittere illū ad pꝛętorem ducebat: petensqꝫ vt illū faceret liberū vertebat et circuagebat eū in orbē: tunc a pꝛętore virga tangebatur: quę dicitur vindicta: verba autem ptoris erant: facio te liberum: facio te ciuem Romanum. Seneca in epistolis. philosophię inquit epicur⁹ seruias opoꝛtet vt tibi contingat vera libertas: nō differtur in diē q̄ se illi subiecit et tradidit statim circuagitur: idest vertitur ac liberatur. Hic dama est) idest hic quē dixi factū liberū est dama. Est aūt dama nomē serui vt stichus aut dauus. Agaso).i. cuius industria non alia fuit q̄ agere asinos: nam id est agaso. Nō tressis).i. qui nō valet tres asses. Seneca.

Vappa).i.insipiēs & nulli⁹ cerebri:sumptū nomē a vino eua nescente. Lippus) lippitudine oculoꝝ deformis aut ignarus vt supra. Hos pueris monitus patres infundere lippos. Et mēdax in tenui farragine).i. etiā in minimis & paruis rebus mētiri solit⁹:nā farraginē ꝓ materia accipit:quēadmodū Iuue. nr̄i far rago libelli.

Juuenal.

Vappa:& lipp⁹: & i tenui farragine mēdax:
Verterit hūc domin⁹: momēto tēporis exit
Marcus dama: pape:marco spōdēte recusas
Credere tu nūmos? marco sub iudice palles?
Marcus dixit:ita est:assigna marce tabellas.

Verterit hunc dn̄s) subitelligit si: dixit em̄ supra qbus vna quiritē vertigo facit:ac si dicat corā ꝑtore circuact⁹ a dn̄o libertatē accepit. Momēto tp̄is.i.subito:qd nō pōt fieri in ꝟa libertate: q: nemo repēte fit summ⁹.sicut e diuerso dixit Iuue. nemo repēte fuit turpissim⁹: Exit marc⁹ dama.i. nō solū dama sz etiā cū ꝑnoie marc⁹ dama sūpto a patrono libertatis authore. Cicero ad atticū:de eutichide liberto gratū q nouo noie tit⁹erat cęcili⁹ vt ex me & te iūct⁹ Dionysi⁹ Marc⁹ pōponi⁹:alioq̄ prenoia tm̄ igenuis & nobilib⁹dabāt:sz & q notabāt crimine lęsę maiestatis ꝑnoia amittebāt. Liui⁹li.vj.ab vrbe cōd. M. māli⁹ q capitoliū gallis defēderat:affectati regni dānat⁹ de saxo deiect⁹est:i cui⁹notā.S.C.factū ne cui de gēte mālia Marco ꝑnomē esset. Pape marco spōdēte)erat quispiā q dubitabat credere pecunias alicui ꝓ quo Marc⁹ dama erat spōsor: dicit hūc poeta deridēs:aut quis ali⁹serio. Pape)admirātis est aduerbiū siue interiectio. Tu recusas credere nūmos?) idest fidei alicui⁹cōmittere. Marco spōdēte)idest ꝓ illo fide iubente. Et tu palles).i.times litē amittere. Sub marco dama iudice?)qppe q sit vir iustissim⁹ atq̄ integerrim⁹. Marc⁹ dixit) subaudi aliqd. Ita est)et hoc q: vt dicit Iuue. Quātū qsq̄ sua nūmoꝝ seruat i arca tātū habet & fidei. Assigna marce tabellas) ꝟba sunt alicui⁹ q marcū damā testē adhibet testamēto rogat vt subsignet illas tāq̄ vir bon⁹ & fide dign⁹: q: i examie testiū:vt dicit Iuue. Protin⁹ad cēsū de moribus vltia fiet qstio.

Juuenal. Juuenal. Cicero. Liuius. Juuenal.

Hęc mera libertas) subaudi ab insipientib⁹ iudicatur: cum non sit mera idest pura ⁊ syncera sed fucata ⁊ falsa. Et pilea dant nobis hāc/sc; falsam libertatē. pilea nāq; dabantur seruo facto libero: idq; erat insigne libertatis in illo. Martial. Totis pilea sarcinis redemi.i.libertatē. An quisq;: q̄ ex seruo liber factus est: tali sylogismo cōcludit. Ille est liber q̄ potest viuere vt vult / ego viuo vt volo: igitur ego sum liber: hui⁹ syllogismi assumptum ex eo videtur manifestum q̄ ille est liber qui pro arbitrio suo facit omnia. Non sum liberior bruto: qui non modo fuit liber: verū exactis regibus autor fuit libertatis populo Ro. Mendose colligis: ex sentētia stoicorū respondet argumento: cōcedēs maiorem propositionē ⁊ negans minorē. Nā assumptione aut parte assumptiōis non concessa: nulla est cōclusio: dicit itaq;. Stoicus lotus aurē: idest habēs aurē munctā et purgatam. Aceto mordaci: quod habet vim abstergendi cū quadā mordacitate. q.d. q̄ stoicus acriter intelligit ea q̄ audit. Inquit: respondet arguenti. Mendose colligis: idest male cōcludis: nā ego inquit accipio: idest concedo tibi. Hęc reliqua: scilicet assumptionem: q̄ ille est liber: qui viuit vt vult. Sed tollo.i. nego vel tolle ex argumento tuo minorē ꝓpositionem: quę erat ego viuo vt volo. Nam quemadmodum Aristo. libro. iij. ethi. scribit cū voluntas tēdat in finē: finis vero ⁊ bonū ex. ij. physicorū conuertantur: fit vt impossibile sit q̄ voluntas feratur in malū: ⁊ quod quis malū velit per se sed sub ratione boni. Mali ergo non possunt velle malū: sed per ignorantiā id qđ est malū putant esse bonū: ⁊ hinc est quod ignorat oīs flagitiosus q̄ facere a quib⁹ ve abstinere debet. Ex quo fit vt flagitiosus nō viuat vt vult nec eat in ea q̄ agit; sed potius ferat;

Hæc mæra libertas: hanc nobis pilea donāt.
An quisquam est alius liber: nisi ducere vitā
Cui licet vt voluit? licet vt volo viuere: nō sū
Liberior bruto? mendose colligis inquit
Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.
Hęc reliqua accipio: licet vt vollo viuere tollo.

Martial.

Aristoteles

Vindicta) verba sunt illius qui ex seruo liber factus est dicentis (in cõfirmationẽ minoris ppositiõis. Postq̃ recessi a pretore) qui me fecit liberũ ciuẽq; romanũ dño id poscẽte. Meus).i.mei iuris & potestatis. Vindicta) virga illa ptoris capiti meo imposita. Cur nõ liceat mihi.i.cur nõ possum: Quodcũq; voluntas iussit id est optauit. Verg. In-fandũ regina iubes renouare dolorẽ pro optas. Excepto si quid masuri rubrica notauit.i.ptercq̃ si masurius sabinus qui fuit iuriscõsultissimus etate Tiberij cesaris: notauit certos quosdã locos i qbus liberti patronis suis opas debebãt: vñ est adhuc apd iurecõsultos titulus de opis libertorũ rubrica aũt dixit p titulus ex rubrica siue minio aut purpurisso scriptus. Disce: oñdit iterũ stoicus manumissum a dño nõ esse liberũ verũ: sz itroducta a legibus libertate. Sz ãtea quã illũ doceat monet ne irascat aut rideat: sz paciẽter audiat. Sz ira cadat.i.nõ irascaris. Et sanna rugosa cadat naso.i.ne me naso adũco subsannes. Nã sanna est roncus: hoc est sonora illa p nares aeris respiratio: quã rugosam appellat: qz in derisiõe nares corrugãt crispãturq;. Dũ reuello tibi de pulmone.i.de corde erradico. Veteres auias. i. aniles ineptias: & quas ab auijs tuis didicisti. Nõ ptoris erat: sensus est: ille nõ est liber vera libertate qui manumittit a dño: sz qui põt scdm vtutẽ viuere: dicit itaq;. Nõ erat ptoris: subaudi officiũ vel nõ ptinebat ad ptorẽ. Dare stultis.i.ignorãtibus. Officia rerũ tenuia.i.subtilia: q̃lia sũt i vtutis medio iuestigãdo: nã vt ait Aristo.ij.ethi. queadmodũ nõ cuiusq; est iuenire cẽtrũ circuli sz tm̃ geometre: sic nec iuenire vtutis mediocritatẽ ptigere nemo põt nisi sapiẽs. Et pmittere stultis: subaudi nõ erat ptoris. Vsũ vite rapide.i.velocis: hoc est qualiter illis viuẽdũ

Vindicta postquam meus a prætore recessi:
Cur mihi nõ liceat: iussit quodcũq; volũtas:
Excepto si quid masuri rubrica notauit.
Disce: sed ira cadat naso: rugosaq; sanna:
Dum veteres auias tibi de pulmone reuello.
Non pretoris erat stultis dare tenuia rerum
Officia: atq; vsum rapide permittere vitæ.

Vergilius.

Aristoteles.

sit:q2 id nesciūt. Sambucā citi9) sensus est: facili9 rustic9 arti9 musicę impit9 sciet pulsare sambucā īstrumētū musicū cui9 crebro in Daniele ꝑpheta fit mētio: quā stultus ꝛ ignorās recte viuere: dicit itaq̧. Citi9 aptaueris).i. facili9 accōmodabis. Sābucā caloni alto).i. instrumētū illō musicū militari seruo grādi ac ex cōsequenti magis corporis viribusq̧ animi p̄stanti: pōt et sambuca belli machina intelligi: cui9

Sambucam citius caloni aptaueris alto.
Stat contra ratio: & secretā gannit in aurem:
Ne liceat facere id quod quis vitiabit agēdo.
Publica lex hoim naturaq̧ cōtinet hoc fas:
Vt teneat vetitos inscicia debilis actus.
Diluis helleborū certo compescere puncto
Nescius examen vetat hoc natura medendi.

intēdēdę in act9 calo rōnē nō habeat. Stat cōtra) sensus est: ratio ꝛ lex ꝛ natura volūt hoc: vt nemo faciat qō facere nescit: qm̄ illō praue faciet: nā q̄ ignorās est: q̄cq̄d faciet vitiabit corrūpetq̧/quare abstinere debet oī actiōe: qūq̄dē illā vitiatur9 est. Ratio stat cōtra) subaudi hoiem ignorātē ꝛ vitiosum volētē aliq̄d agere. Et gānit in aurē secretā).i. secreto ad aurē isusurrat. Ne liceat) facere id qō agēdo q̄s vitiabit.i. vitiare poterit. Publica lex hoim).i. lex naturalis: vt sit idē publica lex ꝛ natura: vel lex publica sit ius gētium ꝛ natura ius naturale: quāq̧ sunt q̄ nō distingāt ius gētiū a iure naturali. Continet hoc fas).i. hoc licitū iudicat. Vt inscicia debilis).i. vt ignorantia nulli rei habilis. Teneat actus vetitos).i. ꝯtineat se ab aliqua re agēda: quā agere ratio lex ꝛ natura vetāt. Diluis hellebor) qō dixit exēplis manifestat Diluis hellebor).i. si tēperas herbā illā q̄ ap̄ō āti̅quos vt diximus in purgatiōib9 frequēter sumebat̄. Cū sis nesci9 ꝯpescere examē).i. regere ꝛ castigare librę bilācē. Certo pūcto).i. certo pōdere qm̄ libra punctis distinguit̄: nā veratrū nisi tēperet̄.i. vt medici dicunt gradueī: ꝛ certo pōdere det̄: piculosū est. Natura medēdi).i. medicinę ratio. Vetat hoc) sc3 hellebor dari sine tpamēto et certo pōdere: nā vt Hora. inq̄t: qō medicor est ꝑmitūt medici. Horati9.

Nauem si poscat) alterũ exẽplũ. Si arator peronatus) .i. rustic⁹ perone calciatus: est enim pero solea potius q̃ calceus & ex corio crudo. Verg. vij. ẽn. Vestigia nuda sinistri instituere pedis crud⁹ tegit altera pero. Rudis luciferi) .i. inexpt⁹ & imperitus astrorũ ad q̃ antiqui p noctẽ nauigabant: sicut nr̃o tẽpore ad acũ lapide magnete temperatam. Poscat sibi nauẽ) subaudi gubernãdã. Melicerta) deus marinus q̃

Vergili⁹.

Nauem si poscat sibi peronatus arator
Luciferi rudis: exclamet melicerta perisse
Frontem de rebus. Tibi recto viuere talo
Ars dedit: & speciem veri dignoscere calles:
Ne qua subærato mendosum tinniat auro:
Quæq; sequẽda forent: & q̃ vitãda vicissim
Illa prius creta: mox hæc carbone notasti.

p̃sidet portub⁹: atq; p̃inde a latinis portun⁹ appellat⁹: a grecis vero ex melicerta mutato noie palẽmõ dict⁹ est: fuit autẽ athamãtis ex ino cadmi filia p̃creat⁹. Exclamet) p rei indignitate in exclamationẽ p̃rũpat. Frontẽ) .i. pudorẽ: qm̃ frons sedes pudoris est: vnde & it p̃fricare frontẽ p eo qđ deponere pudorẽ. Perisse de reb⁹: scz humanis: qñqdẽ hoies sibi assumũt faciẽda q̃ nesciũt. Tibi recto viuere talo) sensus est: si sapiẽs es eris liber. atq; ecõtrario: si stult⁹ & ignorãs seruus: qđ satis colligitur ex supradictis: dicit igit. Si ars) .i. sapientia. Dedit tibi viuere recto talo) idest morib⁹ a mediocritate nõ distortis: nã talus est quo incedẽtes insistim⁹. Et si calles dignoscere) idest scis distinguere. Speciem veri) subaudi a falso: ideo subiũgit. Ne qua) scz species. Tinniat mẽdosum) pro mẽdose & falso sonet: hoc est tinnitu suo falsitatẽ ostẽdat. Auro suberato) idest qđ subtus habet ẽs: & in superficie aurũ: et est translatio sumpta ab ijs q̃ explorant nũmos tinnitu: hoc est crepitu illo quẽ numm⁹ illisus reddit. Et si notasti) idest in animo tuo designasti. Quẽ forẽt sequẽda) q̃ tãtũ bona honesta. Et vicissim) .i. e diuerso notasti. Quẽ vitãda) .i. fugiẽda forent: notasti inquã. Illa prius) .i. priora. Creta) nota alba. mox hẽc .i. deinde hẽc posteriora. Carbone) nota nigra: vt q̃

honesta sunt creta alba: q̄ vero turpia carbone nigro notent. Horat. ij. ser. creta an carbone notandi. Et si p̄csso lare. i. cū habeas rem familiarē angustā. Es modicus voti) i. nō concipis inanes spes: sed modica idest mediocria optas. Et si es dulcis amicis). i. nō acerbus: nō difficilis ꝛ intractabilis. Et iā nunc). i. aliquādo. Astringas idest contineas ꝛ claudas. Granaria) horrea in q̄b⁹ frumēta asseruantur. Et iam nūc laxes. i. aliquando aperias et soluas: hoc est si das quibus et quādo oportet: et nō das q̄b⁹ et q̄n nō oportet: q̄d vtrūq; liberalitatis est. Et si possis trāscendere). i. p̄terire ꝛ calcare. Nūmū fixū in luto) quasi dicat: si potes contemnere in sordidos questus: ꝛ est sumptū ex ludo puerorū qui fixo nūmo in luto trāseuntes se ad illū demittentes risu iocoq; eludūt. Horat. i. epist. Quo melior seruo quo liberior sit auarus. in triuijs fixum cū se demittit ob assem. Nec gluto. i. quasi gluto possis. Non sorbere saliuā mercurialē). i. spe lucrandi inhiare. Nam mercuri⁹ de⁹ lucri et mercatorū ē. saliuā igit̄ mercurialē dicit trāslatione sumpta ab ijs: q̄ viso cibo delicatiori saliuā in ore versant. Cū vere dixeris) sc; hec superiora: q̄ dixi. Mea sunt et teneo: idest omnia quēadmodū a te explicata sunt: possideo. Esto liber ac sapiēs: vera illa libertate q̄ sapiētię coniūcta est. Pretorib⁹ ꝛ ioue dextro. i. humano ꝛ diuino iure tibi astipulātibus ꝛ fauentib⁹. Sin tu cū fueris: sensus est. si tu vitiosus es atq; p̄inde seru⁹: repeto ꝛ aufero a te q̄ supra cessi: cū dixi. Esto liber ac sapiēs. Dicit itaq;. Sin: p̄ s; si. Retines pelliculā veterē. i. mores āntiquos ꝛ p̄ores: q̄ nihilo magis emēdat⁹ es. Et pollit⁹ frōte. i. boni viri speciē ostētans ꝛ p̄ se ferens.

Es modicus voti presso lare: dulcis amicis:
Iam nūc astringas: iam nunc granaria laxes:
Inq; luto fixū possis transcendere nūmum.
Nec gluto sorbere salinam mercurialem.
Hęc mea sunt. teneo. cum vere dixeris: esto
Liberq; ac sapiēs prętoribus ac ioue dextro
Sin tu cum fueris nostrę pauloante farinę:
Pelliculam veterem retines: & fronte polit⁹.

Horatius.

Horatius

Seruas sub pectore).i.adhuc i corde retines. Uapido).i.insi sipiēti a vappa vino euanido quāq̃ syllabe quātitas obstet: infra veientanūq rubellū exhallet vapida lęsum pice sessilis obba. Uulpē astutā).i.callidā malignitatem: qualis vulpi in apologis attribuitur. Cū fueris pauloāte nostrę farinę).i.vn⁹ ex imperi=ta multitu=dine qua=les nos su=m⁹ qd poe=ta de se di=cit: vt de a=lio possit liberi⁹ dicere: p farinā autē hois conditionē signifi=cat Juuenalis. Panisq̃ tui nouisse colorē. Si inq̃ talis es nūc qualis fuisti ante: hoc est vitiosus ⁊ malus cū velis videri bon⁹. Repeto a te: q̄ dederā supra) cū dixi esto liberq̃ ac sapiēs: qm̄ illa dabā virtutib⁹ quas in te putabā esse. Et reduco funē) idest cōtraho ad me quasi per funē: qd antea tibi tollendū permiserā. Nil tibi concessit) ⁊ subdit causam cur ab illo tollit nomen liberi ac sapiētis. Quia ratio).i.prudētia. Nil concessit tibi) idest nihil per illam operaris: quātūcūq illud sit minimum. Digitum exere) idest si digitū exerueris ⁊ ostēderis: quod parū est. Peccas) q: quicquid ab homine fit: qd nō pficiscatur ex imperio rōnis decorē habere nō potest. Et quid tā paruū est subaudi q̃ digiti exertatio? tamē si mot⁹ ille ratione nō dirigatur/illiq̃ obtēperet: indecens ⁊ deformis sit necesse est: qd ⁊ de animi actionib⁹ ęque itelligēdū est qb⁹ si ratio nō adsit: vitiosi erūt. Sz nullo farre: sensus est nullo modo id poteris asseq̄: vt i stulto atq̃ pide malo vlla sapiētię particula inesse possit: qd est cōsētaneū ei qd scriptū est. Sap. ca. i. Jn maliuolā aiam nō itrabit sapiētia. Dicit igit. Sz nullo farre.i.nullo sacrificio: q: mola farre ꝯstabat. vt supra. hec cedo vt admoueā tēplis ⁊ farre litabo. legitur ⁊ thure eodē sēsu. Litabis.i.sacrificio impetrabis. nā vt diximus: nō oēs q̄ sacrificāt litāt. Ut breuis semūcia i. minima pars: nā semūcia est dimidia pars vncię. vt semodi⁹ se libra. Recti: rōnis siue ꝟtutis.

Astutā vapido seruas sub pectore vulpem:
Quæ dederā supra repeto: funēq̃ reduco.
Nil tibi cōcessit ratio. digitū exere: peccas:
Et quid tam paruū est? sed nullo farre litabis:

Juuenal.

Jn maliuolā aiam nō itrabit sapientia.

Hęreat stultis:vt sepe dixim⁹ ignorātib⁹ ⁊ vitiosis. Et ponit similitudinē i saltationib⁹ dicēs. nihilo magis stult⁹ poterit scd'z rectā rōnē qcq̄ quātūuis minimū agere:q̄ȝ rustic⁹ saltās ter mouere pedes ad modulationē canētis siue cytharā pulsantis. Dicit igit. Cū sis fossor.i.rustic⁹ agros exercēs. Cętera .i.p reliqua omnia. Nō mouearé.i. nō saltabis et membra mouebis. Hor. ij. ser. quis mem bra mouere molli⁹. Ad tris tm̄ nūeros:q2 saltatio queadmodū ⁊ musica nūeris ɔstat. Batylli satyri.i.saltatoris.nā satyri saltātes i theatro iducebāt. Verg. in buco.saltātes satyros imitabit alphesibe⁹.fuit aūt bathyll⁹ illa tēpestate saltator egregi⁹.de quo Juue.chyronomō ledam molli saltāte bathyllo. Liber ego: v̓ba sūt illi⁹ q̄ vitijs iuolut⁹ est.ɔtra quē poeta dicit eū nō esse liberū.qn̄qdē sit subditus multis q̄ illū quasi dn̄i qdā impiosi distrahūt. An ignoras?.i. nō putas esse aliū dn̄m. Nisi quē vidicta:v̓ga ptoris:de q̄ supra dixim⁹. Relaxat.i.soluit hoc est a quo dn̄o p vidictā ptoris es solut⁹. J puer:multo intollerabiliorē esse animi q̄ȝ corporis seruitutē exēplis ostēdit quorū pmū est.dicit qspiā dn̄s seruo suo. O pueri.i.vade. Et defer strigiles:ferramēta qb⁹ lauātes i balneis distrigebāt. Mar.i dist.cui⁹index est strigilis. Pgam⁹ has misit:curuo distringere ferro:nō tā sepe teret lintea fullo tibi/i balnea crispini/ciuis cuiusdā romani/si increpuit.i.si dn̄s cū crepitu itonuit/o nugator .i.o serue nequ ⁊ inutilis.cessas.i.imoraris. vn̄ serui cessatores vitiosi habēt. Seruitiū acre.i.dura seruit⁹. Nihil ipellit te).i.nō mouet ac perturbat te : q̄si dicat necesse est moueat te. Necqcquā.i. nulla res. Jntrat extrinsec⁹ idest ab extra.hoc est a domino minitante.

Hæreat vt stultis breuis vt semuncia recti.
Hec miscere nephas:nec cū sis cætera fossor:
Tris tātū ad nūeros satyri moueare bathylli.
Liber ego.vn̄ datū h̄ sumis tot subdite reb⁹?
An dn̄m ignoras:nisi quē vindicta relaxat?
I puer:& strigiles Crispini ad balnea defer.
Si increpuit:cessas nugator:seruicium acre.
Te nihil ipellit?nec quicquā extrinsec⁹ intrat

Horatius

Vergili⁹.

Juuenal.

Martial.

Qđ agitet neruos:hoc est vires tuas interiores labefactet.ac si dicat necesse est aliqđ tale penetret in animũ tuũ. potest et enũciatiue legi.sed forti⁹ argumẽtũ: si interrogatiue legatur. Ideo subdit. Sed si int⁹).ꝛ. ꝑ idest. In iecore: scꝫ tuo.vbi sedes oĩm cupiditatũ/ęgro/idest vitioso.ꝛ ꝑturbationibus animi infecto.

Nascuntur dñi:idest vitia quę tibi dñantur et imperant. Qui.i.quõ. Eris ipunitior.i.euadis minus

Qđ neruos agitet? Sed si int⁹ & ĩ iecore ęgro
Nascuntur domini:qui tu impunitior exis:
Atqꝫ hic quem ad strigiles scutica & metus
egit herilis?
Mane piger stertis.surge inquit auaricia.eia
Surge.negas:ĩstat.surge inqt.nõ queo surge.
En qđ agã?rogitas? en saperdas aduehe põto

punitus? Atqꝫ hic.i.quã hic atqꝫ. enim pro q̃ sepe accipitur. Horatius. Quẽ scutica.i.flagellũ: quãquã scutica leui⁹ est flagello. Horati⁹.j.sermo.Nec scutica dignũ horribili sectare flagello. Et metus herilis.i.heri ac dñi sui.actiue hoc est quo dñs a seruo timetur.Egit ad strigiles.i.impulit ad strigiles ĩ balnea deferendas.Mane piger:alterũ exemplũ quo demonstrat quã acerbi ꝛ importuni sunt dñi interiores:ꝛ ꝑmo quo pacto auaricia ꝛ luxuria distrahãt atqꝫ in partes diuersas rapiãt incontinentiũ animos.Tu piger.i.si tu ociosus et securus.Stertis mane.i.in multã diẽ dormis.Auaricia quasi dña quędã imperiosa.Inquit surge.eia surge : nã eia exhortãtis simul ꝛ instantis est. Negas.i.si negas te velle surgere. Instat : scilicet auaricia:et inquit idẽtidẽ surge. Et si dicis. Nõ queo:subaudi surgere.auaricia quarto repetit instãdo surge. En qđ agã? dicit ille somno languid⁹ nihil opus esse illi surgere:cũ nihil habeat qđ agat. ad quẽ auaricia qđ agas inqt rogitas? En aduehe põto.i.ecce vel eia nauib⁹ ex põto regiõe asiatica porta. Saꝑdas: pisces pessimos inqt fest⁹ quãquã a sapore dici videant. Iuli⁹ pollux in gñe thymnoꝝ ponit saperdas. Iuli⁹ pollux. Castoreũ:testiculos fibri pontici. Vergi.j.georgi.virosaqꝫ põtus castorea.ꝛ Iuuenal.imitat⁹ castora q̃ se eunuchũ ipse fa- Vergili⁹.

tit:cuplés euadere dãnũ testiculi. Stuppas:linũ vel canabẽ. Hebenũ lignũ cuius materia nigra est:hispane dicit abenũ. Verg. vbi supra. India nigrũ fert hebenũ. Thus:ex sabea regióe arabie:vt Verg. ibidẽ molles sua thura sabei. Coa lubrica: vina ex coo insula q̃ vim habẽt laxandi vẽtrẽ. nã vt Horati⁹ inqt:si dura morabit alu⁹ vino coa vtendu3 est. Et pum⁹ita vt null⁹ alius ꝑueniat te. Tolle pip recens.i. recẽter aduectũ. E camelo sitiẽte: qm̃ piper ex india ꝑ deserta etiã nũc camelis aduehitur:q̃ vt ait Pli. quatriduo sitim ꝑferũt. Verte aliqd.i. merces nostrates ꝑegrinis mercibus ꝑmuta: Jura:subaudi falso.qd̃ mercatoꝝ est ꝓpriũ. Sed iuppiter audiet: subaudi me peierantẽ dicit piger ad quem auaricia. Heu o vare.i. stulte ⁊ a via recta distorte. Nã id significat varus vt sepe dixim⁹. Si tendis.i. perseueras. Viuere cũ ioue.i. scd̃m ꝑcepta religiõis q̃ nos iurare vetãt. Perages.i. viues. Content⁹ terebrare salinũ. Vasculũ salis per qd̃ victũ tenuẽ intelligim⁹.vt supra purũ et sine labe salinũ. digitũ terebrare dicit.q2 cũ paruin salis est in fundo salini: digito illud cõtrahim⁹ et videmur salinũ quasi terebra perforare. Jam puer is:ꝑsuasus ab auaricia q̃d agat ostendit: quoniã spreta luxuria nauigat. Jã puer is.i. seruus vadis qm̃ auaricie obtẽperas. Nã puer aliqñ etatẽ aliqñ cõditionẽ significat. Et succinct⁹.i. expedit⁹. Aptas ocy⁹.i. cito paras. Pellẽ: vestẽ nauticã ex pellib⁹ factã: siue stragulũ pelliceũ. Et oenophorũ: vas vinariũ. Ad nauẽ: subaudi perferendã. Nihil obstat:idest nihil impedit te. Quin rapias egeũ:sc3 mare cycladib⁹ sparsum:vt dicit Vergi. Trabe vasta:idest naue que trabib⁹cõstat. Nisi luxuria solers/idest diligẽs ad perquirẽda ea q̃ voluptuosa sunt.

> Castoreũ.stuppas.hebenũ.thus.lubrica coa.
> Tolle recens primus piper e sitiente camelo.
> Verte aliquid.iura.sed iuppiter audiet. heu
> Vare regustatum digito terebrare salinum
> Contentus perages:si viuere cum ioue tẽdis.
> Iã puer is pellẽ succinct⁹:& oenophorũ aptas
> Ocyus ad nauẽ. nihil obstat quin trabe vasta

Vergili⁹. Horatius Plinius. Vergili⁹.

Ante.i.priusq; incipias nauigare. Moneat te seductū.i.seorsum et a cōspectu vulgi separatū.sed cur seductū:q2 vcz aliqd dictur⁹ est quod illū pudeat corā alijs audire. O insane quo deinde ruis:.i.pcipitāter 2 icōsiderate tēdis. Quid tibi vis:.i. qd qris tibi. Mascula bilis.i.fortis 2 valida insania: nā vt dixim⁹ bilis insanię sedes est. Intumuit.i. icreuit Sub pectore calido.i.qd te icitat ad nauigādū feruore quo

Aegęum rapias:nisi solers luxuria ante
Seductū moneat.quo deinde īsane ruis:quo:
Quid tibi vis:calido sub pectore mascla bilis
Intumit:quā nō extinxerit vrna cicutæ.
Tun mare transilias:tibi torta canabe fulto
Cœna sit in trāstro:veientanumq; rubellum
Exhalet vapida læsum pice sessilis obba.

quodā.ac si dicat:scias te insanię morbo laborare.q multa cicuta vix poterit purgari Ideo dicit Quā:scz bilē. Urna cicutę:cui⁹vis tātę frigiditatis est vt extinguat.s3 tu⁹ calor maior est. Tū mare:luxuria volēs i sentētiā suā icōtinētē trahere:primo deterret illū a labore: deinde hortaf ad voluptatē dicēs: Tun:p tu ne. Trāsilias mare.i.nauiges 2 traijcias:vbi tot tātaq; picula subitur⁹ es. Et cena sit tibi.i. vbi cenatur⁹ es. In trāstro:trabe illa trāsuersa cui inituf remiges cū ictu remorū impellunt nauē:qua cū cœnāt vtūtur pro mēsa. Fulto torta canabe.i.sustētato fune ex materia canabina. tota em̄ nauis atq; ex cōsequenti transtrū funib⁹ ancorarijs sustētaf. Et obba sessilis:vas cui⁹ fund⁹est latior dicta sessilis a sedēdo.sicut lactuca sessilis a Verg.in pape.dicif. q folia sup terrę faciem expādit. Exhallet tibi.i.effundat. Rubellū veiētanū.i.vinū ex vuis rubellanis q abundāt veiis oppido nō lōge ab vrbe roma. Marf. Sed veientani bibif fex crassa rubelli. Columela lib.iiij.veientana inquit vua non ita rubet vt aminea/a quo collore rubellanę nūcupanf: eędēq; fecenię q pl⁹ q̄ cęterę fecis habeāt. Lęsū pice.i.vitiatū 2 corruptū: q2 oia ɔdimēta vinū naturale corrūpūt. Pice vapida.i. isipida et q vini saporē facit euanescere:qd maxime vt inqt Pli.pix ex hispania facit

Sessil' vas

Martial.

Columella.

Plinius.

Quid petis?) tãtis te laboribus exponẽs. Ut nũmi peragãt) .i. impleãt. Deũces auidos) .i. vndecim partes ex summa ꝗque stri quos tu habes et cupis. Sudore) .i. tuo imodico labore nauigando. Quos) .i. nũmos. Nutrieras) .i. auxeras. Hic rome siue i patria. Quincũce modesto) .i. mediocri aut honesto lucro. me- lius fuit quincũcẽ rome lucrari sine labore: ꝙ deũcẽ: hoc est duplũ et co ãplius na uigationis labore. Indulge ge- nio) ad voluptatẽ luxuria hortat dicẽs. Da operã genio) .i. vo luptati. Est aũt genius deus gñationis vel potius vt Martianus capella iqt. ꝙ cũ primũ qs genitus fuerit: mox eidẽ copulatur. placatur aũt floribus: vt essemus memores breuitatis vite: ꝙ per flores significatur hinc dare operã genio dicimus .i. volupta- ti: qz vt ait Martial. Ipse iubet mortis nos meminisse deus. Carpamus dulcia) idest arripiamus voluptates. Nostrum est quod viuimus). Martia. et solũ hoc ducas quod fuit esse tuũ. vnde seqtur. Cinis et manes) in ꝗ homo post mortẽ resoluit. (et fabula) .i. ea ꝗ poete de mortuorum laruis fingunt. Horat. i. car. Iam te nox pmet fabuleqz manes. Horat. viue memor ꝙ sis eui breuis. Fugit hora) .i. tẽpus cito labitur. Qd loquor) dicit luxuria. Inde est) .i. ex fuga tẽporis. Horat. dũ loqmur fugit inuida etas. En qd agis?) vba sunt poete instantis ei ꝗ in deliberatione positus est: sequat ne auariciã an luxuriã. q. d. difficilis est deliberatio. Sequeris hũc dñm) .i. auariciã. An hũc) .i. luxuriã. Nã scinderis) .i. distraheris. In diuersum) .i. in partes diuersas et cõtrarias. Duplici hamo) quasi piscis: ꝗ a duobus piscatoribus hamo distraheret. Nã oportet) .i. necesse est. Ut tu alternus subeas) .i. alternatim et vicissim dñis succedas.

Quid petis? vt nũmi qs hic qncũce modesto
Nutrieras: peragant auidos sudore deunces?
Indulge genio. carpamus dulcia. nostrũ est
Quod viuimus. cinis. & manes. & fabula fies.
Viue memor lœti. fugit ora. qd loqr: ide est.
En qd agis: duplici i diuersu scinderis hamo.
Hunccine an hunc sequeris? subeas alternus oportet.

Martianus capella.

Martial.

Horatius.

Horatius.

Ancipiti obseqo.i.dubio seruitio.qm̄ alterutri seruiēdū est cū simul ābob⁹ seruire nō possis : (et altern⁹ oberres dn̄os). i. alternatim sequaris dn̄os:illisq; obedias.(ne tu cū semel sensus est nō sufficit a vitijs cōtinuisse se: cū vna dies non faciat hoiem felicē aut miserū. Nec tu dicas ego rupi iam vincula) .i. expediui me a seruitio voluptatis aut auaricię. Cū semel obstiteris).i. cū semel restiteris sl pturbatiōibus. Et negaris

Ancipiti obsequio.dn̄os alternus oberres.
Nec tu cū obstiteris semel instantiq; negaris
Parere imperio:rupi iam vincula dicas:
Nam luctata canis no dū arripit: ast tamē illi
Cū fugit a collo trahitur pars longa catenę.
Daue cito hoc credas iubeo.finire dolores
Pręteritos meditor:crudū chęrestrat⁹ vnguē
Abrodens ait hęc.an siccis dedecus obstem

parere).i.obedire.Imperio.illi⁹ vitijs dn̄antis tibi. ꝛ instanti).i istāter tibi imperāti. Nā hoc facere nō est vēdicare se i libertatē quēadmodū nec canis cū rupit catenā qua tenebat: sꝫ partē catenę trahit post se qua possit apprehendi atq; iterū vinciri. Ideo dicit. Nā canis luctata).i. repugnās ꝛ rebellās. Arripit nōdū).i.frāgit ꝛ tollit secū partē catenę:qua erat ligata. Ast tn̄ cū fugit:lōga pars catenę:qua erat vincta) subaudi pēdens a collo. Trahit illi).i.ab illa cane. Daue cito hoc credas(aliud exēplū qd̄ amātes serui sunt: ex aliquo poeta comico sumptū : q̇ inducit chęrestratū quēdā adolescētē chrysidis meretricis amatorē de amica relinquēda cogitātē : qd̄ tn̄ p incōstātiā nō pficit. Daue)seruū suū aut pr̄is chęrestrat⁹ alloquit:quēadmodū apd̄ Terētiū i eunucho.phedria parmenonē.ꝛ est simile vel poti⁹ idē argumētū vtrobiq;. Credas cito hoc)qd̄ tibi nūc dictur⁹ sum. Meditor finire dolores pteritos).i.amores vnde pl⁹ doloris q̄ȝ voluptatis pcipiebā. ꝛ cuius hęc sint v̄ba subdit. Chęrestrat⁹ persona comica amātis chrysidē. Abrodēs vnguē crudū).i.viuū qd̄ faciūt meditabundi.sic supra.nec demorsos sapit vngues.ꝛ Hor.j.ser. Sepe caput scaberet viuos ꝛ roderet vngues. An ego dedec⁹.i.oppro

Horatius

Cognatis: an rem patriam rumore sinistro
Limē ad obscœnū frangā: dū chrysidis vdas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
Euge puer. sapias: dijs depellentibus agnā
Percute. sed censen plorabit daue relicta?
Nugaris. solea puer obiurgabere rubra
Ne trepidare velis: atq; arctos rodere casses
Nūc fer9 & violēs, at si vocet: haud mora dicas

brū ⁊ īfamia familię nrę. Obstē cognatis. i. nō obediā ꝓpinqs ⁊ amicis monētib9 vt hāc meretricē reliquā? Siccis. i. ieiunijs et sobrijs: cū ego sim ebri9 amore meretricis. Hor. j. epist. Forū putealq; libonis mādabo siccis. An frāgā rē patriā. i. dilapidē patrimoniū? Hor. ij. ser. Postquā ois res mea ianū ad mediū fracta ē. Ad limē obscoenū. i. turpe hoc ē meretricis. Dū ego ebri9 cōtra id qđ dixit cognatis siccis. Cāto cū face extincta) quā ꝑferebat ꝑ noctē vię ducē: s; iā ꝯsumptā lōga mora. Ante fores vdas. i. humidas vnguētis: sc; q̄ illic fuderat. vel poti9 lachrymis. Chrysidis) meretricis quā amabat. Rumore sinistro. i. vñ seqͥ ⁊ emanat ꝑ ppłm īfamia. Euge puer) ꝟba sūt daui gratulātis dño volēti se i libertatē asserere. Sapias) subaudi. hoc est si vis sapiēter facere. Percute agnā. i. sacrifica. Dijs depellētib9) subaudi morbū ⁊ īsaniā: qb9 tu nūc laboras. S; cēsē) ꝟba sūt rurs9 cherestrati ad dauū. S; o daue cēsen) ꝓ cēses ne? Relicta) sc; chrysis a me. Plorabit. i. dolebit: qđ illā reliqri. ad qđ hu9 rñdet. Nugaris. i. nugas agis ⁊ deliras. Nā nugari ē nihil agere. O puer: hic nomē ē ętatis aut qđ ꝯuitute meretricis tenet. Obiurgabere. i. castigaberis ab illa: cū senserit te sic amore sui victū. Solea rubra) qđ solēt facere dñę sequētes i ācillas. Ju. ⁊ solea pulsare nates qđ ꝯsipis idē ē. Juuenal.
Et tu nūc fer9 ⁊ violēs. i. tāq; fera violēta: q̄ icidit i retia. (ne velis trepidare. i. cū sis vict9 sicut supra đ cane dicebat: noli reluctari. (⁊ rodere casses arctos. i. retia te arte retinētia. At si vocet tā qđ seqͥ ad ꝟbū ex Eunu. Terē. sūptū ē. quē locū elegātissime. Hor. q; ex carmie iābico i heroico ꝯuertit. At si vocet) sc; Horatius.
chrysis vel poti9 bacchis terē. Haud mora dicas. i. statī dices.

Quidnā igit̃ faciā: v̄ba sunt deliberantis: atq̃ ei⁹ q̄ nescit: q̄d potissimū sequat̃. Nec nūc accedā) hanc partē videtur eligere: sed nō perstat per incōtinētiā. Cū accersor).i. vocor ab illa. Et vltro supplicet).i. nō rogata a me supplicet mihi: nam id significat vltro. Si totus) verba sunt daui vel potius poetę dicētis. Si totus & integer).i. nulla tui parte apud amicā relicta. Exieris illic).i. ex domo amicę.

Quidnā igit̃ faciā? nec nūc cū accersor & vltro
Supplicet accedā? si tot⁹ & īteger illinc
Exieris: nūc nūc: hic hic: quē q̄rimus hic est:
Non in festuca lictor quem iactat ineptus.
Ius ne habet ille sui palpo: quē inducit hiantē
Cretata ambitio? vigila: & cicer ingere large

Nūc nūc) subaudi es vere liber. Hic hic) subaudi est ille vere liber. Quē q̄rim⁹).i. de quo disputam⁹. Nō i festuca).i. nō i ea libertate quā p̄tor dn̄i rogatu seruo dedit. Nā queadmodum ait Plutarch⁹ in libello de ijs q̄ sero puniūt̃ a deo: mos fuit apd̄ Rom̄. vbi quēpiā seruū manumitterēt: vt ei⁹ corpi tenuē festucā inijcerēt. vn̄ illd̄ apd̄ Plautū. In milite q̄d ea igenua an festuca facta? Dicit igit̃. Nō i festuca quā lictor inept⁹).i. p̄toris minister nō apt⁹ dare libertatē Jactat i seruū nā vt p̄tor vindicta seruū tāgēs illū liberū faciebat: sic lictori q̄ p̄torē isignib⁹ p̄cedebat festucā in illū iactabat ex more Romano: vt dicit Plutar. Jus habet ille sui) eos qui honores captāt: atq̃ ambitiōe tenēt̃ eadē rōne nō esse liberos oñdit dicēs. Jlle palpo).i. āhitiosus quē necesse est adulari illis. quoꝝ suffragia captat: Palpones eni adulatores dicūt̃. & palpās adulatio apd̄ Hiero. i ep̄la luminari sacraꝝ l̄raꝝ dicit̃. Quē ābitio).i. cupiditas honoꝝ. Cretata).i. cādida q̄m cōpetitores honoris alicui⁹ cādidati idest toga cādida induti circuibāt trib⁹: rogabantq̃: vt in comitijs magistratibusq̃ deligēdis sui rōnē haberent. Plini⁹. lib. vij. scipio nasica i toga cādidabis repulsa notat⁹ a pp̄lo. Vigila) v̄ba sunt ambitiosi seip̄m exhortantis ad captādū vulgi suffragia. Cicer igere large).i. largiter i vulg⁹ sparge cicer, lupinos. fabas. & hmōi similia q̄ sparguntur rapienda.

Plutar.
Plaut⁹.
Plutar.
Plini⁹.

Rixāti pplo) in raptu missiliū attēto qđ ppterea tibi faciēdū est. (vt senes apci). i. locis apcis pter ętatis frigiditatē gaudētes. Nā aprica dicūt loca soli exposita & apta. Possint meminisse). i. vt q nūc sunt iuuenes. Olim) senes recolant. Nra floralia). i. ludos in honorē florę deę a nobis celebratos. qđ erat sacrū populare. i. aptādo populi fauori aptū. Martial. Et populare sacrū bis milia dena tulisset. flora

Rixanti populo: nostra vt floralia possint
Aprici meminisse senes: quid pulchri9? at cū
Herodis venere dies: vnctaq; fenestra
Dispositæ pinguē nebulā vomuere lucernæ
Portantes violas: rubrūq; amplexa catinum
Cauda natat thymni: tumet alba fidelia vino:
Labra moues tacit9: recutitaq; sabbata palles

sūt dea florū erat. Quid pulchri(9?). i. honesti9 et meli9 subaudi quā hęc ad cōciliādū ppli amorē facere sꝫ ironia est. quasi dicat nil miseri9: neq; magis seruile. At cū herodis) eos notat: q supstitiōib9 tenenť: qppe q nullo modo possunt esse liberi: cū timore afficianť sine quo supstitio sꝫ & religio stare nō potest. Herodis dies). i. sabbata iudęoꝝ quoꝝ fuit rex herodes ascalonita antipatri ex cypride fili9 q pm9 hui9 nois i iudęa regnauit. Et lucernę) portātes violas. i. q violis ornabāť. Dispositę in fenestra vncta) enneamyxon dicit. i. lucernā nouem lychnoꝝ quā iudęi in fenestrella sub lumina pma diei pcedētis sabbatū in ipo limine dom9 ponebant. quā fenestrā ideo vnctā dicit pter oleū qđ ex lucernis exundabat. Vomuere pinguē nebulā). i. vaporē pinguē & crassum. hoc est fumū. Et cauda thymni) thymn9 iudęoꝝ cib9 etiā tēpestate nr̄a peculiaris. cui9 cauda qꝛ pingui caret isipidior est. Natat) subaudi in iure cōditaneo. Iuue. & eodē iure natātes mergere ficedulas. Amplexa rubrū catinū). i. implēs catinū hoc est patellam rubrā. i. vilē & ex rubrica fictā. Martial. Cōcolor in nr̄a gāmare lāce rubes. Fidelia alba). i. ex argilla cretacea facta. Tumet vino ad naturā aceti retulit: qđ i potu sumptū tumefacit. Iuue. cui9 aceto cui9 cōchę tumes. Eo inquā die. Tu tacit9 mo-

Herodes ascalōita.
Iuuenal.
Martial.
Iuuenal.

Cicero. ues labra.i.concipis pces iudaicas. Cicero.j.de diuinatione. Hoies cū taciti vouēt aliquid aut optāt haud dubitāt qn dij illud audiāt. Et palles.i.times hoc est venereris. Nā religio timori cōiūcta est. Sabbata recutita.i. iudeorum festa q recutiti

Martial. et circuncisi sunt: et quorum pcipue cutis abscissa est. Martialis. Nec recutitorum fugis inguina iudeorum. Cū nigri lemures: alias superstitiones numerat. quas timētes non posse esse liberos significat dicēs. Tū

Tum nigri lemures: ouoque pericula rupto:
Tum grandes galli: & cū sistro lusca sacerdos
Incussere deos inflantes corpora: si non
Prædictum ter mane caput gustaueris ali.
Dixeris hæc inter varicosos centuriones:

Apuleius idest pterea. Lemures nigri.i.vmbre mortuorum. Apuleius de deo socratis. anim⁹ human⁹ exut⁹ et liber stipēdijs vite corpore suo abiuratis vetere latina lingua hūc inuenio lemurē dictitatū. dicti lemures a remo Romuli fratre gemello. r.i. l. litterā cōmutata: vt inqt Ouid. in fastis. Et pericula: subaudi instātia. Rupto ouo.i. q picula ex oui lustralis crepitu intellecta sunt: sed qd diuinationis genus illud sit non legi: nisi qd Iuue. in lustrationib⁹ ouorum meminit dicēs. nisi secētū lustrauerit ouis. Tū galli grādes: idest pretera sacerdotes matris

Iuuenal. deorum. Iuue. de sacerdote cybeles. ingēs semiuir. Et sacerdos lusca: scz isidis. Cū sistro: crepitaculo qd isis in manu habebat. oia em̄ hec scz vmbre mortuorum apparētes et oua rupta et galli sacerdotes matris deorum et foemina sacerdos isidis. Incussere deos.i. timorē deorum tibi ingesserunt. Inflātes corpa.i.

Iuuenal. inflaturos. Si nō gustaueris ter mane: numerum et tps dicit. Iuuenalis. ter matutino tyberi mergere. Caput ali: p alij cuius caput est in spicos digestum. predictū: idest quod predixerūt. Dixeris: cum ea q de vera libertate dixim⁹ sint quā verissima: irridētur tamen ab indoctis quales sunt viri militares. Si dixeris hec inqt: inter cēturiōes milites. scilicet aut ipsorum duces. Varicosos: idest laboriosos. et qui ex laboribus in mo

Iuuenal. dicis varices cōtraxerunt. Iuuenalis. varicosus fiet aruspex.

Continuo: idest statim. Vulphernius ingens: nomen fictũ a poeta: quẽ ingentem dicit: quasi viribus corporis tantũ & nõ animi pr[ae]stet. ridet crassum. i. crasse: hoc est stolide. Et licet. i. [ae]stimat. Centũ gr[ae]cos: subaudi philosophos. Curto centusse. i. centũ assib⁹ adhuc nõ integris s[ed] intertrimẽto diminutis id ẽm signi ficat curtũ: et declinat hic cẽtussis.

Continuo crassum ridet vulphernius ingẽs:
Et centum græcos curto centusse licetur.

Satyra sexta.

Vltima ob heredis curã castigat auaros.

ADmouit iam bruma foco te basse sa bino.
Iam ne lyra & tetrico vluunt tibi pecti ne chordę?

AD Amo admouit iam bruma ad Saleium bassum poetã: vel potius cesum cui⁹ Quintilian⁹ lib. x. meminit: quẽ Horatio i carmi ne lyrico secundũ facit hic cum ab vrbe secessisset in sabinos: et Persius in liguriã: quid ille agat dubitans interrogabat: deinde in illos inuehitur: qui suum ingenium defraudant/ vt heredibus multa relinquãt. Dicit igitur. O basse bruma/ idest tempus circa solstitium hyemale nunquid. Admouit te: idest applicauit. Foco sabino: quo te contulisti. Iam ne lyra et chordę: instrumenta quibus modulantur carmina. i. nũ quid scribis carmina lyrica: Viuunt tibi. i. personant. Pectine tetrico. i. plectro graui et seuero: q[uia] in lyricis carminibus etiã res graues describũtur. Basse: inquã. Mire opifex inten disse. i. ad intẽdẽdũ/ numeris. i. chordis arte musica tẽperatis ad certas cõsonãtias q̃ numeris constant. Primordia veterũ vocũ. i. carmina quor[um] vsus antiquissim⁹ est atq[ue] musicę cõiũ ct⁹: nã p̃mi carminũ scriptores musici iidẽq[ue] theologi fuerũt: vt Orphe⁹. Lin⁹. Muse⁹. Amphiõ. Et mire opifex intẽdisse. Marẽ strepitũ. i. fortẽ & nõ effoeminatũ sonũ: hoc ẽ quo res fortiũ viror[um] describũt: scḋ[icet] illḋ Hor. i poetria: musa dedit fidib⁹ diuos puerosq[ue] deor[um] & pugilẽ victorẽ: & equũ certamine p̃mũ Fidis latine: q[uia] bassus poeta lyric⁹ fuit latin⁹. Mox: deinde.

Quintilia.
Horatius.
Scriptores musici & theologi
Orpheus
Linus.
Museus.
Amphiõ.
Horatius
Bassus.

Mire opifex agitare.i.ad agitādū. Jocos iuuenes.i. iuuenū: Horatius puta amores ⁊ côuiuia qđ etiā ad carmē lyricū ptinet: vñ Horati⁹. ⁊ Juuenū curas ⁊ libera vina referre. Et mire opifex lu Vergili⁹. sisse.i.ad ludēdū hoc est scribēdū. Verg. in buco. Ludere que vellē calamo pmisit agresti. Egregios senes.i. sentētias graues quales sunt aut esse debêt senū. Pollice honesto .i. stilo graui: et q̃ res honeste describūt: pollice autē dixit quia eo

Mire opifex numeris veterū primordia vocū
Atq; marem strepitū fidis intendisse latine:
Mox iuuenes agitare iocos: & pollice hōesto
Egregios lusisse senes. Mihi nunc lygus ora
Intepet: hibernatq; meū mare: qua lat⁹ ingēs
Dant scopuli: & multa littus se valle receptat.
Lunai portum est operæ cognoscere ciues.
Cor iubet hoc enni: postq̃ destertuit esse

chorde tāgunt in lyra. Mihi nūc) vbi tu sis ⁊ q̃d agas dubito: ⁊ scire cupio: de me autē scias velim q. Ora lygus.i. littus maris lygustici. Intepet mihi.i ad vsus meos est tepida ⁊ tēperata: nā ora lygurie cū ad meridiē vergat: p hyemis tēp⁹ tēperata est. Et meū mare hibernat. i. dū p hyemē tēpestatib⁹ deseuit: sz cur mare lygusticū suū appellat: cū Hieronym⁹ in Hierony. eusebiū dicat Persiū poetā fuisse volaterranū ex ethruria: ergo aut suū appellat: hoc tpe quo est lune: aut Hieronymus nesciuit Persio patriā reddere. Sed in qua parte ore ligustice sit ostēdit dicēs. Qua scopuli dāt ingens lat⁹.i. ea parte qua inter scopulos siue pmōtoria intercipit sinuosum littus qđ est italie lat⁹ ad meridiē: qđ magis exponit dicēs. Et litt⁹ receptat se.i.i recessū colligit se. Multa valle.i. magna ⁊ lōga: et qđ ipsum est portū efficere. Portū aūt lune vbi poeta erat: enniano carmine cōmēdat dicēs. O ciues opere: subaudi p̄ciū: hoc est vtile ⁊ iucūdū est: nā id significat opepciū. Cognoscere.i. videre. Portū lunai.i. lune q̃ est vrbs / est ⁊ nō lōge ab ea port⁹ eiusdē nois. Cor.i. sapiētia. Mar. Ne cor habes papile nec geniū. Enni: p ennij poete: cui⁹ hoc est carmē. Jubet hoc: scz cognoscere portum lune. Postq̃ destertuit.i. stertere

desijt: a somno exercitat⁹ est in quo visus sibi est aiam suã es se quę fuit homeri vt supra diximus in loco illo: nec in bicipiti somniasse parnasso memini. Męonides qnt⁹).i.qnt⁹ ab homero filio męonis aut xpo aut opinato. Et pauone pythagoreo).i.scd̃m palingenesiã pythagorę q̃ dicebat aias ex corporib⁹ in alia corpora migrare: et sic ex pauone aia illa decedẽs p corpus homeri venit ad ennij corp⁹

Męonides quint⁹ pauone ex pythagoręo.
Hic ego securus vulgi: & quid p̃paret auster
Infœlix pecori: securus & angulus ille
Vicini nostro quia pinguior: & si adeo oẽs
Ditescant orti peioribus: vsq̧ recusem
Curu⁹ ob id minui senio: aut cœnare sine vn= (cto:

Hic ego) sc̨ lunę vel in illi⁹ portu. Secur⁹ vulgi.i.q̃d vulg⁹ de me opinet: ⁊ incipit ad satyrę materiã accedere. Et secur⁹ quid auster) vẽt⁹ a meridie spirãs a gręcis appellat̃ notus. Infœlix pecori.i.noxius Verg.q̃d potui infœlix. Quid p̃paret.i.minet̃: q: gignit morbos. Verg. arborib⁹ satisq̧ not⁹ pecoriq̧ sinister. Et secur⁹: q: angul⁹ ille vicini: q̃ agrũ nr̃m cõtingit. Pinguior) subaudi est nr̃o hi nãq̧ sunt īuidię mores. Ouid. fertilior seges alieno semp in agro est. Et si adeo oẽs) sensus est: nõ idcirco torq̃bor si videro alios deterioris conditiõis hoies ditari. Et si orti peiorib⁹. i. ab īferioris cõditionis maiorib⁹ p̄creati. Ditescãt adeo).i.lõge ditiores me sint. Recusem).i.negabo ⁊ detestabor. Vsq̧).i.nimiũ ⁊ semp ⁊ vbiq̧. Ob id).i.p̄pter eã causam. Curu⁹) laborib⁹ īcuruat⁹. Minui senio).i. defraudari in ętate senili cruciãdo me. Aut recusem cœnare sine vncto).i.cibo aliquo adipato ⁊ pingui. Et recusem tetigisse signũ naso) qđ faciũt auari q̃ lagenã vini anulo signãt ne famulis aut seruis vinũ ītercipiat̃. Mar. nũc signat me⁹ anul⁹ lagenã. Hui⁹ cõsuetudinis etiã Cicero fili⁹ i quadã ep̃la ad tyronẽ meminit: sicut olim inq̃t matrẽ nr̃am facere memini: quę lagenas etiã inanes obsignabat: sic Persij enarrator īcognit⁹ sicut ego sentio: nã qđ q̃dã de signo qđ est fundo lagenę delirãt: nõ placet: cũ neq̧ tãgi naso sed neq̧ vi

Vergili⁹.
Vergili⁹.
Ouidius.
Martial.
Cicero.

deri facile posset nisi forte putabāt lagenā esse paterā siue po
Horatius. toriū vas: quid qd Hora. cui⁹ metaphrastes atq; imitator est hic nr̄: eūdē sensum expssit li. epi. ij. dicēs. ⁊ signo leso nō insanire lagenę. Sʒ video qd illos decepit: tetigisse videlicet naso: nā si vt exploraret aut lagenę signum esset lęsum auar⁹ id faciebat: vt naso tangeret: multominus videret: cū visibile visui admotū nisi i certa distātia videri nō possit.

Et signum in vapida naso tetigisse lagena.
Discrepet his ali⁹: geminos horoscope varo
Producis genio: solis natalibus est qui
Tingat hol⁹ siccū muria vafer i calice empta
Ipse sacrū irrorās patinę piper: hic bona dēte

Sʒ voluit significare poeta auarū sic intētū fuisse i explorādo signo an esset lęsum vt illō fere tāgeret
Martial. naso: sic Mar. de sellio: q de coena cogitās tristis ⁊ cogitabūdus atq; demisso capite icedebat: q pene terrā tāgit indecēs nasus. Itaq; id qd Mart. expssit pene apd Persiū subitelligēdū est. In lagena vapida. i. q plena erat vino vapido: hoc est cuanido: vt supra dixim⁹. Est ergo sensus huius clausulę qd poeta recusabit ⁊ renuet curu⁹ minui senio: ⁊ coenare sine vncto ⁊ tetigisse signū: qr hęc oia sunt auari. Discrepet his ali⁹). i. aliqs forte nolit sic viuere vt ego volo: sʒ id nihil est mirādū cū etiā nati sub eadē ꝯstellatiōe diuersa sequant studia: ideo dicit. O horoscope). i. o hora natalis: ex qua sumit mori significatio nascētib⁹. Tu pducis geminos). i. gñas ⁊ in lucē edis. Varo genio). i. varia ⁊ distorta natura: qd ostēdit exēplo quo taxat sordidos auarosq; hoies. Est) subaudi aliqs. Qui solis natalib⁹) q dies celebris ⁊ fest⁹ erat cuiq;. Callid⁹) astut⁹ et caut⁹ siue emēdo/siue dispēsādo. Tingat ol⁹ siccū). i. inūgat quasi pigui aliq ol⁹ qd erat sine pigui. Muria empta i calice) . i. q̄ emit vnciatī a salariolis cū debuisset hr̄e dolia ⁊ āphoras muria domi plēas. Est aūt muria sol tabid⁹ ad solē macerat⁹
Cato. mixtaȝ rex ꝯdimētū: quō fiat Cato Columela Pliniusq; mul
Colūela. tis pcipiūt. Ipse. i. nō p mediū dispēsatorē: nā ipi emphasim hʒ
Plinius. Irrorās) ifriās ⁊ spargēs i modū roris. Pip sacrū. i. qd q̄si rē

sacrā pce ministrat. Hor. j. ser. tāq3 pcere sacris cogeris. Pati- Horatius.
ne). i. i patinā diūs p actō ꝛ ppositiōe. vt Verg. j. en. inferretq3 Vergilius.
deos latio. i. i latiū. Hic puer. i. ali9 adolescēs. Magnanim9. i. Martial.
pdig9: q bona ꝯsumēdo videt magnanim9 cū sit reuera pusil-
lanimi: sic Mar. de aleatore. Nō mea magnanimo ꝯpugnat tessara ta-
lo Peragit bona) ꝯsū-

Grādia magnanim9 pagit puer: vtar ego vtar
Nec rhombos ideo libertis ponere lautus;
Nec tenuem sollers turdorum nosse saliuam.
Messe tenus propria viue: & granaria fas est
Emole: qd metuas? occa. en seges altera ī herba
Ast vocat officiū. trabe rupta brutia saxa (est

mit p̄imo niū. Dēte) gula: hoc est ganea Vtar) ego vtar. i. neq3
sequar illū auarū: neq3 hūc pdigū: s3 vtar reb9 meis: nā illoꝝ
vterq3 abutit diuitijs: poti9q3 vtit. Nec ideo) si vsus fuero: in-
cidā in illō vitiū vt sim. Laui9 ponere). i. ad ponēdū in mēsa
Rhōbos) pisces ex gñe planoꝝ: hispani vocant rodauallos.
Libertis) nō solū mihi sed et libertis: dicunt autē lauti qui
splēdide et opipare cœnāt. Nec solers) subaudi ero. i. diligēs
et igeniosus. Nosse. i. ad cognoscēdū Saliuā turdoꝝ). i. sapo-
res gulosos: qualis est turdoꝝ: q aues apud antiquiores ma-
gno in p̄cio habeant Mart. inter aues turd9 si qs me iudice
certet inter quadrupedes glia p̄ma lep9. Viue). q. d. oib9 vi- Martial.
uēdū est. Ten9 messe ppria). i. p q̄titate messiū: quas ex tuis
agris pcipis: ac si dicat scd̄m facultates p̄imonij. Et emole
Granaria). i. frumēta ex granarijs tuis. Et fas es). q. d. id non
facere nephas est. (qd metuas). i. nūqd times te fame pituꝝ?
Occa). i. frange: nā occare est glebas frāgere: hic ꝓ p grana
ex spicis excludere accipit: q antiq faciebāt: atq3 etiā nūc fit
apō astures ꝛ callaicos: quoties frumēto habēt op9: Hor. ij.
epi. villic9 orbi cū segetes occat tibi. En seges altera). i. anni Horati9.
isequtis. Est i herba. i. viridis. q. d. spes ē de futuri āni fertilitate
Qui. i. heroinis. S3 nimiū ppas ꝛ adhuc tua messis i herba ē
Ast vocat officiū) s3 q ꝛ vt ait Iuue. Multi sunt sibi diuites et Iuuenal.
pauges amicis: dicit nō satis esse ad nosipos vti liberalitate

nisi etiã hec vt⁹ ad amicos vsq₃ pueniat. Ast officiũ) qđ ꝓ prie est virt⁹ illa qua vtimur ad amicos. Iuue. Officiũ cras primo sole mihi peragẽdũ est in valle q̃rini que causa officij? quid q̃ris? nubit amic⁹: alias officium est operatio hois siue actio i quãtũ homo: vnde liber Ciceronis de officijs. Amic⁹ inops) pau per q₂ nau fragiũ fecit Trabe ru pta. i. naue fracta: quia nauis tra bib⁹ ɔstat. Prẽdit sa

Cicero.

Prẽdit amic⁹ inops: rẽq₃ omnẽ surdaq₃ vota
Condidit ionio: iacet ipse in littore: & vna
Ingentes de puppe dei. iamq₃ obuia mergis
Costa ratis laceræ. nunc & de cespite viuo
Frãge aliquid. largire inopi: ne pict⁹ oberret
Cærulea in tabula. Sed cœnã funeris hæres

xa brutia). i. tẽpestate eiectus ad brutios italie pplos maritimos manib⁹ prensat scopulos. Vergili⁹. Prẽsantẽ manib⁹ vncis capita aspera mõtis. Et cõdidit). i. obruit ꝛ pdidit. Ionio). i. in mari qđ est inter italiã et pelopõnesum. Rẽ oẽm). i. facultates. Et vota surda). i. non audita a dijs in tempestate. Ipse iacet in littore). i. ꝓstrat⁹ ꝛ deiect⁹. Et dij ingẽtes de puppe) i quoꝝ tutela nauis fuerat iacẽt: est quale illđ Ver. Iliũ i italiã portãs victosq₃ penates. Et iã costa ratis lacere). i. tabula naufragij q̃ est costa nauis siue lat⁹. Est obuia mergis) auibus marinis q̃ fragmẽtis incursant. Nũc). i. in tali necessitate amici. Frãge aliquid). i. partire cũ illo qñquidem amicoꝝ oia cõmunia esse debẽt. Et de cespite viuo). i. etiã de eo qđ est patrimonij fundamẽtũ: ne dũ vtẽsilia. Viuo) aũt dixit: q₂ cespes ex gleba herbaꝝ radicib⁹ cõpacta: sed intelligit debere dare amico aliq̃d etiã de substãtia p̃rimonij. Largire inopi) et cur debeat largiri ostẽdit dicẽs. Ne pict⁹ in tabella) hoc faciebãt naufragi vt emẽdicarent stypes. Hor. q̃d hoc si fractis enatat expes nauib⁹ ere dato q̃ pingit: ꝛ Iuue. ꝛ picta se tempestate tuet. Cerulea) ad colorẽ marꝭ ptinet q̃ cerule⁹ ẽ. Oberret) vaget ꝛ circũeat pplm. Sʒ cœnã) ꝓ herede rñderet auar⁹ ꝛ ei q̃ illũ hortat vt det aliq̃d amico inopi. Sʒ heres). s. me⁹ o auare. Irat⁹ qđ curtaueris rẽ). i. diminueris patrimonium.

Vergili⁹.

Vergili⁹.

Horatius
Iuuenal.

Negliget cœnā funeris).i.inferias q̄ dant mortuis: et cœnā viais in funere. Et heres dabit vrnę: in quā cineres & reliqę colligebant Ossa inodora.i.nullis odoribꝰ cōcinnata: heres inq̄. Paratꝰ nescire.i.dissimulare:quasi nō itelligat rē. Seu cinnama:odoramētū est pegrinū. Spirēt.i.odorē emittant et vaporem.

Negliget iratus: quod rem curtaueris: vrnæ
Ossa iodora dabit: seu spirēt cinnama surdū
Seu ceraso peccent casiæ nescire paratus.
Tu ne bona īcolumis minuas! Sed bestiꝰ vrget
Doctores graios: ita fit: postq̄ sape vrbi
Cū pipe & palmis venit nr̄m h̄ maris exps
Fœnisecę crasso vitiarunt vnguine pultes.

Surduȝ ꝓ surde. i. nil olcāt: vt sit trāslatio sūpta ex sensibili auris ad nares. Seu casię) arbusculę sunt odoratę. Peccēt ceraso.i.adulterentur gummi ex ceraso arbore:qd̄ p̄cipue in odoribꝰ faciūt seplasiarij. Tu ne bona: v̄ba heredis aut pro herede facientis cū auaro. Incolumis: quasi dicat si ꝓ salute tua faceres tollerabile esset: ſȝ facis ꝓ amico. Sed bestiꝰ vrget:supiora v̄ba poetę ptinebāt ad auaricię rep̄hēsionē cōmēdationēq̄ libertatis tū ad seipm tū etiā ad amicos: nūc qd̄ auarꝰ dicat ostēdit dicēs. Sȝ bestiꝰ nomē est auari:ſȝ a poeta fictū quasi bestialis hō:sic Hor. ventreſq̄ nepotū diceret vrēdos correptus bestius idē. Urget doctores graios. i. insectat̄ q̄ scȝ induxerint i vrbē philosophię p̄cepta exhortātia ad liberalitatē:cum priꝰromani illi veteres parsimoniā obseruauerint:dicit igit̄:bestiꝰ in ph̄os. Ita fit.i.sic viuit̄ vt vos ph̄i p̄cipitis scȝ laute & opipare. Fenisecę.i.romani prisci q̄ fœnū secabāt. Uarro de re rustica:falcibꝰ cōsectāda q̄ fenisecę p̄terierūt:& Columela fœnisecā messorē oportet iducere. Uitiarunt.i.corruperūt pultes: nā simplices cibi & naturales corrūpi dicūt̄ cū aliqd̄ illis addit̄: vt supra hęc sibi corrupto casiā dissoluit oliuo. Unguine crasso. i. pingui pultibꝰ adhibito. Postq̄ hoc nr̄m sapere.i.nr̄a hęc sapiētia:vel potiꝰ vestra o ph̄i. Expers maris.i.nō trāsmarina & ex grę cia p mare aduecta: sed facta iā domestica. Hora. alchōchium maris

Horatius.
Uarro.
Columele.

expers. Uenit vrbi).i.in vrbē. Cū pipere et palmis).i.eadem naui venerunt philosophi qua piper & palme sunt aduecta.
Iuuenal. Iuue. Aduect⁹ romā quo pruna & coctona vento. Hęc cinere vlterior metuas) ad illud rñdet qđ dixit sed cęnā funeris hęres negliget &c. Ulterior cinere).i. vltra mortē & post cineres. At tu me⁹ heres) qđ i auaris rep̄hēdit se nō facturū poeta pollicet: hoc est non curare qđ heres suus de se sētiat:

Hæc cinere vlterior metuas? at tu me⁹ hæres
Quisquis eris: paulum a turba seducior audi.
O bone num ignoras? missa est a cęsare laur⁹
Insignem ob cladē germanæ pubis: & aris
Frigidus excutitur cinis: ac iā postib⁹ arma:
Iam clamydes regū: iā lutea gausapa capitis
Essedaq; ingētesq; locat cœsonia rhenos.

dicit igit O tu q̄squis es futur⁹ me⁹ heres. Audi seductior).i. paulū seduct⁹ & remot⁹. A turba (vt ego libere possim q̄rere et tu rñdere. O bone) o amice. Nū ignoras).i. nunq̄d hic nunci⁹ latet te. Missa est laur⁹) romani impatores bñ re gesta in puicia laurū mittebāt q̄ esset nūcia futuri triūphi author est
Martial. Pli. Mart. Sarmaticę laurus nūci⁹ ipse veni. A cęsare) caio caligula germanici ex Agrippina filio q̄ post tyberiū impera uit: is expeditionē in germanos suscepit vt scribit Suetoni⁹: sȝ cū nihil dignū memoria fecisset die suo natali ouās vrbem ingressus est. Ob cladē isignē) qđ reuera nō fuit sȝ nūci⁹ ita di xerat. Germanę pubis).i. iuuētutis germanorū. Et cinis frigi dus excutit ex aris) vt fiāt noui ignes ad sacrificia pp̄ter pn cipis victoriā. Et cęsonia augusta caligulę vxor p pōpa & ap paratu triūphi. Iā locat) scȝ redēptorib⁹ q̄ ea opa faciēdū cō
Vergili⁹. ducebāt: vel locat.i. parat & disponit. Arma postib⁹. Vergili⁹. Captiui pēdēt curr⁹ curuęq; secures. Chlamydes regū) q̄ p̄ mittēdi erāt triūpho. Et gausapa lutea) vestes villosas crocei coloris. Captis) reliq̄s captiuis. Esseda) vehicula: & curr⁹. Et rhenos ingētes).i. germanos rheni fluminis accolas q̄ p̄ce rissimi sunt inter reliquos mortales. Igit ego induco) subau di imolādū. Cētū paria) scȝ boum hoc est duplicē hecatōbeu.

Diis et genio) diis quoque auspicijs victoria est parta. Ob res egregie gestas) s. a cesare. Quis vetat?) subaudi me facere id aude: scz vetare me: quasi dicat nō audebis: qr esses lese maiestatis re⁹. Ve nisi cōniues. i. dissimulas: nā cōniuere est oculos claudere. Oleū: alia via herede aggredit dicēs. Ego largior popello. i. viritim in populū distribuo. Oleū & artocreas: huiusmodi ei res cōciliādi amoris gratia mittebant. An prohibes?) subaudi me id facere: ille aūt qr res ad populū ptinebat coepit mutire: dicit igit poeta. Dic clare: subaudi: an debeā facere qd dixi? & qr ille adhuc mussat poeta p illo rñdet. Inqs non audeo. i. itelligo te dicere: qd non audes qd hac de re sentias loq: qm times pplm de cui⁹ vtilitate agitur: ideo subdit. Ager exossat⁹. i. lapidib⁹ purgat⁹. Ouid. j. meta. lapides in corpore terre ossa reor dici. Est iuxta: ergo si ager est exossatus: lapidū aggeres ppe erūt quos iaciāt in eū q phibuerit facere qd sit ex vtilitate populi. Age si mihi nulla: i eos q se insinuāt heredes familie aliene nullo ppinqtatis iure: neqz id satis est nisi etiā ijs qr hereditatē captāt hortet ad diuitias augēdas Age: auditorē attētū facit: nā hortātis ē. Si nulla ex amitis. i. sororib⁹ pris mei. Iā reliq est. i. supstes. Et nulla patruelis. i. filia prui hoc est fratris pris mei. Et nulla p neptis. i. filia neptis prui manet supuenit. Et matertera. i. soror mris. Vixit sterilis & nihil supest. i. restat de auia. i. de auie posteris: ac si dicat null⁹ est mihi certus heres. Accedo bouillas) loc⁹ iter romā et ariciā. Cliuūqz ad virbi: nō lōge ab aricia fuit nemus aricinū quo hipppolit⁹ postea qz esculapi ope e vite restitut⁹

Diis igitur genioqz ducis centū paria ob res
Egregie gestas induco: quis vetat? aude.
Væ nisi conniues: oleū: artocreasqz popello
Largior: an phibes? dic clare? nō audeo iqs:
Exossatus ager iuxta est: age si mihi nulla
Iā reliqua ex amitis: patruelis nulla: pneptis
Nulla manet patrui: sterilis matertera vixit:
Deqz auia nihilū superest: accedo bouillas:
Cliuūqz ad virbi: psto est mihi mani⁹ heres

Ouidius.

mutato noīe in virbiū vitā egit: vt credibile sit cliuū aliquē virbij noīe appellatū. Manius est mihi pstō hęres.i.occurrit mihi nomē aūt manij ex ea potissimū causa delegit qd festo authore puerbiū erat multi manij aricię: fuerat eīm ppagata familia a manio quodā qui lucū dianę aricinę cōsecrauit. Mani⁹ autem authore Varrone dr: q mane nat⁹ est. sicut luci⁹ q luce: qq p m⁹ hoc nomine est appellat⁹ Valeri⁹ mani⁹ Terēti⁹ nō a mane sed a manib⁹ dict⁹ est: qd a dijs manib⁹ in terētio libroꝝ valitudinē impetrasset. authores sunt Pedian⁹ Zizoniusq̧ grec⁹ author.

Progenies terrę. q̄re ex me quis mihi quart⁹
Sit pater: haud prōpte dicā: tm̄ adde etiā vnū
Vnum etiam: terræ est iam filius: & mihi ritu
Mani⁹ hic generis ppe maior auūcul⁹ exit.
Qui p̄or es: cur me ī decursu lāpada poscis?

Pedian⁹ Zisonius. Progenies terrę.i.cui⁹ parētes ignorant. Cicero ad atticū. hinc terrę filio nescio cui cōmittere eplam tātis de reb⁹ nō audeo. q̄re ex me: ṽba sunt poetę ad lectorē ostēdētis qua via se mani⁹ illi hęredē monitorēq̧ insinuet. Quęre ex me.i. si q̄ras. Quis mihi quart⁹ sit pater.i.atau⁹. haud prōpte dicā: qr vix tenem⁹ noīa eoꝝ quos non nouim⁹. Unde & appellatiōes ipe maioꝝ nr̄oꝝ noīa nō habēt vltra abauos. itaq̧ dicit si atauo. Addas vnū.i.abauū. Et itē vnū: q noīe etiā cōmuni et appellatiuo caret. Jā est fili⁹ terrę: ac si dicat pinde est ac si vn⁹ ex illis terrigenis sit: quoꝝ noīa vetustate oblitterata sūt. Et ita hic mani⁹: quē dixi terrę filiū. Exit mihi auuncul⁹ maior.i.proauię meę frater. Prope: fere. vel quasi. Ritu gn̄is.i. ex serie maioꝝ meoꝝ. Qui p̄or es: in captatorē senē inuehitur poeta dicēs. Tu q es prior ętate: cur a me petis scribi hęres? hoc eīm significat: cur poscis me lāpada in decursu. & est sumptū ex Lucretio lib.ij. de rerū natura. vbi sic ait. Et q̄si cursores vitai lāpada tradūt: significās mortaliū successionē: vt qr idē homo numero ꝯseruari nō potest/ consueuit in specie filijs impellētib⁹ parētes: atq̧ illis dātib⁹ locū filijs queadmodū authore hyginio ex promethei cōsuetudine cursores lāpada

Lucreti⁹.

quatlẽtes sic currebãt:vt pm⁹ defatigat⁹ lãpada secũdo: scõs tertio:et ita alij alijs traderẽt.hui⁹ quoq͡ꝫ cõsuetudinis. Cicero.iiij.ad herenniũ meminit ad qd etiã allusit Uarro lib.iij. de re rustica nõ cursu lãpada tibi trado.i.nõ tibi cedo Sum tibi mercuri⁹) ꝟba sunt captatoris insinuãtis se in alteri⁹ heredẽ successorẽ ꝙ.dicit eĩn. Ego sũ tibi mercuri⁹).i. lucri tui author) q: ex mercatura lucrũ in mercuriũ refert | Cicero. Uarro.

Sũ tibi mercuri⁹: venio deus huc ego:vt ille
Pingitur.an renuis?vin tu gaudere relictis?
Deest aliqd sũme.minui mihi: sed tibi totũ ẽ
Quicquid id est:vbi sit fuge q̃rere quod mihi quondam.
Legarat staius:neu dicta repone paterna
Fœnoris accedat merces: hic exime sumpt⁹:

Uenio deus huc ego).i.a te venio deus verus. Ut ille pingitur)quasi velit dicere fingitur et nõ est verus. An renuis?) subaudi,fauorẽ p̃sentis numinis: ꝛ q̃ tibi demõstret quemad modũ debeas rem familiarẽ augere. Uin tu gaudere)verba sũt Persij ad captatorẽ suũ. Uin) ꝓ vis ne tu. Gaudere relictis).i.relinquẽdis a me post mortẽ: ac scribi heres a me:nõ debes exigere rõnẽ rei familiaris neq͡ꝫ p̃scribere mihi quẽad modũ debeã impẽsas facere. Deest aliqd summe).i. patrimonio a maiorib⁹ meis accepto. Sꝫ minui mihi.i.in vsus meos cõsumpsi. Sed quicq̃d id est)subaudi quod reliquũ est mihi. Id tibi totũ est).i.totũ tibi relinquã. Fuge querere).i.ꝑterea noli a me rõnem exigere. Ubi sit)subaudi legatũ. Qđ staius) de quo supra dic agendum staio. Legarat mihi)idest reliquerat nomine legati. Neu repone mihi dicta paterna) idest ne repetas illa quibus pater meus solitus est me quõdam monere. Fœnoris accedat)verba captatoris vel potius eius qui iam est designatus heres. Accedat inquit merces fœnoris) idest quod pro fœnoris mercede datur veniat in rationẽ. Horatius quinas hic capiti mercedes exigit. i. vsuras. Hinc).i. ex hac mercede vsuraria.(exime sumptus) subaudi quos facis quotidie. Quid reliquũ est?.i.restat quo p̃rimoniũ augeat. | Horatius

Reliquū: verba Persii ꝓ indignitate rei erūpentis in exclamationē contra suum heredē. Dicit igitur repetens quod ille dixit reliquū reliquū: ac si dicat. hoc expectabā a te vt etiā ex eo qđ ex vsuris mihi ꝓueniebat: me admoneres patrimoniū augere: Nūc nūc: ex eo qđ futurꝰ heres dixerat indignatꝰ Persiꝰ conuertit se ad seruū obsonatorem dicēs. O puer nūc nūc vnge caules. i. vnctū

Quid reliquū ē: reliquū! nūc nūc īpēsiꝰ vnge
Vnge puer caules. mihi festa luce coquatur
Vrtica: & fixa fumosum sinciput aure:
Vt tuus iste nepos olim satur anseris extis:
Cum morosa vago singultiet inguine vena.

Horatius hoc est rē pinguē adde caulibꝰ. Horat. Vngere si caules oleo meliore caputq; coeperis. Mihi festa luce: sensꝰ est: ꝓpterea debeo ego parce viuere atq; geniū meū defraudare: vt heres meꝰ pdīte ac luxuriose aliquando viuat: Dicit igit. Vrtica. i. parui precij herba. nā et genus quoddā vrticarū inter edulia numeratur. Coquatur mihi festa luce: quasi dicat in diebus profestis vix esset id tolerabile. Igitur multominus in festis. Et sinciput fumosum: idest porcini capitis frustrū ad fumū seruatū. Fixa aure: clauo scilicet vnde ad fumum pendebat. Vt tuus iste nepos: idest luxuriosus & ganeo. & loqtur Persius ad seipsum. aut tuus nepos: idest successor heres. Olim satur anseris extis. i. iecoribus anserinis: que in delicijs apđ

Iuuenal. antiquos habebantur. Iuuenalis. Anseris ante ipsum magni iecur. & Horatius. pinguibꝰ & ficis pastū iecur anseris alibi.

Horatius. de anseris iecore multa etiā Pliniꝰ. Cū vena inguine vago. i. mēbrū genitale quod venosum est. Horatiꝰ. Nā simul

Horatius. ac venas inflauit tertia libido. Inguine vago: idest inguinis vagi: idest quod passim et indifferenter in concubitus vagos fertur. Singultiet: quoniam Aristotele medicisq; authoribus: seminis effusionem spiritus precedit: quo genitalia turgescunt. Immeiat: idest semen quasi vrinam effundat Horatius. Securus me ditior aut forme melioris meiat eodem

Vergiliꝰ. Vulue patricie: idest in vuluam. Vergiliꝰ. Id clamor coelo.

Patriciæ:ast dicit.i.nobili et a patrib9 hoc est senatorib9 originē ducēti. Horati9 ex verbis mutonis. Nam quid magno prognatū deposco cōsule cunnū:velatūq3 stola. Mihi trama: sensus est.ego parsimonia macrescam:vt ille nimio sumptu pinguescat.tramā vero appellat ossa.neruos. cartilaginem ꝛ pellē:perinde ac si corpulentia sit stamē aptior tamen fuisset trāslatio: si ecōtrario stamē dixisset ꝑ eo qđ trama posuit. Nā eo modo se habēt ossa et nerui ad corpulētiā : quo stamē ad tramā siue subtegmen. — Horatius

Patriciæ immeiat vuluæ.mihi trama figuræ
Sit reliqua:ast illi tremat omēto popa venter?
Vēde animā lucro:mercare:atq3 excute solers
Omne latus mundi: ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pauisse catasta.

Dicit igit. Trama figurę. i. corpis species sit mihi reliqua.i. relinquat. Uel dic per hypallagē. Trama figurę.i.figura tramę/ꝛ nō trama:ac si dicat similitudo corpis ꝛ nō corp9.et hoc modo trāslatio pulchre q̄drabit. Ast illi:sc3 heredi meo. Uenter popa.i.phago ꝛ gulo9 ꝛ quales deniq3 erāt victimarij. i. ministri sacroꝝ q̄ popę dicebant Properti9 lib.iiij. Succinctiq3 calēt ad noua sacra popę. Spartian9 quoq3 in vita getę:pcussit inqt hostiā popa noīe Antoni9.ꝛ Suetoni9 in caligula admota inqt altarib9 victima succinct9 caligula popaꝝ habitu elato alte maleo cultrariū mactauit ꝑ quo mendose legit pōparū. Tremat omento.i.pingui palpitet.ea em̄ q̄ preꝑ pinguia sunt palpitāt ꝛ tremūt. Est aūt omētū vt diximus pingue illđ quo intestina inuoluunt ꝯtinētur q3. Uēde animā: idt gnāter eos arguit q̄ se piculis ꝛ laborib9 exponūt : vt amplū heredib9 patrimoniū relinquāt. Uēde aiam lucro.i.obijce vitā piculis ꝓpter lucrū. Mercare:mercaturā exerce. Et solers .i.diligēs. Excute:explora ꝛ inuestiga. Oē lat9 mūdi:mūdi latera ꝓpue sūt septētrio ꝛ meridies:s3 ꝛ oriēs ꝛ occidēs latera quoq3 dici possūt.ꝛ sic oē lat9. Ne alter sit p̄stātior.i. melior et ditior. Pauisse.i.ad pascēdū ꝛ alēdū. Cappadocas pingues: seruos ex cappadocia q̄ grandes ꝛ pceri erāt aptiq3 lecticis — Propti9. Sptian9. Suetoni9

Martial. ferēdis. Mart. Quid te cappadocū sex onꝰ esse iuuat. Idem
Horatius. alibi. nec de cappadocū eques catastis. Horatiꝰ quoqꝫ mā-
cipijs diues eget ęris cappadocū rex. Catasta rigida) locus
erat vbi serui expositi erāt vēditioni a cathistao: qđ est expo-
Martial. no. Mart. Nō de plebe domꝰ nec auarę verna catastę. Idem
alibi. Sed
quos arca-
nę seruant
tab'lata ca-
Tibullus. stę. Ti-
bullꝰ. Bar-

Rem duplica. feci iā triplex. iā mihi quarto:
Iam decies redit in rugam. depinge vbi sistā
Inuentus chrysippe tui finitor aceruí.

bara gypsatos ferre catasta pedes. est ergo catasta vbi serui
venales custodiunt: sicut ergastulū: vbi serui operi faciundo
in agro: quare illā Martialis auarā. Tibullus barbarā: idest
crudelē. Persius rigidā. idest durā appellauit. Rē duplica)
idest patrimoniū. Feci iam triplex) verba sunt auari: idest tri-
plicaui. Iam mihi quarto) idest patrimoniū quater multipli-
catum. Iam decies) idest decuplatum. Redit in rugā) sum-
ptū a folle siue a marsuppio quod cum non est plenū rugas
Iuuenal. contrahit: sic auarus: quia vt ait Iuue. Crescit amor nummi
quantū ipsa pecunia crescit. Semper habet aliquid vacuum
quo pecunias receptet. Dicit igitur Persꝰ in persona auari
satyrā claudēs. O chrysippe depinge vbi sistā) hunc locū phi-
lippus beroaldus) hoc eñ acceptū illi referendū est): primus
pręter aliorꝫ opinionem enarrauit. Chrysippus nāqꝫ outho-
re laertio Pauli apostoli cōciuis cleantis discipulus: siue vt
alij tradūt pręceptor dialecticus nobilis: quattuor scripsit li-
Cicero. bros: quos de soritis hoc est vt Cicero interpretat aceruis/ si-
ue acerualibꝰ argumentis. in quibus gradatim ꝓcedebatur
in infinitū id qđ fieri prohibēt dialectici ⁊ philosophi. de his
Sidoniꝰ. aceruis. Sidonius in hendecasyllabo chrysippi potuisset ex
Martian. aceruo. Martianꝰ capella chrysippus cumulet: ꝓpriū consu-
capella. mat aceruū. Dicit igitur auarꝰ: qui nullo acquirēdi fine satia-
tus est. O chrysippe depinge) idest prescribe mihi. Vbi sistā)
idest cessabo et terminum faciā. Tu inquā. Inuentus finitor
tui aceruí) idest q̄ in soritis illis argumētationibꝰ q̄ videbant

progredi in infinitum aliquem tamen modū finemq; inuenisti. Modus autem diuitiarū. vt Seneca in epistolis inquit: Seneca. primus sit habere quod necesse est: proximus quod satis est. Nam cum sint instrumenta debent ex primo politicorū Aristotelis esse proportionata fini. Aristotel. ¶ Laus deo.

¶ Philippi beroaldi pręfaciuncula habita in enarratione Persij poetę satyrici.

Multę res sunt parui corporis: viri clarissimi: q̄ rebus magnis proculdubio anteponuntur: & multo pręciosiores esse iudicantur. hoc in primis gemmę lapilliq; testantur. Quid enim est minutius carbūculis? quid breuius adamāte? quid hyacyntho magis pusillū et nihil tamen his pręciosius nobiliusue reperit? Scribit eloquentię parens Homerus tydeum paruo fuisse corpusculo decoratū: in quo aīa esset maxima & vires īgētissimę. Unde decenter in priapeis a poeta scriptum est.

Utilior tydeus: qui si quid credis homero:
Ingenio pugnax corpore pāruus erat.

Et a papinio non minus vere q̄ diserte dictum.

Maior in exiguo regnabat corpore virtus.

Et xantippus lacedęmonius: qui breui statura erat ita laudatur a Silio.

Exiguis vigor admirabile membris:
Uiuidus et magnos nisu qui vinceret artus.

¶ Enimuero mihi curiosissime circūspectanti et diligentissime pensitanti videtur res fere omnes virtute magis quam magnitudine ęstimandas esse ac metiendas: neq; quęrendū quantus sit quisq; sed qualis: neq; quam procerus: sed quā probus ac eruditus. Quis vnq̄ librum laudauit ob id tantummodo q magnus foret ac copiosus? Quis orationē duxit esse luculentam ꝓpterea q verbosa esset & enormis? quis poma ob magnitudinem vbertatemq; celebrauit vnquam? nemo mediusfidius vel modice eruditus id asseruit. Imme

contra laudamus libellos q̄ sunt diserti/eruditi/ꝛ doctissime cõcinnati: eosq́ȝ haud dubie anteponim⁹ maximis voluminibus: in q̄bus nulla sit eruditio minimaq́ȝ facũdia. huiusce autem rei nobis locupletissimũ quotidie testimoniũ exhibet Persius poeta satyricus: qui quãto minor est: tãto est elegãtior: quanto minus habet ponderis: tantoplus habet authoritatis. Vñ luculente cecinit epygrãmatic⁹ poeta Martialis.

Sepius in libro memoratur Persius vno:
Quam leuis in tota marsus amazonide.

¶ Et de eodem Quintilian⁹ ait multũ ꝛ vere glorie quãuis vno libro Persius meruit. ꝛ a diuo Hieronymo satyric⁹ disertissimus nũcupatur. Nec immerito. Nã ꝛ sanctitate scribẽdi ꝛ sentẽtiaꝝ grauitate ꝛ v̄boꝝ põdere et satyrica vrbanitate nulli postponẽdus esse videt̃. insectatur vitia. sontes carpit. preceptis legẽtiũ animos sanctissimis format et imbuit. aliquanto subobscur⁹ esse creditur ꝓpter hominũ temporumq́ȝ inscitiã ꝛ rerũ ignorationẽ. Sed si quis curiosi⁹ poema luculentũ introspexerit: ꝓculdubio cognoscet id esse tersissimum atq́ȝ elegãtissimũ: sed ne morosior sit p̄lectio q̄ȝ poema. Vos lectores diligenter queso attendite: et opus ipsum inspicite: quod non minus vobis iucunditatis quam vtilitatis dabit.

¶ Vita Persij.

Persius flaccus in thuscia volaterras patriam habet authore Eusebio. ipseq́ȝ in vltima satyrarũ innuit: cũ inq̄t. mihi nũc lig⁹ ora itepet. Hibernatq́ȝ meũ mare qua lat⁹ igẽs dãt scopuli: ꝛ multa litt⁹ se valle receptat. lunai portũ est ope cognoscere ciues. Nã luna vt Strabo ꝛ Plini⁹ inquiũt thuscie port⁹ est. Igitur poeta se thuscũ affirmat cũ dicat: hibernatq́ȝ meum mare. ibi Persi⁹ nat⁹ est Tyberij iperij ãno. xxi. post redẽptoris dñi dei nr̃i passionẽ tertio ãno. Obijt aũt ãno etatis sue. xxx. ꝛ iperij Neronis. ix. Et cũ lr̃aꝝ causa romã venisset: ãnos egress⁹ puericie cornuto philosopho i disciplinã se tradidit vt inq̄t: cũ primũ pauido custos mihi purpura cessit. bullaq́ȝ succinctis laribus donata pepẽdit me tibi supposui: teneros tu suscipis an

nos socratico comite sinu. quē sūma pietate coluit ꝛ obedi-
tia. ip̄rimis minutij macrini brixiam eq̄stris ordinis p̄ncipis
maxima vsus est amicitia. Poetā cesiū bassum lyricū etiam
nō mediocriter dilexit. Satyras sex mira quadam carminis
acerbitate scripsit. in quibus summa ipsius ingenij virt⁹ indi
catur. Unde non immerito. Quintilianus eum multum ve-
rę glorię meruisse quamuis vno libro prodidit.

Quid sit satyra per Joannem Britannicum.

Satyra carmē est vt Diomedi placet apud roma
nos maledicū ad hoim vitia carpēda: comedię
priscę charactere cōpositū. a qua ĩ hoc tm̄ differt:
ꝙ illa iambis ꝛ eiusmodi ꝟsib⁹ cōstat: ꝛ psonis
introductis nouę fere comedię par est: et vitia
hoim cū denoīatiōe cōstituet psonaꝝ. Hęc aūt. s.
noua satyra in hexametros assurgit: libertate simplex. Neqꝫ
em̄ psonas apte nominat. Ex prisca igiṫ comedia q̄ maiore
lasciuit licētia: satyra emanauit q̄ authore Quin. tota nr̄a est.
In qua prim⁹ insignē laudē adept⁹ est Lucili⁹: q̄ quosdā vt
scribit Fabi⁹ ita deditos sibi amatores habuit: vt cū oib⁹ poe
tis p̄ferre nō dubitarēt: quāuis Hor. nō sine tn̄ suspiciōe emu
latiōis in sermonib⁹ suis luculētū fluere diceret: et aliq̄d esse
qđ tollere possis. Scđs post hunc Horati⁹: q̄ Lucilio multo
tersior ac pur⁹ magis habeṫ: ꝛ ad notādos mores magis p̄ci
pu⁹. Terti⁹ Persi⁹ annumeraṫ q̄ iudice Fabio multū ꝛ verę
glorię quāuis vno libro meruit. Quart⁹ vero Juueñ. habeṫ:
qui ꝛ venustate carminis ꝛ satyrę dignitate seruata ita com-
mendaṫ: vt si alijs oino p̄ponēdus nō sit: certe vel eis par ha
bēd⁹. Satyrā nomē accepisse a varijs causis scribūt Diome-
des grāmatic⁹ Porphirio ꝛ acrō: idest a satyra lāce: q̄ referta
varijs multisqꝫ primitijs in sacra inferebaṫ: ꝛ a copia ꝛ satu-
ritate rei satyra vocabaṫ. Siue a lege satyra q̄ vno rogatu mi
ta simul cōprehēdit: ꝙ scʒ ꝛ satyra multa poemata ꝯprehe
danṫ. Siue a satyrijs dijs ꝙ similiter ĩ hoc carmine ridiculę
res pudēdęqꝫ dicūṫ: q̄ velut a satyrijs dijs siluestrib⁹ pferūṫ ꝛ
fiūt. hocqꝫ verisimili⁹. Nā in comedia prisca q̄ in vitia hoim

pertius: vt dictum est inuehitur: salibusq̄ et iocis absolui-tur: satyri introducti sunt dij siluestres & procaces iocularia & lasciua inter se iactantes. Hi sunt vt author est Pollux. satyrus canus: satyrus impubis: satyrus adolescens. Sylenus pater atq̄ id genus persone ficte. Satyris igitur introductis satyra nominata est. quod nomen est que tota vt diximus nostra est et ab illa antiquiore defluxit: accepit seruauitq̄. Hoc poematis genere Persius sex scripsit satyras: quarū haud dubium est primam esse. O curas hominum. Nā illud. Nec fonte labra quedam potius meo iudicio prefatio diceda est q̄ satyra: quam ideo tantum poeta premittit vt causam assignet: quare animum poetice applicuerit. Itaq̄ more satyrico opus suum ex abruto incipiens in trimetrum iambicū erumpit. Docens non ea facilitate poetam factum esse: qua Hesiodus & Ennius poete facti dicuntur: sed egestate & rerū difficultate coactum vt versus faceret.

¶ Aelij Antonij Nebrissen. grāmatici atq̄ regii historiographi in. A. Persii flacci satyras perlucida indagatio explicita ac per eundē recognita cū Philippi Beroaldi prælectiōe. Cūq̄ eiusdē poetæ vita atq̄ satyræ expositiōe. Impressa Lucronii cātabricæ in ædibus Michalis de Eguia. Anno. Millesimo. D. XXIX. Mēse Iulio.

Di° Guillen Peraza

AULI
PERSI
ANTO.
NEBR.